

ഭരതപഞ്ചരത്നം.

താമരപ്പാലം.

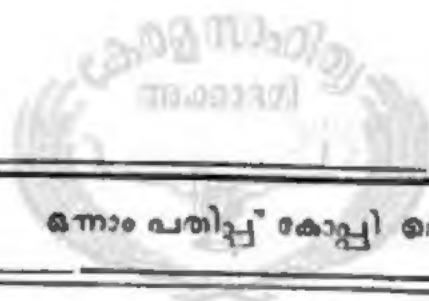
ഹേമപഞ്ചരം.

തോട്ടക്കാട്ടു മാധവിനമ്മ.

തൃശ്ശി വാചസ്പത്യം
കാമനാഭപ്രഭാലതത്തിൽ
അച്ചടിച്ചത്.
1100.

ഒന്നാം പതിപ്പ് കോപ്പി നം.

മുഖവുര .

ഫേമപഞ്ചരം, പ്രസിദ്ധഗദ്യകാരനും 'മോഡറൺ റവ്യ' എന്ന മാസികയുടെ പ്രസാധകനുമായ ശ്രീമാൻ രാമാനന്ദപാററുജിയുടെ പുത്രിയായ ശ്രീമതി സിതാദേവിയുടെ "കേജ് ഓഫ് ഗോഡ്സ്" എന്ന കൃതിയുടെ ഒരു ഏകദേശ തർജ്ജമയാകുന്നു.

ഈ പരിഭാഷയ്ക്ക് എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ട് വേണ്ടുന്ന തൊതാശകൾ ചെയ്തതാണ് സഹായിച്ച ശ്രീമാൻ കെ. യം. പണിക്കരവർകളോടും ഇതിന് അനുമതിയെന്ന ശ്രീമാൻ രാമാനന്ദപാററുജി അവർകളോടും എന്റെ ഹൃദയ പൂർവ്വമായ കൃതജ്ഞതയേയും, കൃത്യാനുബാഹുല്യത്തിനിടയിലും സ്നേഹപൂർവ്വം ഇതു പരിശോധിച്ചതന്ന എന്റെ അഭിമാനം ശ്രീമാൻ. ടി. കെ. കൃഷ്ണമനോനവർകളോട് എന്റെ ബഹുമാനത്തെയും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, ഈ തന്നെ എന്റെ മരിച്ചുപോയ അച്ഛനമ്മമാർക്കായി ഞാൻ സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തോട്ടയ്ക്കുട്ടി മധുവിയമ്മ

ശബ്ദപത്രം

അം സം	ശ്ല	അബ്ബദം	സുബ്ബദം
15	14	അവരെ	അവളെ
17	15	അവരുടെ	അവളുടെ
19	25	അവരെ	അവളെ
19	26	അവരുടെ	അവളുടെ
16	3	അവർ	അവർ
19	6	11	11
19	12	അവരെ	അവളെ
30	18	അവരുടെ	അവളുടെ
19	22	11	11
31	3	അവരെക്കൊന്നും	അവളെക്കൊന്നും
33	24	അവർ	അവർ
34	5	അവരുടെ	അവളുടെ
35	24	11	11
35	24	അവർ	അവർ
44	24	അവർ	അവർ
46	22	അവർക്കായി	അവർക്കായി
50	7	അവരുടെ	അവളുടെ
11	8	അവർ	അവർക്കെ

50	9	അവതരം	അവതരം
"	12	"	"
"	24	അവർ	അവർ
51	11	അവതരം	അവതരം
52	3	അവതരം	അവതരം
55	4	അവർ	അവർ
"	6	അവതരം	അവതരം
"	7	"	"
"	11	അവർ	അവർ
"	24	അവതരം	അവതരം
"	25	"	"
56	6	അവതരം	അവതരം
"	7	"	"
"	8	"	"
"	13	അവതരം	അവതരം
57	2	അവർ	അവർ
59	7	അവതരം	അവതരം
60	8	അവർ	അവർ
"	12	"	"
62	11	അവർ	അവർ
66	1	അവതരം	അവതരം
"	4	അവർ	അവർ
"	"	അവർ	അവർ
"	12	അവർ	അവർ
"	14	അവതരം	അവതരം

66	18	അവര	അവർ
69	5	"	"
"	7	"	"
71	5	അവരുടെ	അവളുടെ
"	6	"	"
"	12	അവരുടെ	അവളുടെ
"	13	അവരെ	അവളെ
"	25	"	"
72	18	അവർ	അവര
"	19	അവരുടെ	അവളുടെ
74	26	അവളുടെ	അവരുടെ
75	15	അവൾ	അവൾക്കു
89	6	അവരുടെ	അവളുടെ
"	16	അവർ	അവര
90	16	അവരോട്	അവളോട്
105	1	പെൺകുട്ടികളോന്നും	പെൺകുട്ടികളോക്കോന്നും
"	22	അവരുടെ	അവളുടെ
107	11	അവര	അവർ
110	4	പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നത്	പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നത്
"	14	അവർ	അവര
"	24	പിന്നിൽ	പിന്നി
111	15	നടന്നവരുടെ	നടക്കുന്നവരുടെ
"	19	അവർ	അവര
"	"	അത്രയേറിയ വാല്യ അത്രയേറിയ വളല്ല	

“	20	അവർ	അവർ
“	22	അവർ	അവർ
113	1	അവർ	അവർ
113	6	അവർ	അവർ
118	21	അവർ	അവർ
119	5	“	“
122	3	അവർ	അവർ
“	5	“	“
“	6	അവർ	അവർ
“	9	അവർ	അവർ
“	16	അവർ	അവർ
“	“	അവർ	അവർ
123	6	അവർ	അവർ
“	10	“	“
126	“	അവർ	അവർ
“	17	അവർ	അവർ
127	13	അവർ	അവർ
“	15	“	“
129	7	അവർ	അവർ
“	11	അവർ	അവർ
“	“	അവർ	അവർ
“	19	അവർ	അവർ
130	4	അവർ	അവർ
“	5	“	“

181	11	അവരെ	അവളെ
"	12	അവർ	അവൾ
"	"	അവരുടെ	അവളുടെ
"	13	"	"
182	20	അവരുകൾ	അവൾ
184	"	അവരും	അവളും
"	21	അവർക്കു	അവൾക്കു
185	2	അവരെ	അവളെ
"	15	അവർ	അവൾ
"	"	അവരുടെ	അവളുടെ
150	25	ആഗ്ഗത്തിന്	ആ മാഗ്ഗത്തിന്
153	5	ഉറച്ചിട്ടുള്ള	ഉറച്ചിട്ടയിൽനിന്ന്
154	19	അവരുടെ	അവളുടെ
155	17	അവർക്കു	അവൾക്കു
169	1	അവർ	അവൾ
173	12	വിട്ടു	വിട്ടു
183	6	അവർക്കു	അവൾക്കു
185	18	അവരുടെ	അവളുടെ
189	12	വീണ	വീണ
"	25	അവർ	അവൾ
193	8	എന്നാൽ	എന്നിൽ
194	9	നിങ്ങളെ	നിങ്ങൾ
202	13	അവൾ	അവർ
"	14	അവളുടെ	അവരുടെ

95-ാം ഭാഗത്തിൽ, 30-ാം വരിയിൽ, “എല്ലാവർക്കും” എന്നതിന്നു ശേഷം, “കഴിയും” എന്നു കൂട്ടിയും, 139-ാം ഭാഗത്തിൽ 4-ാം വരിയിൽ “ഗ്രഹത്തിന്നു അവയുടെ”യെന്നുള്ളതും 170-ാം ഭാഗത്തിൽ 23-ാം വരിയിൽ “അതു” എന്നുള്ളതും കറച്ചും, 194-ാം ഭാഗത്തിൽ 10-ാം വരിയിൽ “ചോകുമവെ” എന്നു കഴിഞ്ഞു “തിച്ചുനായും സത്യത്തെ,” എന്നുകൂടി ചേർത്തും വായിക്കേണ്ടതാണ്.

അദ്ധ്യായം ൨.

ഇവാപ് വഴിമാതാളാണു പുറത്തുള്ള മാതിരി.
വഴിക്കാക്കുന്ന കണക്കിന് ഗുണ കൊടുത്താലോക്ക,
വാതലിനോക്കെ വേഗത്തിൽ തിരിച്ചു; ഉത്തമൻ വെട്ടു,
കല്ലുകൊണ്ടുള്ള മറിച്ചുപടികളെ നോക്കുമ്പോൾ നമുക്കു
സമയമുതന്നെ കയറി പൂർവ്വഭാഗം കിടന്നു.

[illegible][illegible][illegible]

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 1, 1861. It is a copy of the original letter, and is signed by Abraham Lincoln.

[illegible][illegible][illegible]

മലയാളത്തിൽ പലപ്പോഴും ഉപയോഗിക്കുന്ന പദമാണ് 'മലയാളം'.
 മലയാളം എന്ന പദം സാധാരണയായി ഉപയോഗിക്കുന്നത്, ലോകത്തിൽ
 പലപ്പോഴും ഉപയോഗിക്കുന്ന പദമാണ് 'മലയാളം'. ഇത് മലയാളം ഉപയോഗിക്കുന്നത്
 മലയാളം എന്ന പദം സാധാരണയായി ഉപയോഗിക്കുന്നത്, ലോകത്തിൽ
 പലപ്പോഴും ഉപയോഗിക്കുന്ന പദമാണ് 'മലയാളം'.

അപ്പോഴത്തെ മെത്രാനായിരുന്നുവെന്നും, “നിങ്ങളും ഇപ്പോൾ ആരുടെവണ്മെന്ന് ചോദിക്കുന്നു?” എന്നു ചോദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

"ഞാൻ കൂടെയുണ്ട് വേണ്ടതിനിടയാകുന്നു; അത്
പ്രശ്നം പരിഹരിക്കണം."

“അദ്ദേഹം ഇതുവരെ ജോലി തുടങ്ങിയിട്ടില്ലേ?”

“ഇല്ല. വരുമ്പോൾ മാത്രം ആരംഭിക്കുവാനാണ് വിചാരിക്കുന്നത്. അതിനുള്ള എല്ലാ ഏർപ്പാടും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.” എന്ന് അദ്ദേഹം സംശയിച്ചുകൊണ്ട് ലളിതൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

“സുബോധൻ ഇദ്ദേഹം എവിടെയാണ്?” എന്നായിരുന്നു ക്ഷേത്രനാഥന്റെ പിന്നത്തെ ചോദ്യം.

“അദ്ദേഹം ഇദ്ദേഹം തെരുവുളുടെ കൃഷിസ്ഥലത്താണ്.”

“ആയാൾ കപ്പലാണോ കഴിച്ചുകൊണ്ട്?” അതിന് അദ്ദേഹം മറുത്ത് “ഇല്ല” എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു.

പിന്നെ കടന്നുവന്നപ്പോൾ മനോഹര മിണ്ടാതെയിരുന്നു. എന്നാൽ ആ വിചാരം മറ്റിതര തന്റെ പ്രതികരണമെങ്കിലും ഉണ്ടാകാത്തതായി എഴുത്തുന്നതിന് വിനിമയം ചെയ്തിരുന്നു. പിന്നെ പെട്ടെന്ന് ഉറക്കം കണ്ണു തെളിയിച്ചുകൊണ്ട് ക്ഷേത്രനാഥൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു, “വെളിപ്പെട്ടത്. കഴിച്ചു വല്ലതും കഴിക്കുക. എങ്കിൽ കടന്നുവന്നു വെളിപ്പെട്ട ഇതിനായിട്ട് വെറുതെ നില്ക്കുകയാണ്. ഉദ്യമം നിങ്ങൾക്കു പുറത്തുപോകുന്നതായി ഉപദേശിക്കാം.”

“ഞാൻ ചൈതന്യരണ്ടെ വെളിപ്പെട്ട തന്നെ മടങ്ങിയാലോ എന്നാലോചിക്കുകയാണ്.” എന്ന് ലളിതൻ എഴുന്നേറ്റുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. “ഞാൻ ഇവിടെ താമസിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യം വല്ലതുമുണ്ടോ?”

“ഇല്ല. എന്താവശ്യമാണുള്ളത്? നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടതെന്തിൽ അങ്ങനെ ആവാം.”

“ശരി എന്നാൽ ഞാൻ വേണ്ടതാണ്.” ഇപ്പോൾ

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

ഈ പെൺകുട്ടി ക്ഷേത്രനാമബാബുവിന്റെ പുത്രി ആയിരുന്നില്ല; അദ്ദേഹത്തിന്മേലുള്ള അഭിരുചി അദ്ദേഹത്തിന്മേലുള്ള എവിടെനിന്നു കിട്ടിയെന്നു അറിയുവാൻ കഴിയില്ല. നീഹാരിയെക്കുറിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഥമപ്രവേശനത്തോടുകൂടി അവളെ ഈ വീട്ടിൽ എല്ലാവരും കാണാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾക്ക് ഈ ഗ്രാമനാമനോടു യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലെന്ന് ഏതെങ്കിലും അറിഞ്ഞിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ അവർ അദ്ദേഹത്തെ എപ്പോഴും 'ക്ഷേത്രനാമബാബു' എന്നാണ് വിളിച്ചുവന്നിരുന്നത്.

ഒരു വാചാധികനായ വൃദ്ധൻ വാതിൽക്കൽ വന്ന് "ബാബു! ബാബു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ പറഞ്ഞുവെച്ചിരിക്കുന്നു." എന്നു പറഞ്ഞു. ഈ നാമധേയത്തിലായിരുന്നു ഈയാൾ ആദ്യം നാലുപന്തിൽ വന്ന ആ കന്യകയോടു സ്വാഗതം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഇപ്പോൾ അവർ കൂടെല്ലാ ഏകദേശം, ആ പേർ ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നില്ല. ആ വീട്ടിലെ മറ്റു പ്രത്യേകതയും ഈ വൃദ്ധനെ അനുകരിച്ച് ആ പേരിൽ തന്നെ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു വിളിച്ചുപോന്നു. എന്നാലും ക്ഷേത്രനാമബാബുവിന്റെ ആത്മഭാവം ആ നാമത്തെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല.

ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട്, ഒരു പുസ്തകത്തിന്റെ പുറംകവർ രണ്ടാണായി മറിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവർക്കുവായിരുന്നതിന് അപ്പോൾ അല്ലാത്തതും താൽപര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല; എന്നാൽ അവർക്കു കൈകൾ എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിയിൽ ഏർപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് സമാധാനകരമായിത്തീരുന്ന വലിയൊരു ആശങ്കയുണ്ടായിരുന്നു. അവളെ വ

ളിച്ച ഉടനെ പുസ്തകം മേശമേയിട്ട് ഉറപ്പിച്ച കോതനാഥൻറെ മുറിയിലേക്കു പോയി. അപ്പോൾ തലമുടി അഴിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്നു; എന്നാൽ പോകുവഴിക്ക് അവൾ അതിനെ മുററിക്കെട്ടി.

കോതനാഥന്റെ മുറിയിലുള്ള എല്ലാ വാതിലുകളും ജനാവകളും ആ സമയത്ത് മേൽക്കടച്ചിരുന്നു. അവയിലെ മറുശ്ശികളും സിംവലിയിച്ചിരുന്നു. ഉമ്മാത്താല വാതൽ മാത്രം കറച്ചു തുറന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഉറപ്പിച്ച വാതിൽ കൂടി എത്തി നോക്കിക്കൊണ്ട് മുറിയുടെ ഉൾഭാഗത്തെ സ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി. അപ്പോൾ അന്നു രാവിലെ തീ എരിഞ്ഞിരുന്നു. കോതനാഥൻ കിടക്കയിൽ പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാത്യകശിഷ്യാൻ യജമാനന്റെ കാലിത്തേൽ മുട്ടുവെള്ളം നിറച്ച കപ്പി ഉരുട്ടുകയായിരുന്നു. നാലാം അല്ലെങ്കിൽ കൊല്ലത്തോളം മുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു കുരിന്തരോഗം പിടിപെട്ടു മേലിൽ പ്രാത്യകം വൃക്കകൾക്കു തിന്ന് അന്ന് അദ്ദേഹത്തോടു ചെല്ലാൻ ഉപദേശിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹം വെളിച്ചത്തോടും വായുവുനോടും മല്ലിപ്പാനായി അന്നുമുതൽ, ന്യായമായിരിക്കുകയും, അതിനുവേണ്ടി ഈ രണ്ടു മുറികളേയും ഒരു ബലമേറിയ കോട്ടയാക്കി തിരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും പുറത്തുപോയിരുന്നില്ല. ഇതു ചെയ്യാൻ വിരോധിച്ച എങ്കിലും, ആയാളുടെ ആദ്യത്തെ ഉപദേശത്തെ പിന്നീട് കൊടുത്തിട്ടുള്ളതിലും കോതനാഥൻ ഏറ്റുവാങ്ങിത്തന്നിരുന്നതിനാൽ, അദ്ദേഹം അതിനെ അനുകരിക്കുകയായി ചെയ്തിരുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈയിടെയുള്ള മരണശിക്ഷയെ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന്, വെളിൻ നെര ചെറു താ

[illegible][illegible]

הנהגתו היתה כדלהלן: ביום ראשון, כ"ב טבת, הוציא את כל
העובדים - כמאה וחמשים איש - ונאם להם על חובתם
לעבוד ביום ראשון. הוא אמר: "אני יודע שאתם רוצים
לעבוד ביום ראשון, אבל אני רוצה שתעבדו ביום ראשון
בשם ה' ובשם ישראל".

സംഗതിയിലാകട്ടെ ഉത്സാഹത്തോടെ പരസ്പരമനുഭവിക്കുന്നതിന്നില്ല. അതിനാൽ അവർ അവിടെ കയറുന്നതിനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആ മുറിക്കുകയുണ്ടായിരുന്ന ചുട്ടിന്റെ അധിക്യം, കാലം തെറ്റായിരുന്നിട്ടും, അവളുടെ തലവേദനിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അവിടെനിന്നു സാവധാനത്തിൽ ഏഴുനേരപോകുന്നതായാൽ അതു കേൾക്കുന്നവർ താൽപര്യസംഗമായി കയറുമോ എന്നൊരും ആശോചിച്ചു തീർത്തപ്പോൾ തുടങ്ങുമ്പോൾ, സംഭാഷണം തുടങ്ങുന്നതിന്നായി അദ്ദേഹം വീണ്ടും വാർത്തയായ— “നിന്നെ പറയുകവേണ്ടുന്ന മിസ്സ് പാർക്ക് വന്നിട്ടില്ല?”

“ഇല്ല. ഇവർ ഞായറാഴ്ചയാണ്”.

“ഓ, ശരിതന്നെ. ഞായറാഴ്ചയായിട്ട്. അതോടുകൂടി വെള്ളപ്പാൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രത്യേകിച്ചു കാരണമെന്നു മുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മിനമാറ്റത്തിൽ അയാഴ്ചയ്ക്കു വിശേഷമൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഓഫീസ്, ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി. ആദ്യം, പൊതുവായും. എന്നിങ്ങനെ കറച്ചു ചുട്ടുപോയതും, നല്ല സുഖം തോന്നുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇന്നുവരെ ഇതിലധികം ഏഴുനേരമിരിക്കുന്നില്ല” എന്നദ്ദേഹം ഉറപ്പിച്ചതോടെ പറഞ്ഞുവെച്ചു. വൈകുന്നേരമായിട്ടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഉത്സാഹത്തോടെ ചുട്ടുകൊണ്ടു വരുന്നവീടുകളിലേക്കു ചാഞ്ചാറുമ്പോൾ നന്നായി. അവളുടെ ആഗ്രഹം ആ ജനാധികാരം വാതലുകളും നൈശിദ്ധ്യം തുറന്നിടുന്നതിന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ ബാധിച്ചായിട്ട് അവർക്കിതുവരെയുള്ള പരിചയം, തന്റെ കൈതാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിചാരത്തിന്നു വിപരീതമായി ആദ്യം വീണ്ടുകിട്ടുന്നതിൽ

നിമിഷമെന്നും തന്റെ വൈകാരികതയെ അത്ഭുതപരമായി
 അപകൃഷ്ട-നന്ദിന അർപ്പിച്ച് മുഖം ദൈവാനന്ദപരമാ
 ദൃഷ്ടിയിലിടുന്നു. "എന്താത്മദൈവമെന്താത്മ
 ദൈവം" ആ മുറി വിട്ടുപോയി.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

നന്നാകട്ടെ ഉറപ്പുള്ള മുടി പിന്നിയിട്ടുശേഷം ഒരു ചുവപ്പുകൊടുത്ത് അങ്ങനെയ്ത സമീപം വന്നിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം വാതന വളരെക്കൂടെ നീക്കിയെന്നില്ല. പത്തുകൊണ്ട് മടിയിടയ്ക്കെത്തിട്ട് അകലെയുള്ള വയലുകളിൽകൂടെ വരുന്ന അടുത്തുവന്നവന്റെ അവനാനാലോകളുടെ പ്രഭാവത്തെ നേർക്കുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ആരാണ് ഈ യുവാവായ വളർത്തു? ഇപ്പോൾക്കുള്ള രണ്ടു മൂന്നു യുവാക്കളാൽ ഇതിന്നുപുറം ഈ ഗ്രാമത്തിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഒരാൾ ഒരു ദിവസവും മറ്റൊരാൾ രണ്ടു ദിവസവും ഇവിടെ താമസിച്ചുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ആരുംതന്നെ കൊല്ലേയില്ലാമെന്നു താമസിച്ചിട്ടില്ല. അവർ വന്നതെന്തിനായിരുന്നു എന്ന് മറ്റും ഉറപ്പില്ലായെ അറിയിച്ചിട്ടില്ല, എങ്കിലും ഉദ്ദേശം ഉറപ്പില്ലാത്ത വിവരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവരെ ഭാരതജനങ്ങളും അവർ കർമ്മങ്ങളും ക്ഷേത്രനാഥൻ അവരെക്കുറിച്ച് ഉറപ്പില്ലാത്ത ചില മോശങ്ങളും മൊഴിയും പരിചയമായിരുന്നു. ആ യുവാക്കളാരുടെ ആഗമനത്തെ സ്വാഗിതനോട് പ്രത്യേകസംബോധമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു കരുതുന്നതിന് അവർക്ക് അധികകാര്യം ചേർന്നിരുന്നു. അതെങ്ങനെയെന്നാലും, ഈ യുവാവ് സുഖാനായിരുന്നു; ആയാളുടെ സമ്പ്രദായങ്ങളും പരിസ്ഥിതികളുമായിരുന്നു. ആയാൾ ആദ്യമായി ഉദ്യോഗസ്ഥനായും ഗവണ്മെന്റിലെ ആയിരുന്നില്ല. യോഗശാസ്ത്രം വെട്ടുദിവസത്തെ താമസത്തിനിടയിൽ മാത്രമേ ഉണ്ടാകുകയും വിവരങ്ങൾ സമ്പൂർണ്ണമായും ചിന്തിച്ചിട്ടുള്ള പരമധാനിയിന്മേൽ ഒരു കനാലയ്ക്കായിരിക്കുന്നതുള്ള ഗ്രാമത്തിൽ 'തെരുവുവഴി'യും തന്റെ കണ്ടുകൊണ്ട് ആയാളുടെ

[illegible][illegible]

രിച്ചറിയാൻ സാധിച്ചതായിത്തോന്നി. നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ
 കേരളനാഥൻ അദ്വൈതത്തിന്റെ ഭാവം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന
 തന്നെയും അതിനോടു യാതൊരു ബന്ധമില്ലാത്തതും
 അവർ മറ്റൊരു ലോകത്തിൽ ചേർന്നുപോയിരുന്നു.

—

അദ്ധ്യായം ൨

കേരളനാഥന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അവിദ്യനായരുടെ
 തീർത്ത നൂറ്റാണ്ടുത പെട്ടെന്ന് പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നു. അദ്വൈത
 തത്വത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അദ്വൈതം മറ്റൊരു
 തത്വം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതായിത്തോന്നി. അദ്വൈത
 തത്വം ഇപ്പോൾ തീർത്തതായി തീർന്നു. അദ്വൈതത്തിന് അ
 സ്വാധീനം വെളിച്ചത്തിനാൽ ലഭിച്ചതിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന
 വിഭാഗം മറ്റൊരുതീർത്തതായി

മറ്റൊരുതീർത്ത ഇപ്പോൾ യാതൊരു തോന്നിയെന്നായി
 ന്നു. മീനക്കാരന്റെ ആചാര്യരുടെ നിവർത്തിക്കുന്നതിൽ
 ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കഴിഞ്ഞതായി വന്നു. അദ്വൈത
 തത്വത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഇപ്പോൾ കേരളനാഥന്റെ
 മറ്റൊരുതീർത്ത അദ്വൈതം ലോകമെങ്ങനെയെന്നും അദ്വൈത
 തീർത്ത ലിഖിതം ഇപ്പോൾ യാതൊരുതീർത്തതായി
 തായതിനാൽ, അദ്വൈതം ലിഖിതം കഴിഞ്ഞതായി
 ന്നു കേരളനാഥൻ മറ്റൊരുതീർത്ത തീർത്തതായി, അദ്വൈത
 മെങ്ങനെയെന്നും അദ്വൈതം ലിഖിതം ഇപ്പോൾ
 കേരളനാഥൻ മറ്റൊരുതീർത്ത തീർത്തതായി മറ്റൊരുതീർത്ത

രണ്ടാമതെന്നു അദ്ധ്യക്ഷൻ കല്പിക്കുന്ന പുണ്യത്തിങ്കൽ; എന്നാ
ലും ഭീനകാരാൽ മുമ്പായിട്ടു കൂടിയ ചോരപ്പൊന്നു
അവർക്കു സമാഹാരമുണ്ടായെന്നുവന്നു.

ഒരു ദിവസം യാദവർ ഉത്തമൻ ആ മുമ്പിൽ പ്രവേശി
ച്ചപ്പോൾ, ക്ഷേത്രനാഥൻ നല്ലൊന്നിനേക്കു വളരെ
താഴെപ്പിടിച്ചു അപ്പുറത്തു ചാരിയിരുന്നശേഷം ഇവർക്കു വ
ന്നതു. “ഉത്തമൻ ഇവിടെ വെ”. ഉത്തമൻ കേൾക്കു
മെന്നു നിന്നപ്പോൾ “ഇവിടെ” എന്നു ക്ഷേത്രനാഥൻ വി
ളക്കുകയും ചെയ്തു. “ഇന്നെന്തിന്നു നിന്നാൻ ഉത്തമൻ എല്ലാം
പറയുകയും ചെയ്തു. വളരെ കലശലായിട്ടു തോന്നുന്ന
ഇവിടെക്കു കൊണ്ടുവന്നു; അത് എടുക്കുന്നതെന്നു
വിചാരിക്കുകയും നിനക്കു വാരിയ പ്രയോജനമെന്നും ഉ
ണ്ടായില്ല. പക്ഷെ, നീ പിന്നീടറിഞ്ഞതുകൊണ്ട്. എന്റെ
മാതൃകയ്ക്കു പിന്മാനപ്പെടുത്തി എന്നൊരു കാര്യം. ഇതുവ
രെപ്പോൾ ഞാൻ നിന്നെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു.
പ്രയോജനം ഹാസ്തമുണ്ടാകും. നിന്നെക്കൊണ്ടു നല്ലതൊ
ന്നു കണ്ടെന്നതിന്നു ഞാൻ ചോദിക്കുന്നതൊരു മുമ്പായി
എന്തിന്നു സമയം പോകും; ഇനി എന്റെ ജീവിതകാലത്തി
ൽ നാശിപ്പിക്കുവാനുണ്ടുവന്നു. എന്നാൽ കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ
ഞാൻ നിനക്കു വേണ്ടുന്ന ചെലവുകളെല്ലാം ചെയ്തു വെ
ക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിന്റെ എല്ലാം അന്ത്യം ഇപ്പോൾ നിന
ക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയുകയുണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാൽ
നിന്റെ നന്മയ്ക്കായി വേണ്ടുന്നതൊന്നും ഞാൻ ചെയ്യാമെന്നു
നീ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടോ?”

ഉത്തമൻ സമ്മതിച്ചു നില്പിട്ടു നമുക്കു. അദ്ദേ
ഹം കല്പിക്കുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ടു വേണ്ടുന്നതൊന്നും

[illegible]

செனகுநாட்டில் ஒரு 'கோயில்' இருக்கின்றதென்பதொன்றை
 அறியுதல் ஏற்படுமா? என்று வாய்மையாகக் கேட்டது. அப்ப
 விஷயத்தை அறியும்கூடத் தாழ்ந்த மனப்போக்கில் இரு
 கையால் அதைப் பற்றிப் பார்த்து - "நினைவோடு இ
 னியும் கவலைப்பட்டிருப்பது உட்கார்ந்து நின்று மனத்தை அது கண்டு
 கொண்டு ஏதாவது ஒரு தாக்கையாகக் கொண்டு, சாதுகையாக" இரு
 கையால் அதைப் பார்த்து - "நினைவோடு இ
 னியும் கவலைப்பட்டிருப்பது உட்கார்ந்து நின்று மனத்தை அது கண்டு
 கொண்டு ஏதாவது ஒரு தாக்கையாகக் கொண்டு, சாதுகையாக" இரு

അദ്ധ്യായം ൩.

ഒരു ദിവസം രാവിലെ മേഴനാഥൻ ഉണർന്നു കൈതന്ന ശിഷ്യനോടു വാതവകളും ജ്വാലകളും തുറന്നു വാൻ ചെല്ലിച്ചു.

അതിനുമുമ്പ് ബാബയിൽനിന്നു പറച്ചെട്ടിയില്ലാത്ത തായ ഇപ്പോൾമേൽ ഒരു ആനയെകൂട്ടിനാൽ, അവൻ അമ്പരന്ന് വായു തുറന്നു നിലയായി; എന്നാൽ, മേഴനാഥൻ വലിയ അസഹ്യതയോടെ, ഈ വാക്കുകളെതന്നെ വീണ്ടും ഉച്ചരിക്കാനു കേട്ടപ്പോൾ, ശിഷ്യൻ വാതവകളും ജ്വാലകളും ഓരോന്നോരോന്നായി തുറക്കുന്നതിന്നും മാർദ്ദി ലകൾ നീക്കുന്നതിന്നും തുടങ്ങി.

പ്രഭാതത്തിലേ മേമലപ്രകാശത്തിന് അകാശത്തെ വളരെ കാലത്തിനാ ശൈമനിക്കു പ്രദാശനമാർഗ്ഗം കിട്ടുക കാരണം, പാമ്പിരിയോടുകൂടി അതു ചീനമാക്കുവാൻ ചരിക്കുകയു കയറിനായിട്ടും മുമ്പേ ശോഭിച്ചിട്ടു. മേഴനാഥൻ, വളരെക്കാലത്തെ അനശ്ചാരത്തിന്നശേഷം, അദ്ദേഹമായി പൊങ്ങപ്പെട്ടു നോക്കി.

• അവിടെയൊക്കട്ടെ, ആ പഴയ ചെളിപൊന്നും, അതേ വാതവകളും, ദരിദ്രജാതിയുടെ മൂലത്ത് മാളപുഷ്പം കിടന്നു നില്ക്കും പറ്റിയിട്ടുള്ള കട്ടകളുടെ സന്ദേശങ്ങളോടുകൂടിയ അതേ സംസാരവും ഉണ്ടായിത്തന്നു! തലമ്പുകാലത്തിന്റെ കാലത്തു കാണപ്പെട്ടതുകൾ, ഏതാണ്ട് പോലായത്തു വട്ടമായി. ഒരേ, തോട്ടത്തിന്റെ അക്കരെ അറ്റത്തായി ഒരു കണ്ണാണിന്നുകാണുന്ന ചെറുത്തുമ്പത്തു ഇരിക്കുകയെന്ന

[illegible]

החוקרים ש' יורם בורשטיין ויונתן דה ורס ג' ילדון
הענין נדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון
ס' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון
ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון
ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון
ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון
ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון ב' ילדון

[illegible]

വരും നിങ്ങളു ന്നീയൊ കിടക്കുന്ന യുദ്ധാനന്തരമെന്ന ഒരു യോദ്ധ്യുളി നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഉറപ്പിട്ടായാ, കേന്ദ്രസ്ഥാനമെല്ലാം താഴെ താഴെത്തന്നെ ചരിച്ചിട്ട് പെട്ടെന്നു പെട്ടെന്ന് തിരിച്ചുനോക്കിയാൽ പാലം തുറക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible]

എല്ലാം കഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ജൈത്യ വരു. റബി വിളിക്കട്ടെ!”

ഉരുളിച്ച തലയാട്ടി. അവൾ താഴെ എറുക്കിവെക്കുമ്പോൾ മന്ത്രിമാരെ പഠിപ്പിക്കുന്നു— “ഈ മുറിയിൽനിന്നു സാമാന്യരും നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന് ഇപ്പോൾ സൗകര്യമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് നാളെ ചെയ്യുന്നതായിരിക്കും നല്ലത്.”

നാലുപന്ത്രണ്ടുകൊണ്ട് വെളിപ്പെട്ടു. ഉരുളിച്ച എഴുന്നേൽക്കുമ്പോൾ നോക്കുന്ന അതിൽ കയറിയിരിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെ മുമ്പായിട്ട് ആ പഴയ ഗ്രാമം കണ്ടുവന്നതുകൊണ്ട് അവളുടെ ദൃഷ്ടി പരന്നിരിക്കുന്നു. മറന്നു.

മന്ത്രിമാരെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ സംഭാവനകൾ ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. “ഈ രാജ്യത്തിൽ അവിടെ കിടന്നു പോയി നിങ്ങളെ കൊണ്ടുപോകുന്ന ശിക്ഷയില്ല. എന്താൽ കൊണ്ടാൽ കണ്ടുകൊണ്ടുപോയി നിങ്ങളെ നോക്കുന്നതിന് അത് അനുചിതമാണ്; തന്നിട്ടു വീട്ട് എറുക്കുവെക്കുന്നതായില്ല. ഇത്ര കഷ്ടത വന്നു മേൽ ഇത്ര കഷ്ടതയെക്കൊണ്ട് നിങ്ങളെല്ലാം വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിട്ട് നോക്കട്ടെ, നാളെ എറുക്കു കണ്ടുകൊണ്ടുവന്നു. നിങ്ങളുടെ കാര്യങ്ങളെല്ലാം അതിലേക്കായിരിക്കട്ടെ.”

അദ്ദേഹം പറയുന്നതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ട് ഉരുളിച്ച മിണ്ടുകയും ചെയ്തു.

മന്ത്രിമാരെ പഠിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ വീട് പട്ടണത്തിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരോധമായി മനസ്സിലാക്കുന്ന എഴുന്നേൽക്കൽ കടക്കത്തു കയറിയിട്ട് എന്ന് തോന്നുന്നു.

മേന് എ വേണം ഉയർത്തേണ്ട മതിപ്പുകളാൽ സുഹൃത്തിനെയോ
യിരുത്ത. മന്ത്രാധ്യക്ഷൻ ഉയർത്തേണ്ട വാക്കുകളിൽനിന്നി-
റക്കി, “സൂത്ര, സൂത്ര, ഏതൊരു കുട്ടി! ഒരു നമിഷാനന്ദനാ-
കൻ നെരിയ്ക്കാവുന്നതാണ്” എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്
അദ്ദേഹം അകത്തേക്കു കടന്നു.

സൂത്ര എന്ന പേർ വിളിക്കപ്പെട്ട ആൾ എഴുന്നേൽ-
ന്നു മുഖമായി എതിരായുള്ള മറുപടിയിൽനിന്നു “അതാണത്,
മാത്ര! ആരെ?” എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു വൃദ്ധ ശാ-
ശ്വതപുരത്തേക്കു വന്നു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചതുകൊണ്ട് ഒരു ചെ-
റിയ വസ്ത്രം മാത്രമേ അയാളുടെ ശരീരത്തിലുണ്ടായിരുന്നു
യുള്ളൂ. തലയിലാകട്ടെ ഒരു ചോരമുതലിന്റെ ശകാബാലം
മല്ലായിരുന്നു. കൈ നിറയെ മാണുക്കളും പാറയിടപ്പുമാ-
യിരുന്നു. അവർ വീട് ഒരു വിശിഷ്ട വൃത്തിയാക്കുന്നതിൽ
പ്പെട്ടപ്പട്ടിയിക്കുമായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു. ഉയർത്തിയെ-
ക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അവർ ചോദിച്ചതോടെ ഉച്ചത്തിൽ നിന്നു
വിളിച്ചുകൊണ്ട് ഇവർക്കു പറഞ്ഞു: —“അതാണത്! കാവിൽ
ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഈ കറുത്തതിനെ ഉയർത്തിയെടുക്കുന്ന
നീ ഏതൊരു വാക്കിലെ പ്രതികരണമെന്നായിരിക്കുന്നതാണ്? മാത്ര-
മാത്ര! അതാണത് മനോഹരങ്ങളെ നോക്കി നടക്കാൻ നിന്നു
രിക്കലും നമുക്കുണ്ടാകില്ല!”

മാത്രാധ്യക്ഷൻ എഴുന്നേൽപ്പോ പറയുന്നതിന്നു മുമ്പാ-
യി സൂത്രനായ ഒരു യുവാവിനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു അ-
ദ്ദേഹത്തിനെ. നിമിഷാനന്ദനെന്നിടയിൽ അവിടുത്തെ സ്വ-
തീയല്ലാം മനസ്സിലാക്കി ഉയർത്തിയെടുക്കുകയും അവർ
ആ വൃദ്ധയുടെ മുമ്പിൽ ചെന്നുനിന്നു. “മഹാശ്വേദി, മ-
നോഹരങ്ങളും നോക്കിക്കൊണ്ട് വേഗം അകത്തേക്കു പോ-

തയ്യാറാക്കി, അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഇപ്പോൾ തൊട്ടും. ഉത്തേ
ട്ടു വരുന്നതായാലി ഞാൻ ഇതാ കട്ടിയെ 25 മി.യ്ക്കുവരെ
കുറയ്ക്കുമെന്നുണ്ട്. ഇതുവരെ അതിന്റെ അഡ്വാൻസ് ആ
പ്പോസ്റ്റ് ഓഫീസിലെത്തിയ കടമകൾക്ക് നാല്ക്കോണി
ന കോഴിയാ ബിസ്കൂട്ട് നാതിനെ കൈമാറ്റം ചെയ്തതിൽ
അകമ്പടിയുണ്ട്."

“എന്തൊരു? ഈ ശുദ്ധിപ്പിച്ചതിന്റെ അധികാരം
സമഗ്രമായിട്ടു, ഇവിടെ പലരുംകൊണ്ടു ഈ വിവി
ധിയിൽ ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുമെന്നു ചൂടു കാട്ടുക? ഞാൻ
പോ, ഇവിടെയിരിക്കാൻ കഴിയാതെ പോകുന്നവരെ
എല്ലാവരും കൂടെയെന്നു ഒരു വലിയ സാക്ഷാത്കാരം ഉണ്ടാ
കുമല്ലോ”.

[illegible][illegible]

[illegible]

38

അദ്ധ്യായം ൨.

രാമസ്വാമി നായർ അറിയുന്നതായ ഒരു പ്രതിഭാസം ന
രുകിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ മാന. മ
നോഹരതം എഴുതാൻ പ്രസംഗമായിട്ട് ഗവണ്മെന്റിന്
വാങ്ങി കിട്ടിയപ്പോൾ ഉണ്ടായതായാണു, രാമസ്വാമി അ
ത്രയും കൈമാറ്റം ചെയ്യുകയെന്നറിഞ്ഞു മധ്യ
സ്ഥിതികൾ നേരിട്ടു.

സോനാപ്പി എന്ന പൂച്ച ആ മുറിയുടെ ഒരു മുഖരി
വിരുന്നു വൃത്തത്തിൽ കളിച്ചു കണ്ണുകളടച്ചു സാവധാന
മായി മൃതനായിത്തീർന്നു. അത് ആരായിച്ചെന്നു
വെച്ച് അക്കാദിമിപാലക ശിഷ്യന്മാരുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കുവേണ്ടി
അന്നുതന്നെ പ്രത്യേക പരിശ്രമത്തിനായിത്തീർന്നു. അ
പ്പോൾ അതിനാവശ്യമായതായിരുന്നു.

“മൊറിയമ്മ” എന്ന് ആരോ മുതലിടുന്ന വിളി
കേൾക്കുന്നു.

അപ്പോൾ അമ്മമാമ്മിനെയും തന്റെ കുട്ടന
കളെയും ഒരു നിമിഷത്തേക്കു മുളയ്ക്കുക നോക്കി; എ
ന്നാൽ ഉത്തരമാണെന്നു പറയാതെ തന്റെ കൈകളെ മുക്കി
വെക്കുകയും വെട്ടിയെടുക്കുകയും ചെയ്തു. വീണ്ടും പണി
തുടങ്ങുന്നു.

കാൽപ്പൊക്കുകയുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുന്നവർക്ക് കേ
ൾക്കേണ്ടി; ആയതു സമീപത്തുള്ളവരും അകത്തുള്ളവരുടെ
മുമ്പിൽ വന്നുനില്ക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെയും “മൊറിയ
മ്മ” എന്ന വിളി കേൾക്കുന്നു.

മൊറിയമ്മ ഒരു പുഞ്ചിരി അമ്മമാമ്മിനെയും മുഖത്തു
പ്രസരിച്ചു; എന്നാൽ, അവർ അതിനെ അടക്കിക്കൊണ്ടു,
ഉടനെ മൗനമായി “എന്താ വേണ്ടതു, സമരം” എന്നു
ചോദിച്ചു.

“എന്താ താക്കോൽക്കൂട്ടം എവിടെ?”

“സമരന്റെ താക്കോൽക്കൂട്ടം എവിടെപ്പോയിയെ
ന്നു താക്കോൽക്കൂട്ടം എവിടെപ്പോയിയെന്ന്?”

“മൊറിയമ്മയുടെ മുമ്പിൽ, പിന്നെ ആകാ
നായിയെന്നു?” എന്നു മുഖത്തു നാട്ടുതൊട്ടുകൂടി സമരൻ

പറഞ്ഞു. “എന്റെ മറ്റ് വൃത്തിയാക്കുന്ന നിഷേധകർ ഉദിച്ചതുകൊണ്ട് എന്റെ സാഹചര്യത്തിൽ പക്ഷേ കളിയാക്കുകയുണ്ട്.”

“എന്തു ശരിയാക്കണം?” എന്ന ചോദ്യത്തിന് സ്വന്തം അദ്ദേഹം ഉത്തരം പറഞ്ഞു. “എന്റെ മരുമകൻ സാമാന്യരായ ഒരു എത്ര കൂട്ടമായി വന്നു വന്നു വന്നു! എന്തൊരു സാമാന്യരായും കളിയാക്കുന്നതാണ് ഞാൻതന്നെ! ശരിയാക്കണം. എപ്പോഴാണ് ഞാൻ നിന്നെ മറിയിൽ പോകുന്നത്? ഒരു പരമാർത്ഥം!”

“ദിവസവും മണിക്കൂറും ഞാൻ കർമ്മമെടുക്കുന്നുണ്ടോ? തന്നെയാണ് എന്റെ താക്കോൽമാർ നോക്കി എടുത്തതും, എന്റെ ചെറിയമരുമകൻ. എന്തിനും കോളേജിൽ പോകാൻ സമയമായി. എന്റെ എന്തെങ്കിലും താക്കോൽ എന്തെങ്കിലും ഇനിയും സാധിച്ചിട്ടില്ല.”

സ്വന്തം ചെറിയമരുമകൻ മുന്നിൽ അദ്ദേഹം അഭിമുഖീകരിച്ചു, അദ്ദേഹം വസ്ത്രാലയത്തിൽ കയറിയെന്നു താക്കോൽക്കൂട്ടമിടുകയും അദ്ദേഹത്തിനൊരു ചെറിയ വളയമെടുത്തു. ഇങ്ങനെ പാമ്പുകൾക്കൊരു സമരോഹിതം കാലിപ്പാർക്കുകയും എന്തെങ്കിലും കൂടുതൽ. “അതാ നിന്റെ താക്കോൽക്കൂട്ടം എന്റെ കട്ടി. അതു നിന്റെ കപ്പാമകുടിയെ മിടിക്കുകയും കപ്പായം അലക്കാനായി ഇട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ പതിവുപോലെ ഭാഗ്യവശം നിന്റെ കീഴെ ഞാൻ പർവ്വതമായിട്ടു. അതുകാരണം നിനക്കു താക്കോൽകൾ കട്ടുവാൻ സംഗതിവന്നു, എന്നിട്ടും ഞാനാണ് നിന്റെ സാമാന്യരായും കളിയാക്കുന്നതല്ല. ഞാനിവിടെ ഉള്ളതുകൊണ്ടാണ് നീ നിന്നെത്തന്നെ കളയാതിരിക്കുന്ന

ത്ത്. ഇല്ലെഴിൽ ഞാനു ഇതൊക്കെയും കഴിക്കുമായിരുന്നു നീ പറന്നിറങ്ങുന്നതിൽ ഒരു അത്യന്താധുനികിയായി നിന്നിട്ടുണ്ട്; അതുകാരണം ആർക്കു നീയെന്നു പറയും എത്രയും നില്ലാൻ സാധിക്കില്ല. ഒന്നുകൽക്കരിക്കണമിട! ആ വാക്കിനെക്കാൾ കൂടുതൽ വെളിപ്പെട്ടു. എന്നാൽ എന്താണു് ഇനി കുറച്ചു ബുദ്ധി നന്നായിക്കൊണ്ട് പോകുന്നത്? ഞാൻ നിന്റെ സാമ്രാജ്യം വിട്ടുപോയ് എന്നും ഇങ്ങനെ ഇരുകൈകളായി വെട്ടുമോ?"

അവരുടെ സംഭാഷണം അവസാനിക്കുന്നതിന്നു് എത്രയോ ചുവടുതന്നെ ദൈവന്റെ താക്കോലുകളെ ഇരുപാർക്കും ധൈര്യപ്പെട്ടിരുന്നു. താമസം വരുത്തുവാൻ ഇരുപാർക്കും പറഞ്ഞു. അങ്ങനെയായിട്ടു്, വെല്ലുവിളിക്കുന്നതിന്നു് തയ്യാറെടുത്തു. മിന്നിച്ചു് ശത്രുക്കളെ വിട്ടു. ഇങ്ങനെയായിട്ടു് ഇരുപാർക്കും പറഞ്ഞു:— "ഒന്നിന്നു തയ്യാറെടുത്തു ഒരു ഭാഗ്യാനുഭവം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കു, അല്ലെങ്കിൽ അല്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ശത്രുക്കളെ വെട്ടിക്കൊല്ലും. അല്ലെങ്കിൽ നീ ദീപ്തമാക ഒരു ജീവിതം ദാവിയിൽ കിട്ടുന്നു; അല്ലെങ്കിൽ നീ വെട്ടിക്കൊല്ലും. ഇതിന്നു് കല്പനയും കഴിക്കാതെ കഴിച്ചു കൂട്ടുന്നതു നന്നായിരിക്കുമോ?"

ഇതു സന്ദർശനത്തോടു കൂടിയ ഒരു മോശത്താൽക്കൊണ്ടു് മുമ്പിൽ താമസം വരുത്തുവാൻ നാസാരുതയെ അറിയിക്കുവാൻ ആൾ തയ്യാറാകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനാലായിട്ടു് ഒരു കല്പനയെക്കൂടി "അതിന്റെയൊന്നു വിശദീകരണം ഉണ്ടോ? ഏതാരുടേതു് ഇതു പ്രായമായി; അല്ലെങ്കിൽ അതു കാരണം ഉപ്സാനം കൈക്കൊണ്ടു് വെട്ടിക്കൊല്ലുന്നതാണു് ആയാൽ ആരുടെയെങ്കിലും ഉപദേശം കേൾ

ക്കുമോ? ഇപ്പോഴത്തെ വെറുപ്പുകാരെ നിന്നെ നല്ലവണ്ണം അറിയരുതെ? അതർ ആരുടെയൊരിക്കലും അഭിപ്രായം കൈക്കൊള്ളുമോ? വേദാന്തമ്, നീട്ടുജോലി നോക്കുവാൻ ആരയില്ല. എന്തൊ യോജനൻ മരുമകനും സമരനൊപ്പമാവതെന്നാണ്. എന്തു സംഗതിയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ വിവാദം ചെയ്തപ്പോൾ മതിയാകുമോ? എന്തൊ സമാധാനവും യോജനിയത്തും സ്വപ്നത്തിൽ വിശ്രമിക്കുന്നു. അതേ, ലുരവ വെസ്റ്റായിക്കോണ്ടു ചാവോൻ തക്കവണ്ണം അപരിചിതനും. ചാത്തേ, കപ്പന. നീ എന്റെ എഴുതിയതിനെ വേദനപ്പെടുത്തും”.

സമരന്റെ നന്മാരെയെല്ലാം ക്രോധിതന്മാർ മാരിക്കൊണ്ട് ഇവകാരം പറയുമ്പോൾ വെറുപ്പുകാരി അവളുടെ സമാധാനത്തെ അറിയുകവാൻ തുടങ്ങിയിട്ടു ഉണ്ടായിരുന്നു; “ചെറിയവരേ! നിങ്ങളുടെ എഴുതിയ വേദനമാറി വെച്ചു പോയ മകളിലേക്ക് നോക്കൂ. ഇതാ ഇവിടെ ഒരു ഒന്നാകരം കഴിപ്പം”.

ഒരു ഒന്നാകരം കഴിപ്പമുണ്ടാക്കുന്നതിന്നു തന്റെ മരുമകനുള്ള സമാധാനത്തെക്കുറിച്ച് മാമസന്ദരിയെ നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ, കൂടുതൽ വിചാരത്തോടെ, അതർ അടുത്തുവരുന്നതിനും വിട്ടു മകളിലേക്കു തിരിച്ചു. പോന്നതിനും അതിന്റെ മരുമകനെ വിശ്വാസം വെച്ചു ചിട്ട് അദ്ധ്യായമെല്ലാം വിട്ട്, വാവിനെ രോമമൊക്കെ വീഴ്ത്തി ചിട്ടിച്ചുകൊണ്ട് അറയെ പിന്തുടർന്നു.

സമരന്റെ രണ്ടെഴുത്തുകൾ കയ്യിൽ പിടിച്ച് ക്രോധിതന്മാർ മാരിനിന്നുണ്ടായിരുന്നു. മാമസന്ദരി കിതച്ചു

“എന്താ വോവണം നമ്മളി ചെല്ലാൻ നിന്നൊരാളാണാവില്ല?”.

“അതു ഞാൻ നടത്താതെ തരമില്ലല്ലോ” എന്നു സമരന്റെ തലവെറിക്കൊണ്ടു കൊണ്ടു വന്നു. “അല്ലാതെ എന്താ ചെയ്യുക? ഇപ്പോൾ എനിക്ക് പോവാൻ സമരമായ്. എന്റെ പ്രാഥമികവർത്തികൾ വിട്ടുതരികളല്ല” എന്നു രോഷത്തോടെ പറഞ്ഞു. ഞാൻ കെട്ടുനീട്ടിത്തന്നു. “നിന്റാ ചെയ്തിയാൽ, നവർ നമ്മളെപ്പറ്റി പള്ളിക്കൂടത്തോടെ കഴുത്തു കൊള്ളും”.

“കൊള്ളാം! അവർ പിന്നെ എന്തെങ്കിലും ഇഷ്ടമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നുവല്ലോ” എന്നു സമരന്റെ സന്തോഷത്തോടെ പറഞ്ഞു.

“എന്നെ കാണുന്നതുകൊണ്ടാണ് വ്യസനിച്ചു കരയുന്നതെന്നു കരുതാൻ പോരല്ലോ. ഓരോരുത്തരും മറ്റൊരു കണ്ണുപിടിക്കുന്ന മറ്റൊരു കണ്ണു തെളിയിച്ചിട്ടും പരസ്പരം പാടില്ല. നിങ്ങളുടെ ആ വിശ്വാസപ്പെട്ട മരുമകന്റെ സന്തുഷ്ടതയെ മനസ്സിലാക്കുവാനുള്ള സ്വരമില്ലാത്ത അവർത്തിയും കൊടുത്തു കൊടുത്തു” എന്നു സമരന്റെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

അന്നു സമരന്റെ കോളരിൽ മോളി കഴിഞ്ഞ മാസം വിട്ടുപോയ മോളി മറ്റൊരു കണ്ണുപിടിക്കുന്ന മരുമകന്റെ സന്തുഷ്ടതയെ മനസ്സിലാക്കുവാനുള്ള സ്വരമില്ലാത്ത അവർത്തിയും കൊടുത്തു കൊടുത്തു. “അതായത് പുസ്തകങ്ങളെ മോശപ്പെട്ട്, കീറിയെടുത്തതും പൊടിപിടിച്ചതുമായ മരുമകന്റെ പുസ്തകങ്ങളും മറ്റും കൊടുത്തു”, സമരന്റെ സന്തോഷം അറിയിക്കുന്നതിന് ഏതാണ്ടു വൈകുന്നേരത്തിന്നു മുമ്പേ വീട്ടിലെത്തും. ആ

ശ്ലോക ഇങ്ങനെ കണ്ടിട്ട് അമ്പർ കറേജ് ക്ലബ് പഠിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും എല്ലാവരിനും ഒരുതതിയുണ്ടല്ലോ. ഒരു ക്രമിക്കാരൻ മുടക്കാവുന്ന തെരക്കു കീറിയ മാസികകളും കടമാസ്സുകളും വാങ്ങിവന്ന് അവതന്റെ കട്ടിരിന്മേൽ സമരംഗ്രൻ അടുക്കുന്ന സമയം രാമസുന്ദരി അവയുടെ ആചാരാനുഷ്ഠാന മരിച്ചപ്പോൾ ജ്യോതിരമ്മയുടേയും ജ്യോതിയുടേയും പേരുകൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പതിവായിരുന്നു. സമരംഗ്രൻ ചൊരിയച്ചതുകൊണ്ട് സങ്കടം കണ്ട്, വളരെ വൃസനത്തോടുകൂടി ആവുന്നതും വേഗത്തിൽ അവയെ വിരിപ്പിയിൽനിന്നു കെട്ടിയെടുത്തു കിട്ടേണ്ടതിനായി തീക്കുകയും ചെയ്യാവണ്ടായിരുന്നു.

ഏതായാലും ഇന്ത്യ സ്റ്റേഷനിലേക്കു പോകുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരംകൊണ്ടു തന്നെയുള്ളപ്പോൾ ഈ തൊഴിലിടംകൊടുപ്പുന്നതിനുകൂടി ജോലിക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടായില്ല. കോളേജിലെ ജോലി കഴിഞ്ഞ ഉടനെ വിട്ടുപോകുമെന്ന് എന്തി, അന്റെ മുറിയിൽ വെച്ചുവെക്കുക എന്ന സാമാന്യപദ്ധതി ഉള്ളതിനിന്ന് ഒരു നാലുവയസ്സുകാരനായ ബുദ്ധിമുട്ടി സമരംഗ്രൻ തിരഞ്ഞെടുത്തു അതിനെ അതി ശ്രദ്ധയോടെ വായിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

രാമസുന്ദരി ഇതിനിടയിൽ മരിക്കൽ ആ മുറിയിലായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. — 'മകളിൽ അമ്മയേ ഭാഗത്തുള്ള മുറി അവൾക്കായി തെക്കുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. അവർ ഇതുവരെ ഒരു ധനികഗ്രാമത്തിലാണ് വളർന്നുവന്നിട്ടുള്ളത്. നമ്മുടെ ഈ സാധുവനത്തിലുള്ള ഏറ്റവും കൂടെയൊക്കെ അമ്പർ തൃപ്തിപ്പെട്ടത് മതിയായിരുന്നു എന്നു എനിക്കു തോന്നിയിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ജേജൻ കറേജിനു സൂക്ഷിച്ചു മില

വെളിച്ചം എങ്കിൽ നമുക്ക് ഇന്ന് ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടും നേരിട
മായിരുന്നില്ല. അതിനു പകരം, അദ്ദേഹം എപ്പോഴും
വെളിച്ചത്തോടും നീ കീറിയ കടലാസ്സുകളും രാജ്യത്തുള്ള
പൊടി മുഴുവനും വാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ വല്ല തറവാ
ടിനും അഭിവൃദ്ധി വരിയുണ്ടോ?"

തന്റെ ചെറിയമരുടെ മനസ്സ് വല്ലസംഗതിവശാ
ലും ക്ഷോഭിച്ചുപോയാൽ അവർ ഒരു മണ്ഡിത്തുർ നേരത്തേ
ക്ക് ആ സംഗതിയെ വിട്ടുമാറുകയില്ല എന്നു സമരേന്ദ്ര
നാ നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നു അതിനു പ്രതിനിധിയാ
യി ആയാറും വേഗത്തിൽ അതിനെ തടഞ്ഞുകൊണ്ട്—
“ചെറിയമ്മ! എനിക്ക് അരമന്ദിത്തുറികളെ പോണം.
എന്തായിലും തിന്മവായുണ്ടോ?” എന്നു ചോദിച്ചു.

“അതിനെ പററി പരിഭ്രമിക്കേണ്ട. ഞാനെന്നാണ്
നിനക്കു മുമ്പുണ്ടായിരുന്നത് എന്തായിലും ഒരുക്കിവെക്കാതിരു
മ്പുള്ളത്? നീ അതു മറക്കാതെ ഭക്ഷിച്ചാൽ മതി. ഞാൻ
വന്നാൽ എന്തിനാക്കുന്നു മുഖമ്പ തീർപ്പുപ്പെടുത്തട്ടെ. നി
ന്റെ ആ പൊട്ടിയ റാത്തലൈവിടെ? ഞാൻ ഇന്നു അതു
കൊണ്ടു കഴിച്ചുകൊള്ളാം നാളെന്ന് ഒരു നല്ല വെളിച്ചം വാ
ങ്ങുവാൻ എപ്പോഴും ചെയ്യാം

• “ചെറിയമ്മ! ആ വലിയ വെളിച്ചം” എന്നു സ
മരേന്ദ്രൻ അപേക്ഷിച്ചു. “ഞാൻ എത്ര നല്ലവണ്ണം ആ
റാത്തലൈവിനെ കഴിച്ചിരുന്നു! എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ആ
നല്ലവെളിച്ചം വന്നതു മുതൽ എന്റെ വായന ഇല്ലാതെയാ
യി. എല്ലാ നേരവും എന്റെ കയ്യിൽ കാലം ചെന്നുനിൽക്കു
മ്പോഴും എന്റെ മേശക്കടുത്തുപിടിക്കേണ്ടതായി
രുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ, ഒരിക്കലല്ലെങ്കിൽ മരണാധിഷ്ഠിതം, ഒരു

23— ஸ்தலத்திலிருந்து 'காசம்' தோண்டி எடுத்துக் கவிட்டுப்
பொதிக்கவேண்டும். ஸ்தலத்திலிருந்து எடுத்துக்கொண்டால்
பெரும்பாலும் நலிவு ஏற்படும். எனவே கவனமாகக் கவனித்துக்கொள்ளவேண்டும்.

ഭൂമിയിലെ ജീവികളുടെയും സസ്യങ്ങളുടെയും വളർച്ചയ്ക്കും
 ആരോഗ്യത്തോടും സാധാരണ ജനങ്ങളുടെയും ആരോഗ്യത്തോടും
 ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സമഗ്രമായ ഒരു പരിപാടിയാണ്.
 ഇതില്ല. ഒരു തിരക്കിൽ അടങ്ങുന്നതും അതിൽ
 ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും നിന്നുപോകും എന്നതിൽ
 അത് തിരക്കിൽ നിന്നുപോകും എന്നതിൽ
 അത് തിരക്കിൽ നിന്നുപോകും എന്നതിൽ

[illegible]

സഭയുടെ അഭിപ്രായത്തിന്റെ ആ, അംഗീകാരം ചെയ്യും
 വഴിക്ക്, ഇപ്പോഴത്തെ വാസ്തവം ഒരു യഥാർത്ഥ ചെല്ലപ്പാ
 ത്തും, അതേ അർത്ഥത്തിൽ നിന്നു വരുന്ന നല്ലതാണെന്നും, അ
 ര്ത്ഥം വ്യക്തമാക്കിയതിനു കാരണപ്പെടുന്ന എന്തിനും
 നല്ല വാഗ്ദാനം കല്പിക്കുക അനുചരങ്ങളും സഭയുമായി മന
 സ്സമാധാനം. ഈ കാരണത്താൽ പണ്ഡിതന്മാരുടെയും
 വിദ്വാന്മാരുടെയും ഇപ്പോഴുള്ള സഭയ്ക്കനുയോജനകര
 ത്വമുള്ള ഒരു സമരം ചെയ്യണമെന്നും അതിനായി

പിശ്ചസിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ കൊടകം താൽതന്നെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നു കൊളുയിക്കുന്നതും ആ ആളെ പററി ഏല്പാഴും പുണ്യമായ ജ്ഞാനമുണ്ടാകുന്നതെന്നില്ല. സമോളൻ അടുത്തുചെന്നത്, ആ മാന്യനാടു “നിങ്ങൾ ഉപശമപ്രബോധിനനായൊന്നോ നോക്കുന്നതി?” എന്നു ചോദിച്ചു.

ആ ബുദ്ധ ആശ്വാസഭക്തന്റെ സമോളനനോട് “അതെ, ഏന്റെ കുട്ടി, അതെ. അത് അധ്വാനത്തിന്റെ മകനാണോ?” എന്നു ചോദിച്ചു.

“അല്ല, അദ്ദേഹം ഏന്റെ അദ്ധ്വാനനാണ്. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ കല്പനയായില്ല. എങ്കിലും ഒരുമാസം മുമ്പെ മധ്യപരിഭാഷപാഥി. അതാണ് ഞാൻ വന്നത്. വരു. എന്തിനായി? ധീരത്തിൽ ഇനിയും ഇങ്ങനെ നില്ക്കുന്നതി? ഞാൻ ഒരു കർമ്മാചരിയ വരുത്തട്ടെ?”.

“അതൊക്കെ ഏനിക്കൊരു മൂന്നാംതരം വെളിച്ചം എപ്പോഴും. ഏന്റെ മകളുടെ ശപത്രം ജമപത്രം ലംബം താമസിക്കുന്നത്. ഞാൻ അവിടെക്കുപോകുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞ് ആ മാന്യൻ പറഞ്ഞു.

സമോളൻ രണ്ടാമത്തെ എപ്പോഴും. രണ്ടാം രണ്ടാം തരമായി കണ്ടുതന്നെ, ചന്ദ്രമാധവബാബുവിനു നല്ല സമോളനായില്ല. എന്നാൽ, വേറെ മാറ്റമൊന്നും കാണാത്തതാൽ, തന്റെ മകളുടെ ശപത്രത്തോടെ കൂട്ടി അയച്ചിട്ടുള്ള സാമാനങ്ങൾക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞ ചുമട്ടുകുടും തരം തിരിച്ചൊന്നിൽ കരറുവാൻ തുടങ്ങി.

കുളികുട്ടി സാമാനങ്ങളെല്ലാം കയറിയതിനുശേഷം, ചന്ദ്രമാധവബാബു ഉറങ്ങിയതുകൊണ്ടു തിരിച്ചു

സമരേന്ദ്രൻ തന്റെ മുറിയിൽ ചെന്നു വാങ്ങിക്കൂട്ടി നിൽക്കുന്നു.

രാമസുന്ദരി ഉറങ്ങിപ്പോയ അവളായി തീർച്ചപ്പെടുത്തി വിട്ടുള്ള മുറിയിൽകൊണ്ടുപോയി ആക്കി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു— “ഈ മുറി ഞാൻ നിനക്കുവേണ്ടി ഒരുക്കിയിട്ടുള്ളതാണ്; ഇതിൽ കഴിച്ചുവെക്കുക? ഉടുപ്പെല്ലാം മാറ്റിവെക്കുക. ഈശ്വര! കുറച്ചു വഴിയൊരായാതെ ചെന്നു കിട്ടിയെടുത്തത്? നിനക്കു ചൊല്ലുമാണ്; അതുകൊണ്ട് അത്ര അറിയുന്നില്ല. ഞാനാൽ തന്നെയാൽ, നേരെ കിട്ടുന്ന നോക്കിപ്പോവുകയില്ല. നിന്നെ നോക്കുമ്പോൾ ഞാൻ സമസുന്ദരിയെ കാണുകയാണോ എന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. ഞാനാകെ മടുപ്പിൽ കാണുമ്പോൾ അവളെ നിന്റെ പുറകെ ചേർക്കുന്നുള്ളൂ. നിന്റെ മുഖം അവളുടെ മുഖം പോലെതന്നെ. അവൾ എന്നു വിറയ്ക്കുക! നല്ലതന്നെ പോലെ ഇരുന്നു. ആ നിറത്തിൽ ഞാൻ ചെറുപ്പം ചേർത്തു വേറെ കണ്ടിട്ടില്ല”.

സമരേന്ദ്രൻ തന്റെ മുറിയിലിരുന്നു ചെറിയമ്മ പറയുന്നതെല്ലാം ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പുറത്തുവന്ന് അടുത്തു വിളിച്ചു. ചെറിയമ്മ, ആളുടെ നിറമാണ് വിശേഷമെന്നു സെതുകൾമായി അവസരംനോക്കി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയാലും! ഇപ്പോൾ വെട്ടുപാ കഴിക്കുവാൻ കൊടുക്കൂ. ഏതു വാിയ വഴിയാത്രമാണ് കഴിച്ചുവരുന്നതിന്ന് എന്നു പറഞ്ഞു.

“എന്നെ ശാസിക്കുവാൻ ഒരു ഫെമിലജെറാണ് അവൾ വന്നതെന്നു തോന്നുന്നു? അവൾക്കു നല്ലതുകഴിക്കേണ്ടെന്നു എനിക്കറിയാമല്ലോ.” ഇതു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് രാമസുന്ദരി അടുക്കളപ്പുറം കിടന്നു.

അദ്ധ്യായം ൫.

ഭോമിഞ്ഞിരക്കുകൊണ്ട് ഉണർച്ചയും മഴക്കുമ്പുമുള്ള കൃഷ്ണത്തിൽ പേലക്കൊന്നമില്ലാത്തവക്ക് ഉച്ചനേരം കഴിച്ചു കൂട്ടുക എന്നതു വല്ലാത്ത സങ്കടമാക്കാവസ്ഥയാണ്. വീട്ടിനുള്ളിൽ അനന്തരാതെചിത്തന്ന പുത്തേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ട് ഉച്ച കഴിച്ചുകൂട്ടുവാനുള്ള ഒരു സ്ഥലമല്ല അത്. പുറമേ കാണുവാൻ കല്പം കമ്മായവും ഇഷ്ടകരുമല്ലാതെ ഒന്നുമില്ല. ദിവസത്തിനേറെ ഈ ഭാഗം രാമസുന്ദരി ഉറക്കത്തിൽ കഴിഞ്ഞുക പതിവായിരുന്നു. ശിഷ്യന്റേയും ചെപ്പുകാരിയും ഒന്നിച്ചു ഉറക്കം വിളിച്ചുനന്നുനന്നുവരെ അവർ യാതൊരു കാരണവശാലും അവരുടെ പാതിൽനിന്നു എഴുന്നല്പുകയില്ല.

പകൽ സമയം ഒരിക്കലും ഉറക്കി ശീവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഉഴമ്മളെയ്ക്കു ആ സമയത്ത് എന്താണ് വേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയിച്ചല്ലാതായി. ബീഹാർൽ വസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചു കൂട്ടുവാൻതന്നെ സംഭവിച്ചിരുന്ന ഉപകരണങ്ങളെപ്പറ്റം അമ്പരക്കിവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല ബെല്ലോടിൽ പോകണതായി വന്നതുകൊണ്ട്, അവളുടെ ഉടുപ്പുകൾ കൂടാതെ അധികമൊന്നും കൊണ്ടുവരുവാൻ അവൾക്കു സംശയിച്ചില്ല. രാമസുന്ദരിയുടെ കിരകൾകൊണ്ട് മാവിലേയും ചൈക്കുന്നരവും അവൾ സാമ്പാക്കത്തോടെ കഴിച്ചുപാനം എന്നാൽ മദ്ധ്യാഹ്നം വിഷമമായ ഒരു ഘട്ടമായെന്നു. സമരേന്ദ്രൻ എപ്പോഴും ഒരു കന്ന ചുസ്സു കണ്ടപ്പോൾ അടുത്തൊരു വശം കൂടിയിരുന്നതുകൊണ്ട്, ആ

[illegible][illegible]

നാമൻ അവളെ വളർത്തിയിട്ടുള്ളതും; അതിനാൽ മനസ്സു സംസ്കരിച്ചുള്ള അവളുടെ അന്ത്യ ക്തിയിരിക്കലും അഭിമാനമില്ല. പൊതുവായതനാമം ഒരു മനുഷ്യനെക്കുറിച്ചു കാണാത്താൽ ഉപാകുന്ന വിചാരപരക്കെ അവർ അതെല്ലാം മനസ്സു വിട്ടുപോകാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. അതായത് പുറത്തു അവരുടെ ജീവകാശത്തിൽ ചർച്ചപ്പെട്ടു വരികയും അവരുടെ മനസ്സിലെ പലതരം ഇരുപ്പു ഉണ്ടാകയും, തന്റെ വലിയകുടുംബം ആ വായനയെ സമ്പാദിച്ചു. അതിന്റെ പുണ്യസംഗമമാകട്ടെ അവിടെയുണ്ടായത് അവർക്കു കഴിവില്ലാതെ താഴി; അതിനാൽ തന്റെ ആ അശേഷവായനയെ ഉൾക്കൊള്ളി അവർ ഉപേക്ഷിച്ചു. പലതരം, വർദ്ധിപ്പിച്ച് ചിലർക്ക് കഴിയാത്ത പ്രതിഭയുടെ ആ വായന അവർക്കുണ്ടാകുന്നു; എന്നാൽ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ഉള്ള ശാൽ അപരിചിത ചിത്രങ്ങൾ അവരുടെ മുകളിൽ പുറത്തുകൊണ്ടുവന്നു കഴിയാതെ ചിലരെ അവർ പഠനം കാണുന്ന പ്രയത്നങ്ങൾക്കുനിമിത്തം അവരുടെ നല്ല ഉത്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാലേയും പഴയ ഇരുട്ടേത്തരം വെളിച്ചമില്ലാത്ത നിമിത്തം ഈ പുതിയ ശാക്തവിഷയ പ്രകാശനാകനാമ പ്രകാശനായിട്ടുള്ള വെളിച്ചത്തെ തിടയ്ക്കാതെ, അധികം ഉപേക്ഷിച്ചു കൃത്യമെന്നപോലെ കഴിയാതെ തന്റെ പുതിയതരം സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകാൻ സാധിച്ചു. സ്വതന്ത്രമായ ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൽ മനസ്സിലെ പലതരം വെളിച്ചം ഉൾക്കൊള്ളിക്കാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ അവരുടെ പലതരം അവർക്കുണ്ടാകുന്നു? അവർക്കുണ്ടാകുന്ന പ്രകാശം പലതരം അവർക്കുണ്ടാകുന്നു. യാതൊരു യാതൊരു യാതൊരു വിധത്തിലും അവർക്കുണ്ടാകുന്നു.

ണ്? വിശ്വസ്തരായവർക്കു് ഉത്തരവാൻ അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതെന്തെങ്കിലും കാര്യങ്ങളാണു്?

ഇതും രാജവംശത്തെ ദുഷ്ടനും കഴിഞ്ഞ ഉടനെ രാമസുന്ദരി ബന്ധുബാബുവിന്റെ ഒരു പുസ്തകവും കയ്യിലാക്കി വിദ്രാസ്യവത്തെ അനുഭവിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ പുസ്തകം അവളുടെ കൂടെ കൂടിയിട്ടു വളരെ നാളായിരിക്കുന്നു. അവളുടെ മുറിയിൽ വേറെയും രണ്ടു മൂന്നു പുസ്തകങ്ങൾ ഉള്ളതു ശരിതന്നെ; എന്നാൽ അവളുടെ ആവശ്യം നടത്തുന്നതിന്നു് ഇതുപോലെ മറ്റൊന്നും ഉപകരിച്ചിരുന്നില്ല. പോകുന്നതിൽ ഏറ്റവും യോഗ്യനായ വൈദ്യന്റെ കൈവശത്തിൽ പോലും ഇത്ര സുഖകരമായ ഉറക്കമുണ്ടാക്കാൻ കഴിയാത്തതുണ്ടായിരുന്നു.

ഉറങ്ങിയിട്ടു അസ്വാസ്ഥ്യത്തോടെ അവളുടെ മുറിയിൽ അങ്ങാട്ടു മിഷോട്ടും നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. മുറി വളരെ വലിയതായിരുന്നു; സ്വർഗ്ഗലോകമല്ല, ആശ്വത്ഥവിഹിനങ്ങളായിരുന്നു. മരങ്ങൾ മൂന്നോ ചിത്രങ്ങളും ഒരു മേശയും രണ്ടു കസാലകളും ഒരു ചുമ്പയും ഒരു മരക്കുട്ടിയുമാണു് അവിടെയുണ്ടായിരുന്നതു്. ഈ മേശയുടെയും കസാലകളുടെയും ചുറ്റുമുള്ള ആ ഇടക്കിയ സ്ഥലത്തു ചുറ്റി നടക്കുന്നതു രസകരമായ ഒരു തൊഴിലായിരുന്നു; പക്ഷെ, അവൾക്കു് അതിലും ദേവമായി മറ്റൊന്നും വെച്ചുവെക്കേണ്ടതായിരുന്നില്ല. കൂടിവിഹിനങ്ങളും മാറുമാറിക്കൊണ്ടിരുന്നവയായ മരകൂട്ടം വിചാരിക്കാം അവളുടെ ബുദ്ധിയെ ഉൾപ്പെടുത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ഒടുവിൽ ആ മുറിയിലെ സ്വപ്നസ്ഥലത്തു ചുറ്റിത്തരിഞ്ഞ് മടുത്തതിനാൽ അവൾ പുറത്തുവന്നു. രാമസുന്ദരിയെ

ടെ മുറിവായപ്പോൾ ഏതെങ്കിലും കണ്ണു വെച്ചു കൊണ്ട് അവർ സമീപം ഉറങ്ങുന്നതുകണ്ടു. സോനാളി അവരെ അരികെ വീണ്ടു കിടക്കുന്ന ആ പുസ്തകത്തിന്മേൽ കയറിക്കിടന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിന്റെ പുറംചട്ടയിൽ മറ്റ് ഒരു വെളുത്ത പാത്രമിട്ടു വെച്ചു. അത് തന്റെ വായിന്റെ പിന്നാലെ ചാർത്തിക്കൊണ്ടു. തമ്മിപ്പുറത്തു പുറത്തുവെക്കി. അതിന്റെ അടുത്തു വെക്കുകയും കഴിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ മ്മിട്ട ശബ്ദം കൂടാതെ അകത്തു കടന്ന ആ പുസ്തകത്തിലെ കഴിഞ്ഞുള്ള പുറംചട്ട പോലെ.

ആ സമയത്തു സമീപത്തുനിന്നു മുറി തുറന്നുകിടന്നിരുന്നു. “ആയാളുടെ മുറി തുറന്നുകിടന്നുവെന്നാണ്? ആരാണ്?” “തിരുക്കണ്ണൻ വിളിച്ചിട്ടു നിങ്ങൾ കടന്നു വരുവാൻ? നേരെമറിച്ചു, ഓൺ എന്തെങ്കിലും വല്ല വാതലും തുറന്നിട്ടുവന്നാൽ അത് രീതിയായും എന്തെങ്കിലും ഒരു പിള്ളപ്പുറം കാണില്ല” എന്നു സമീപത്തുനിന്നു പറഞ്ഞു. അതെങ്ങനെയൊരു സമീപത്തുനിന്നു അകം എപ്പോഴും തുറന്നുകിടന്നിരുന്നു. വല്ലവരും വല്ലതും കട്ടിക്കൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ടോ ഇല്ലയോയെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ശക്തി കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ അതിനായിരുന്നു. പുസ്തകങ്ങളും നോട്ടപുസ്തകങ്ങളും മാസികകളും മുറി മുറുവൻ പണിയിട്ടുണ്ടു. പുസ്തകപ്പലകകളും അലമാരികളും മേശയും അലക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു. ഇത്ര വളരെ പുസ്തകങ്ങൾ കിടക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്, ഉടമിട്ട ആതിഥേയരെ അവിടെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. അവയുടെ വിവിധ അവരംഭം നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നു; എന്തെന്നാൽ അവയുടെ സ

ഹാർത്താട്ടിയിൽ മാത്രമാണ് അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുള്ളത്. പൂച്ചക്കുട്ടി അവളുടെ ചുറ്റുമായി തലയോങ്ങിയപ്പോൾ അവളുടെ മുഖത്ത് ഉരുളിച്ചെരിഞ്ഞു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു.”

ഈ വിചാരത്തിൽ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു.”

ഉരുളിച്ചെരിഞ്ഞു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു.”

ഉരുളിച്ചെരിഞ്ഞു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു. “അവൾ അത്രയും വളർന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് വല്ല നിരോധനമുണ്ടോ? സമസ്തം അവളെ ചുറ്റും കൂട്ടിയെടുത്തു.”

പറഞ്ഞുതുടങ്ങി— “അയ്യോ! ഞാനെന്തൊരു ജന്തുവാണു്? അദ്ദേഹം എന്നെ എന്തു വിഡ്ഢിയാക്കേണമെന്നു് കേൾക്കുന്നു? എന്റെ പഴയ ഏകാന്തവാസം തന്നെയാണു് എനിക്കു് നല്ലതു്, എന്നെ ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പെരുമാറുവാൻ കൊള്ളില്ല.” തന്റെ മുറിവിട്ടു പോകുന്നതിന്നു പിന്നെ അവൾക്കു് ലോകവും ആശയില്ലാതായി.

എന്താണു് ആ സമയത്തു് രാമസുന്ദരിയുടെ ഉറക്കം അറിയാനില്ലാത്തതു്. അവൾ കോട്ടാമ്പലത്തു് കിടന്നു് എഴുന്നേറ്റിരുന്ന് കണ്ണുകളാണു് തിരുമ്മി കണ്ണുകളും പുസ്തകങ്ങളും മറയ്ക്കമടക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഉടനെ തന്റെ നോട്ടം സമരോദ്യമു് മുറിയുടെനേക്കു് തിരിഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ “ഇതെന്താണു് സമരം? ഇന്നു വളരെ സമരത്തെ വന്നല്ലോ” എന്നു പറഞ്ഞു.

“ഇതെന്തെന്തെങ്കിലും കഴിച്ചു” എന്നു സമരോദ്യമു് മറുപടി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് പിന്നെയും പുസ്തകങ്ങൾ വലിച്ചെടുവാൻ തുടങ്ങി.

വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടിയശേഷം, ഉറക്കമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് വായിക്കുവാൻ തക്കതായ കുറെ പുസ്തകങ്ങൾ ഒന്നിച്ചെടുത്തു് ഒരു ഭാഗത്തായി നീക്കിവെച്ചു. വാതകംപെട്ടെന്നു് പുറത്തേക്കു് നീങ്ങി നാലുഭാഗവും ഒന്നു നോക്കി. അവിടെ ഉറക്കമില്ലാത്ത ഒരു ലക്ഷണമോപാധികളില്ല. സൗകര്യപോലെ സാധനങ്ങളിൽ അവയെ അവൾക്കു കൊടുത്താൽ മതിയെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ആയതും തന്റെ ജോലിയിലേക്കു്.

മദ്ധ്യാഹ്നക്ഷണത്തിന്നുശേഷം ഒരു കെട്ടു പുസ്തകം രാമസുന്ദരിയുടെ അടുത്തു് നീട്ടിക്കൊണ്ടു്, സമരോദ്യമു് പ

റത്തു—“ചെറിയമ്മേ, ഈ പുസ്തകങ്ങൾ ഉൾക്കിട്ടതുകൊടുക്കൂ. നിങ്ങൾ ഉച്ചസമയം മുഴുവനും നല്ല ഉറക്കമായിരിക്കുമ്പോൾ, ആ സാധു തനിശ്ച ചെയ്തു കൂട്ടണം. ഒരു പക്ഷെ ഇതു കൊണ്ടു കറച്ചുനേരം കളയാം.”

“ആകെ, ഉൾക്കിട്ടതയ്യോ? ബാനിപ്പാറം അവളെ വിളിക്കാം. എന്താണ് അറവുനീയും ഉണ്ണുവാൻ വരാത്തത്? ഉച്ചയിലെ, ഉച്ചയിലെ, ഉച്ച!”

“നിങ്ങൾ അവരുടെ പേര് ചുരുക്കിക്കഴിഞ്ഞു, താല്പ്യം?” എന്നു സമരേന്ദ്രൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“എന്തുകൊണ്ടു ചാടിയു? ഇത്രയധികം വേഗമുണ്ട് കാരാക്കു വ്യാജവാൻ കഴിയുമോ?”

“അതത്ര വലിയ വേഗമാണല്ലോ. അത് ഇരിമ്പ് ചുരുങ്ങിയതായിരുന്നാൽ, അതിനേയും നിങ്ങൾ ചുരുക്കുവാൻ വിചാരിക്കൂ.”

ആരുടെ പേരിനെ പറി ഇതു തർക്കമല്ലാം നടന്നിരുന്നുവോ, അവർ ആ സമയത്തു അവിടെ എത്തി. സമരേന്ദ്രൻ അവരുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞുവന്നു “ഇവയിൽ ഒരു തെരുവിലും വായ്ക്കത്തക്കതൊ എന്നു നോക്കൂ. കൊള്ളാ വുന്നവയുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.” എന്നു പറഞ്ഞു.

ഉൾക്കിട്ട ആ പുസ്തകങ്ങൾ വേഗത്തിൽ എടുത്തു നോക്കി “ഇവയിൽ അധികവും ഞാൻ വായിക്കാത്തവയാണ്. ബാനിപ്പാറംതന്നെ ഒന്നു നോക്കട്ടെ” എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു.

“നമ്മുടെ പഴയ പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചു മനിക്കുവാനായി ഒടുവിൽ ഓരോളം ഏത്തിയതു നന്നാണ്.” എന്നു രാമസുന്ദരി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. “അന്നവയെ ക

ကလေးများက ကု

എന്ന വിവരം സമരങ്ങൾ എഴുത്തുപെട്ടിട്ടുണ്ടാവാൻ
പോകാം. പക്ഷെ, താൽക്കാലികമായി നിർദ്ദേശിക്കുക
“വിവിധകേന്ദ്രം ഉണ്ട്. ബാബി” എന്ന ആശയം പരി
ശുദ്ധ. എഴുതിയപ്പോൾ രണ്ടു കേന്ദ്രവും ഒന്നിനേക്കാൾ പൊ
ലുള്ളതായിരിക്കണം. കേന്ദ്രം നൽകുന്നത് ചിലർ
പോകാറുണ്ട്, “ജനതാ ഉയർച്ച പാർട്ടി” എന്ന പേരിട്ടു.

“അതാണല്ലോ അയാളുടെ ജീവിച്ചത്? എന്തിനാണത്?”
 നന്നായ് ഉറപ്പിച്ചു പറയുകയോടെ ചോദിച്ചു.

“ജി. ഉപാധ്യ? ഇതാ ഏനിന് കൊണ്ടുവന്നു. നിങ്ങൾ
കൊല്ലേണ്ടതാണ്. കൊല്ലേണ്ടതാണ്. കൊല്ലേണ്ടതാണ്. കൊല്ലേണ്ടതാണ്.”

ഉത്തർ പ്രദേശിലെ 'ഏക മതം മഹാവിനാശം' വാ
ദി പ്രസിദ്ധീകരണത്തോടു, സമരം നിറയുന്ന നീ
നടപാട് അറിയാത്ത ആഴ്ചകളിലൂടെ വായിക്കാനാകാത്ത തര
ത്തിൽ.

സമുദ്രനിർമ്മിത പൊക്കം വെട്ടിയ ഒരു മി
 ഹിംകു ചാറുകുതിരയെ നോക്കിക്കൊണ്ട് ഉയർന്നു ചോദി
 ു—“പുറം കാൽ? നന്നാണെന്നു മാർക്കുന്നു? ഇ
 ന്നതേറിയ ഒരു മിമിമ കരണമെങ്കിലും ഈ മനു
 ഷിട്ടു നൃത്യത്തിലെ വഞ്ചനയെന്താ?” “ഈ മിമി
 ഉയർന്നു പറയുന്നതൊന്നും മറിച്ച് കൂടാ.”

“ഞാൻ മൂന്നു തവണകൾക്കു 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633

രേന്ദ്രൻ പിന്നെയും ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു; “എനിക്കി
ന്ന് ഭരണത്തേ കിട്ടിയുള്ള; അതും നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയ ഒ
ന്നാണ്. വേണ്ടില്ല, എന്റെ ഏഴുതു ലാവുവാരണയിലും
ഇന്നുതന്നെ വളരെ കൂടുതലാണ്. കേന്ദ്രനാഥനായെപ്പി
ന്റെ മരുമകൻ ശിശിരവംശ ഏഴുതിരിട്ടുള്ളതു കേൾക്ക.
‘എന്റെ മാതൃനാഥ മാതൃപുരുഷൻ ഉള്ളിട്ടുള്ള മാതൃനോ
രും കൊടുപ്പാനായി പെറ്റിട്ടുള്ള തെന്തരപ്പിൻ അയയ്ക്കു
ന്നു. നിങ്ങൾ പ്രാപ്തിയും പരിചയവുമുള്ള ദൈവാണല്ലോ;
അതുകൊണ്ട് ഇതിലധികമൊന്നും ഏഴുതണ്ടുന്ന ആവശ്യം
എനിക്കില്ല. നിങ്ങൾ ഉള്ളിട്ടുള്ള അപ്പന്റെ സ്ഥാന
മുള്ള നിപ്പുന; യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടിനും എടുവരാതെ അ
റക്കു പെപ്പലവിധത്തിൽ നോക്കി രക്ഷിക്കേണ്ട ഭാരം നി
ങ്ങൾക്കാണ്.’ ഞാൻ ഇത്ര വലിയ നിവയിച്ചുള്ള ദൈവാ
ണെന്നു ഒരു നിമിഷം പോലും കരുതുകയുണ്ടായില്ല. ശി
ശിരവംശം ഈ സംഗതി എന്തെന്നു ചൊല്ലിച്ചതു നന്നായി.
എന്നെ ഏതു ബഹുമാനിക്കേണ്ട ദൈവാണെന്നു നിങ്ങൾ
ക്കും അറിയാൻ ഏകദാമല്ലോ. ഇന്നുമുതൽ, എന്നോ
ട് ആ വിധത്തിൽ പെരുമാറാൻ നോക്കിക്കൊള്ള.”

“ഏഴുതണ്ടും വിസ്തൃതപഞ്ചദാണിപറയുന്നത്?” എ
ന്നു അർക്കമോടെ സമരേന്ദ്രന്റെ വാശിയാണിയെ തട
ഞ്ഞുകൊണ്ട് ഉള്ളിട്ടു ചൊല്ലി. “നീല്യായം അദ്ദേഹം
നിന്നെ നിങ്ങളുടെ അമ്മാനാണെന്നു കരുതിയിരിക്കയാ
ണ്. അല്ലെങ്കിൽ ഈ വിധമൊന്നും ഏഴുതുകയില്ലായി
രുന്നു.”

സമരേന്ദ്രൻ ആ പാശാഹം കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ വള
രെ നേരം ചോഷിച്ചിരുന്നു, എന്നാലും, തീരെ വിശ്വാസി

കാത്ത മട്ടിൽ തലകുലക്കിക്കൊണ്ട്, ആയാൾ തുടങ്ങിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങനെയല്ല. എന്റെ അമ്മാമന്റെ പേര് ഉദ്ദേശമന്ത്രബാബു എന്നാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുവരുവാൻ ആരുണ്ട്? അദ്ദേഹം മരിച്ചതായും എനിക്കാണ് എഴുതിയിട്ടുള്ളത്; ഇപ്പോഴുണ്ടായിട്ട് ഇനിയേക്കോട്ടെ” എന്നു സമരശാമൻ എന്നു വിളിച്ചൊരാൾ. ഞാൻ വിമോഘമൊന്നും പറയുന്നില്ല.”

“ശരി, ശരി. നിങ്ങൾ വിമോഘമൊന്നും പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ നാകപുരുഷൻ! അങ്ങനെയൊക്കെ അസാധാരണയായിട്ടുള്ളതൊന്നും ചെയ്യുവാൻ ഞാൻ ഒട്ടും വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഇതാ, ശ്രീതികളെടുത്തൊരു തൊനവയിൽ ഒപ്പിട്ടിട്ടുണ്ട്.”

സമരശാമൻ ശ്രീതികളും കൊണ്ടു തന്റെ പോയി. അദ്ദേഹം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ചത്തുപോയ ഒരു പൊതിയും കയ്യിലാക്കിക്കൊണ്ടു വന്നു പറഞ്ഞു:—“തപാൽ ശിപായി ഈ ചെറിമ കെട്ട് ഇവിടെത്തന്നെ; വലിയതു താമസിയാതെ എത്തും. ഇറക്കു. എന്താണ് വന്നിട്ടുള്ളതെന്നു നോക്കൂ.”

ഉയർന്നു ആ കെട്ടുകൊണ്ടു തന്റെ മുറിയുടെപ്പോയി. കെട്ടിയുടഞ്ഞ ചെട്ടു സാവധാനത്തിൽ അഴിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ വിചാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി, “എന്താണിപ്പോൾ വന്നിരിക്കുന്നത്? ഞാൻ വളരെ സാവധാനത്തോടെയല്ലാതെ ചത്തുപോയി എഴുതിയിരുന്നു. അതിലേതാണ് ഇപ്പോൾ അയച്ചിട്ടുള്ളത്? എന്തായാലും സമരബാബുവിനു കളിയാക്കുന്നതിനും ശ്രീശിഖാബു തെറ്റാതെഴുതിപ്പോയിട്ടുള്ളതാണെന്നു സമരബാബുവിനു നല്ല വണ്ണം അറിയാം. എന്നാലും പലതരം വിശ്വാസപരങ്ങളായ രണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കാം” പെട്ടെന്ന് എന്തൊരു വിചാരം

ഉജ്ജിഷ്ടി ഉച്ചിതാൽ, അവരുടെ മുഖത്തു ലക്ഷണാഭൂഷിത
 ഒരു പുഞ്ചിരി പാക്കുകയും കവിരം അടങ്ങട്ടെങ്കിൽ കറച്ച ചുവ
 ത്തിനാ വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്യും. തന്റെ സ്ഥാനിങ്ങ
 ളെ തന്നെ അവർ നാണം തോന്നി, അവർ എഴുന്നേ
 ന്നു കയ്യിടയെടുത്തു ആ മ. ട്രിനേച്ചുള്ള വശമൊട്ടു മുറിക്ക
 ന്വാൻ തുടങ്ങി.

വരും മുറിച്ച് പലത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടി, ദാശാനാഥി എ
 ന്നൊരു കടാസ്സു കണ്ടു ന്നു ഉൾപ്പെട്ട എന്തു നീക്കി
 കണ്ടു പൊതുവാൻ വ്യാപനം. അതിനനുശേഷം തുടങ്ങി
 ഹരം മോഹം പൊതിക്കുതിക്കുന്നതായി കണ്ടു. അതാ പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തായി. ഒടുവിലത്തെ ആവരണവും അ
 ന്നു പൊതുവാൻ നീക്കി ഉടക്കു, തന്റെ മെറ്റിയോ
 ന്നു പൊതുവാൻ അതാ പൊതുവാൻ കോമളവർണ്ണ പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു. നൂറുവ
 ന്നു പൊതുവാൻ പിന്നെയും അതാ പൊതുവാൻ പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു.

പൊതുവാൻ തന്റെ നീക്കം ചെയ്ത പൊതുവാൻ ഉൾപ്പെ
 ട്ടതാ പൊതുവാൻ അതാ പൊതുവാൻ പൊതുവാൻ. അവരും അ
 പ്തം പൊതുവാൻ പൊതുവാൻ പൊതുവാൻ പൊതുവാൻ. പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു. നൂറുവ
 ന്നു പൊതുവാൻ പിന്നെയും അതാ പൊതുവാൻ പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു.

“നിന്റെ അടുത്തുണ്ടെ? ഇതാ ഞാൻ വര
 ന്നു, ദാമരം. ഒരു നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു. ഇതാ പ
 രമം നീക്കം ചെയ്തതാകെ വൃത്തിപ്പെട്ടു.

ഒട്ട. അല്ലെങ്കിൽ അകത്തുള്ളവർക്കു മാത്രം വെട്ടുകാരി
എന്നെ വെട്ടിയപ്പോൾ പ്രാണനേടുക.

അതെടുത്തിരുന്ന ചേല ചേഴ്വന്നിൽ ചെന്നാക്കി അവർ ഉരുച്ചിളയൊരുമിച്ചു മുഴക്കിപ്പൊതി. ചിത്താലത്തു നോക്കിക്കൊണ്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— “അല്ല! പുത്തൻകുടിയൊന്നു പുറത്തുപോയി! അവർ ഇത്രയും വലിയൊരു ഉരുച്ചിള! ഇതെന്താ! പുറം കയ്യൊളി വെട്ടിയൊളി! ഇതിന്റെ എങ്ങനെ അറിയാം അപ്പോൾ ചെറിയൊരു കണ്ണെണ്ണയും കണ്ണാലിയിക്കണമെന്നു അവർ ചെല്ലുന്നതും. ചെറുപ്പത്തിക്കൊണ്ടു ഇങ്ങനെയൊന്നു വെട്ടിയൊളിപ്പോൾ ഉണ്ടാവാം”.

“ഇന്ത്യ, പേരിടയ്ക്ക, നിങ്ങളു ന്നുള്ള അമ്മയാ
നായ പരിവേഷമാകിയിട്ടു ഇല്ല?”

[illegible]

തിരുന്നു. രാമസുന്ദരിയുടെ സംഭാഷണം തുടരുന്നതിന്നു ഓരോ ചോദ്യവും ഇടവിടാതെ ചോദിച്ചിരുന്നു.

“എന്റെ അമ്മ എന്തുകാരനെയെങ്കിലും കാണാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു?”

രാമസുന്ദരിയുടെ മുഖം ഉടനെ ഒരു ഖുന്തയായി; അവൾ മിണ്ടാതെയാവി. കരുകഴിഞ്ഞു, വളരെ ആവലാതിക്കും അപകടത്തിനും ശേഷം, അവൾ പറഞ്ഞു:— “എന്തിനായി അമ്മയെ, എന്റെ അമ്മയെ. ആരുമറിയാതെ വിട്ടുപോകാൻ പറ്റിയല്ലോ. എന്നാൽ അമ്മയെ കണ്ടെത്തുന്നതിനായി അമ്മയെ അന്വേഷിക്കുക.”

കാരണമറിയാതെ ഉദ്യമിച്ചതുകൊണ്ടു ആഗ്രഹിക്കുന്നതിന്നു വിട്ടുപോകാൻ സാധിക്കുകയുണ്ടു. ഉദ്യമിച്ച രാമസുന്ദരിയുടെ കൈകൾ പിടിച്ചുകൊണ്ട് “അല്ല, വെറിയായൊരു നീക്കം എന്നോട് ഉദ്യമം പറയണം. ഇതെന്തു സമ്പ്രദായമാണ്? എന്റെ അമ്മയെപ്പറ്റിയും അമ്മയുടെയും കഥ അന്വേഷിക്കുക എന്നുവെങ്കിലും അറിയാൻ വിരോധമില്ല. എന്തിനാണു മാത്രമാണോ അന്വേഷിക്കുന്നതിന്നു തടസ്സം? മറ്റു ഇവരെയെല്ലാം അധികം അറിയാതെ അന്വേഷിക്കുക?” എന്നു ചോദിച്ചു.

രാമസുന്ദരി ഒടുവിൽ പറഞ്ഞു — “അമ്മയെയും അമ്മയുടെയും കുറിച്ചുള്ള ആ വക കഥകളൊക്കെ അവരുടെ പുത്രിയെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുകയല്ലേ? അമ്മയെപ്പറ്റി ചില വിവരങ്ങളുള്ളതല്ല. അമ്മയെപ്പറ്റിയൊന്നും അറിയാൻ.”

ഉദ്യമിച്ച ഒട്ടെ, രാമസുന്ദരിയുടെ കൈകൾ താഴെ വീഴ്ന്നു. “എന്തു കാരണത്താലാണ് അമ്മയെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുകയല്ലേ? അമ്മയെപ്പറ്റിയൊന്നും അറിയാൻ.”

പരമനാഥനാകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു ആ കർമ്മമായ കാര്യമെന്താണ്?

“അജ്ഞാനയാവുക, ആ രക്ത വില്പനയ്ക്കുവേണ്ടി നാശനീകപ്പെടാനും കേട്ടിട്ട് ഒന്നും കിട്ടാൻ പറ്റാത്തതും മരണവും. “നിന്റെ അമ്മയെ മറുപ്പറയുമ്പോൾ ഒരു ചെറു കുട്ടി എങ്ങനെയാണ് ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു വിവാഹത്തിൽ പെട്ടതെന്ന് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. അമ്മയെ പുറത്തുപോയ കിട്ടുവാൻ വല്ല പ്രയാസമുണ്ടായതുകൊണ്ടാ? പറ്റിക്കൊണ്ടു വരിക, ചുറ്റിക്കൊണ്ടുവരിക, പൊക്കൊണ്ടുവരിക കേൾക്കാനാവാത്ത വിധത്തിലായിപ്പോലെ ആയതെന്തെങ്കിലും കാര്യമായിട്ടുണ്ടാവാം? അദ്ദേഹം സത്യം കിട്ടുവാൻ വേണ്ടി ഇത്രയും ചെയ്തു ചെയ്തതല്ലാതെ പ്രയത്നിച്ചിട്ടുണ്ടാകാം? നിന്റെ അമ്മയെ മറയ്ക്കാനും വിവാഹം അദ്ദേഹം ആയ കർമ്മമായ ഒരു ദൈവവചനമായിട്ട്! അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിദ്വേഷത്തുകൊണ്ട് ഇങ്ങനെയൊരു കാര്യം ചെയ്തു നോക്കിയിട്ടു. ‘കുറേ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തു ചെയ്തതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ കൊല്ലാ’ എന്ന കേൾക്കാനാകാൻ പറയുന്നു. ശേഷം ചേർ അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടിട്ടുനിൽക്കാനുമാകുന്ന പാടുകൾ: ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം മോചിപ്പിക്കുന്ന നാലുപ്രകാരമായി കൊണ്ടുവരികയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഒന്നാമതായി നോക്കുക നിന്നെ പ്രകാശം അപ്പോൾ താമസിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കേൾക്കുക, അപ്പോൾ ചേർ വരുമ്പോൾ നിന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരിക.”

മരണവും അമ്മയെ കിമമെല്ലാം അവസാനിപ്പിച്ചു വന്നിട്ടുണ്ടെന്നായി. ഉൾക്കിട സത്യവെക്കുക മാത്രവും മേലിൽ ചെയ്യുകയെന്നു നമ്പ്രമനായിരുന്നു. മരണത്തിൽ വിവരം കൈപ്പട്ട ദൈവത്തോൾ കാരണമായി. ഈ

ജിന്ദുരുടെ കണ്ണുകൾക്കു മുമ്പിൽ ചിത്രങ്ങളെന്നപോലെ
പണ്ടുതന്നെ ഒരു സാമ്പ്രിയെപ്പോലെ സമ്പന്നനായ ഈ
തമ്പുരാനി അവളുടെ അമ്മ—വിസ്തീർണ്ണമായ വെണ്മണ്ണത്തിന്നു
കാതെപ്പോയി, ഏതാൽ കരളുടെ കർമ്മലമായപ്പോൾ മന
സ്സോടുകൂടി ഒരു ഞാവലുടെ അപ്പുൾ; ഈ വിചാര
ങ്ങൾ അവയുടെ ദൈവദാസകരം വാക്കുകൾക്കുള്ളൂ. കേൾ
തന്നാകുമോ? താനും കണ്ടു പാർന്നുവെട്ടിപ്പോയ ദണ്ഡുപയസ്സു,
നാലു അറ്റുവാക്കുകൾ—, ശൗഭാഗത്തോടുകൂടിയ കേരള
നാലത്തെല്ലെ അപ്പോൾ കണ്ടത്; ഏതെന്നാൽ ഉള്ളവ
ഉൾപയന്ന വികാശങ്ങളുടെ അമർച്ചയില്ലാത്ത ശക്തിയോ
ടുകൂടിയതും പ്രാഥമ അധികമാവാത്തതും ആയ ഒരു യുവാ
വാക്കിപ്പോയി തോന്നിയത്. അവയുടെ പേർ പണ്ഡിതനായ
ശിഷ്യനായിത്തീർന്ന അവരെ രക്ഷപ്പെടുത്തിയത് ആ കേൾ
തന്നാകുമോ? കേൾതന്നാകാൻ അവളുടെ സ്നേഹപ്പാർ
കൾ ഒരു വാക്കുപോലും കൈമാറ്റം നടന്നുവെട്ടിപ്പോ
യിരുന്ന സ്നേഹത്തോ അതുപോലെത്തന്നെ മാർഗ്ഗമെറി
യ മാർഗ്ഗം വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു അപ്പോഴത്തെത്തന്നെ
പിന്നാൽ അന്നുതന്നെ അവർക്കു പ്രാഥമം നേരി
ട്ടു പൂർണ്ണ, ഇന്നുകൂടെ മുമ്പ്പോൾ ആ അപ്പോ
മാർ മാർഗ്ഗം പിന്നാൽ— ഒരു ബാഹ്യസ്വഭാവങ്ങൾ
കൂടെ— അപ്പോഴത്തെത്തന്നെ ഏതെന്നാൽ— നേരത്തി
കൂടെത്തന്നെ പ്രാഥമമായ മാർഗ്ഗം അറിയാത്ത
തിന്നു സാമൂഹ്യമായി, അവർ നടന്നുവെട്ടിയെടുത്ത
യുദ്ധകാര്യങ്ങൾ കേൾതന്നാകാൻ അപ്പോഴത്തെത്തന്നെ സ്നേഹ
തമ്പുരാനും ബാഹ്യമായും തിരിച്ചുവെട്ടി അവരെ കൈമി
ട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയത്. തന്നെ അമ്മയുടെ നെ

നന്നം മാഞ്ഞുപാവാൻ സൂക്ഷ്മമാണ് അവളെ ഈ ദിവസങ്ങളെല്ലാം മിന്നിത്തരിച്ചുള്ള കഷ്ടപ്പാടുകളിൽനിന്നും ഉപദ്രവങ്ങളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചു പോന്നത്. എന്നാൽ ഇന്നാകട്ടെ, അവൾ വാസ്തവത്തിൽ അമ്മയില്ലാത്തവളായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. അവളുടെ അമ്മ വളരെ മുമ്പുതന്നെ മരിച്ചിരിക്കുന്നു എങ്കിലും യാതൊരാളുടെ സ്നേഹശക്തികൊണ്ട് അമ്മയുടെ അഭാവത്തെ അറിയാതെ കഴിഞ്ഞുവോ ആ അളം ഇന്നു സൂതിശേഷമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. തന്റെ ജീവകാലത്തിൽ വന്നുപോയതിനെ എല്ലാ ദിവസങ്ങളും, — വളരെമെല്ലാം അറിയാതെ പോയിട്ടുണ്ട്, വളരെമെല്ലാം മറന്നും കഴിഞ്ഞു. — എന്നാലും അവൾക്കു ലോകം നൊന്തിരുന്ന തന്റെ ഈ കഷ്ടതയായ പുതിയ ജീവിതരംഭത്തിൽ ഏതാതൊരാളെപ്പോലും പുറപ്പെട്ടാപോല ഉള്ളിട്ടില്ലെന്നു തോന്നി. കൂടിയിരുന്നവരായ ഭാര്യ അർപ്പണങ്ങളുടെ ഭാരംകൊണ്ട് അനങ്ങാൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതായി, അവൾ തന്റെ മുറിയിലെ ഏകാന്തതയിൽ ഇരുന്നു പൊതി.

ഉടനെ പുറത്തുനിന്നു കാലടികളുടെ ശബ്ദം കേട്ടു, അവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. സമരവേഗം തന്റെ മുറിയിൽ നിന്ന കടലശാലയിലേക്കു പുറപ്പെട്ട്, അവളുടെ നേരിട്ടുവരുന്നവരിരുന്നു. ഉള്ളിലേക്കു വേഗം കയറ്റുകൾ കൂടി കട്ടിലിനേൽനിന്നു ചാടി ഏഴുനോക്കു.

അവളുടെ മുറിയാളക്കൽ എത്തിയപ്പോൾ സമരവേഗം തന്റെ നോട്ടം അവളുടെ നേക്കു തിരിച്ചു. പിന്നെ സാധാരണമായി “ഞാൻ പോകുമ്പോൾ” ഉള്ളിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു കയറ്റുകൾ കയറ്റാൻ തുടങ്ങി. “ഞാൻ പോകുമ്പോൾ” എന്നാൽ പറഞ്ഞു.

ഉൾമിള ആശ്വാസത്തോടെ ഒരു നിശ്വസിച്ചു സമാധാനം വേറെ ഒന്നും കണ്ടില്ല!

അയ്യോ ഭൂതകാലമേ! നിന്നെ ആദ്യനവിഹീനതയ്ക്കു വർത്തമാനകാലത്തിലെ ഒരു നസ്തോദ്യമിനത്താൽ നശിച്ചു കളിയില്ലെന്ന് പലരും പ്രാപിച്ചതായി സമ്മതിക്കണമെന്നുവല്ലോ!

അദ്ധ്യായം ൭

സൂര്യൻ പടഞ്ഞു ചാഞ്ഞു കളിപ്പിടം ഉൾമിളയ്ക്ക് അദ്ധ്യായം കിട്ടിക്കളിയിൽനിന്ന് ഏഴുനേരം പാൽ സാധിച്ചിട്ടു. അവന്റെ കട്ടിൽ ഒരു പുസ്തകമുണ്ടായിരുന്നതു ശരിയാണെങ്കിലും അതിൽ അവന്റെ അന്ത്യം വായിച്ചു എന്നു പറയുവാൻ കഴിയാമായിരുന്നു.

ആ സമയത്ത് വലുപ്പകാലി ചാത്തുകൾ വന്ന് എത്തിച്ചുറോക്കി, “മിഥ്യ ആപ്തകൾ താഴെ വന്നിട്ടുണ്ട്. അത് വായിക്കാൻ നിങ്ങളെപ്പറ്റി” എന്നു പറഞ്ഞു.

ഉൾമിള കിടക്കയിൽനിന്ന് ശ്രതിപ്പെട്ടപ്പോൾ, “ആ ഓണിപ്പോൾ വന്നിരിക്കുന്നത്?” അവൾ പറയും ആയോ മിഥ്യകാരുടെ വേഗത്തിൽ കാലം മുഖവും കഴുകിത്തന്നുവെന്നുവെങ്കിൽ കേൾക്കുന്നതോടെ ചുവട്ടിലേക്കു പോയി. അവൾ ചെന്നതിനെ സല്ലാഭമറിഞ്ഞാണ് പറഞ്ഞുവരാമെന്ന് എങ്കിലും, ഉൾമിള വന്നിട്ടുള്ളത് ഇതുവരെ അതിലായം ഇരിക്കുന്നതായി കണ്ടിട്ടില്ല. രാത്രിയിലൂടെ സ്നേഹിതരിൽ ആളുകളിലും വന്നാൽ, അവരെ രാത്രിയിൽ

അവരുടെ ഹിംസാശീലിപ്പിന്നു് അധികവും നെരകത്തുമാറി സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. സമരോത്തരം നേർത്തതുകൊണ്ടു് ആ ദീപ്തിയ്ക്കു് അതിന്റെ ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള താത്പര്യം വേട്ട വെക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പത്തുനൂറ്റാണ്ടു പഴക്കം സ്വന്തമായി പഴയ രാജാക്കന്മാരുടെയും ആയതിന്റെ വിജയം പഴയതാണെന്നു സംസാരം ചെയ്താൽ വെളിച്ചം വെളിച്ചം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് മോക്ഷം ചെയ്യാൻ ആ യജമാനൻ അവരുടെ പരിധിയിൽ കയറ്റം ചെയ്ത കാരണത്താൽ ആരും വെളിച്ചം വെളിച്ചം. അതുകൊണ്ടു് തന്നെ കൂട്ടുകാരായ പഴയ രാജാക്കന്മാർ അവരെ പൂർവ്വികമായിട്ടു് ഇതരങ്ങളെ കൊണ്ടു് അയക്കുന്നതിന്നു് സന്നദ്ധത വെച്ചിരുന്നു. ഇങ്ങനെയായിട്ടു് മരിച്ചു.

ഇങ്ങനെയു് ആ മരിച്ചവർ പൂർവ്വികമായിട്ടു് അതിന്റെ ആ മരിച്ചവർ കയറ്റം ചെയ്താൽ പൂർവ്വികമായിട്ടു് അതിന്റെ പഴയ നെരകത്തു് വെളിച്ചം വെളിച്ചം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് മോക്ഷം ചെയ്യാൻ ആ യജമാനൻ അവരുടെ പരിധിയിൽ കയറ്റം ചെയ്ത കാരണത്താൽ ആരും വെളിച്ചം വെളിച്ചം. അതുകൊണ്ടു് തന്നെ കൂട്ടുകാരായ പഴയ രാജാക്കന്മാർ അവരെ പൂർവ്വികമായിട്ടു് ഇതരങ്ങളെ കൊണ്ടു് അയക്കുന്നതിന്നു് സന്നദ്ധത വെച്ചിരുന്നു. ഇങ്ങനെയായിട്ടു് മരിച്ചു.

உறுதியாகக் கூறியதில் தாங்கள் நம்புகிறீர்கள். அந்த உறுதியைக் கொண்டு உறுதியாகச் சொல்லுகிறேன், “இந்த உறுதியை உறுதிப்படுத்தி, உறுதியாகச் சொல்லுகிறேன்” என்று சொல்லுகிறேன்.

രാമപുരം അടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഇമ്മി
ള അടുത്തുവരുന്നതായതുകൊണ്ടു് സമീപം ഇരുന്നു. “ഇ
താമി മിസ്സർ മിസ്സർ” എന്നു് ആവശ്യമായതുകൊണ്ടു് ഇമ്മി
മിസ്സർ രാമപുരം വരികയെന്നു് അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു് “ഇവർ
നക്കര വീട്ടിൽ വന്നു ഇരിക്കുന്നു അമ്മേയ്യേ, ഇവർ
അവരുകൾ കകുമാൻ. ഇരിക്കുന്നു എന്ന് അമ്മേയ്യേ. ഇ
ല്ലെ?”

[illegible]

ഉടൻതന്നെ പാട്ടുസാമിയുടെ വക്കീലുള്ള പീഠത്തു എഴുകപ്പെട്ട ശരിയായി വെക്കുന്നതിന്നു വിനയോഹിതരുന്ന അദ്ദേഹത്തെ കൈകളുടെ മുമ്പത്തോടുകൂടിയ ചാലനം മാത്രമേ കാഴ്ചയിൽ അവർ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുള്ളൂ. അവരുടെ അപ്പുറത്തു ചെന്നു ചാരിയിൽനിന്നു അവരുടെ വർമ്മാലങ്കാരവും ഭാവിയും മുഴുവൻ ആ ഉടുപ്പിന്റെ ആ സമയത്തെ ആധാരബാധിതരായ നല്ലവർണ്ണങ്ങളുള്ളവരുടെ അടുത്തായിരിക്കുന്നവരായും എന്തൊരു തോന്നും മറ്റൊരുവരുടെയും ലളിതൻ സമരോഹാസാധി കാലം സംഗതികളെക്കുറിച്ചു വരിയ തക്കത്തോളം നടന്നു കൊണ്ടിരുന്നിരുന്നു. രാമസുന്ദരി തന്റെ നാമത്തെ ഉച്ചരിച്ച സമയം, അതുതന്നെയാകട്ടെ ആ വഴിക്ക് ഒരു നിമിഷത്തേക്കേക്കാൾ ആയാൾ നോക്കി. എങ്കിലും തന്റെ അധിപിണി ആരും ഒന്നും പറഞ്ഞു കേൾക്കാത്തതാൽ പലരും വീണ്ടും തക്കത്തിൽ പ്രാവീണ്യം എന്നാൽ ഉദ്യമിച്ചവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ആയാളുടെ ശ്രദ്ധയിൽ ഒരു ഭാഗത്തെ ആകർഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു അറിയാനായി സമരോഹാസം അധികം സമയം വാങ്ങിവന്നില്ല.

തന്റെ ചെവിയിൽ പുതിയ നോക്കി ഗിരിബാധ (മിസ്സർ മിത്രൻ) ജ്ഞാന പറഞ്ഞു: - “ലഭി, ഇവിടെ വരൂ. ഉത്തമിച്ചയായി പരിചയമാകട്ടെ? ഞാനും മെച്ചപ്പെട്ടു അവർക്കു ഇരിക്കുന്നതെന്നാണ്?”

ലഭി പതുക്കെ ഒരു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു മുമ്പാകെ വന്നു. ഉടച്ചെല്ലാം ശരിപ്പെടുത്തി ഉത്തമിച്ചു. അഭിമുഖമായി ഇരുന്നു.

ഇപ്പോൾ എന്തെങ്കിലും സംസാരിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണെന്നു ഉത്തമിച്ചു കണ്ടു. അതിനാൽ വളരെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു: “എന്താ ചോദ്യം” എന്നു ചോദിച്ചു.

“എന്റെ ദേവർ മനുഷ്യാർ ആണെന്ന് എന്ന് അവർ ഭയപ്പെട്ടപ്പോൾ ആ പുണ്യപുരുഷന്റെ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. “മേൽ സ്വർഗ്ഗത്തെ എന്തായിരുന്നു; അതാണ് ഇപ്പോഴും എന്റെ ഏറ്റവും ഉന്നതമായ ഭാവം എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു.”

കുറച്ചുനേരം മൗനമായിരുന്നതിനാലേയും “എത്ര പക്ഷിത്തലാധിപനാണ് പറിക്കുന്നത്?” എന്ന് ഉത്തരം കൊണ്ടു.

“ഡോംസീസൻ സൂര്യനാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്.”

എത്രയും കൃത്യവും നിശ്ചയമായും ഈ മനുഷ്യവർത്തിയോട് പറഞ്ഞു എന്ന് വിചാരിക്കാൻ പറ്റിയിരുന്നത് സംസാരിക്കേണ്ടത് എന്നായിരുന്നെങ്കിൽ ഉറച്ചു വീണ്ടും മൗനത്തെ അവലംബിച്ചു. ഗിരിജാധാരകളെ രാമസുന്ദരന്മാർ സാമാനങ്ങൾക്കെല്ലാം ഇപ്പോൾ അങ്ങാടിയിൽ അധികരിച്ചിട്ടുള്ള വിചാരിച്ചുകൊണ്ട് കറുപ്പു നിറത്തിലുള്ളതായിരുന്നു; ലളിതനും സമരോഹനം പഴയ തലാശിയിൽത്തന്നെ എഴുതിയുകൊണ്ടും ഇരുന്നു.

ആ സമയത്ത് ഉത്തരങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ട പുല്ലാക്കട്ടി ഓടിവന്ന് അവളുടെ കാലുകളുടെ ഇടയ്ക്കൽ കിടന്നുവെക്കുവാൻ തുടങ്ങി. മതി, അതിൽ കവിഞ്ഞു സന്തോഷമായി, മാടി എഴുന്നേറ്റ് ആ പുല്ലാക്കട്ടിയെ കണ്ടു. എന്നാൽ കുറേക്കാൾ സന്തോഷമായും ആ അർത്ഥത്തെ വെളിപ്പെടുത്തിയ ഉടനെ അവളുടെ കനാലിന്റെ വീണ്ടും മെന്തിരുന്നു. പുല്ലാക്കട്ടി അവളുടെ കയ്യിൽ നന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ വരവ് ഉറച്ചിട്ടുള്ള വലിയ ആശ്വാസമുണ്ടാക്കി. അവൾക്ക് ആ ശബ്ദമാക്കിത്തന്ന വിചാരിച്ചുകൊണ്ട് സംസാരിക്കുന്നതിന് കൈയാളാർക്കും

“ഓ! അതിന്റെ പേര് ‘ജേറീ’ എന്നാണ്. അതു വളരെ കവർച്ചയുള്ളതാണ്. അതുപോലെ അതിനെ കന്നിക അപേർക്കമാട്ടെ”.

ഈ കന്നിക എങ്ങനെ ഉണ്ടായിട്ടു വന്നതാണെന്ന് വാങ്ങാതിയായില്ല. എന്നാൽ അത്ഭുതമായിട്ട് ലഭിച്ച ഒരു ആത്മദാനമായി കണ്ടെടുക്കപ്പെട്ടു. അത് എങ്ങനെ ഒരു ഗാത്രംകൊണ്ട് ഉണ്ടായിരുന്നു, അത് കൈമാറ്റി ഉണ്ടായിട്ട് മിടുക്കു മോടിമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി. പാത്രത്തിന് ഒരു കാലിത്തൂക്കം ശബ്ദം കേൾക്കുകയും, നിറം കണ്ടെത്തുന്നതിനുള്ളിൽ, പാത്രപതനിച്ചു വെട്ടിയ ഒരു അണുവിൽ ഉണ്ടായിട്ട് കയറുകയോടെ ആ മനസ്സിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു. “ഇനിയും എത്രനേരമാണ് അത്ഭുതം കാണാൻ വേണ്ട? ഞാൻ ‘ബെല്ലോപ്പ്’ കണ്ടാവാൻ പോകുകയാണ്; അപ്പോൾ, അത്ഭുതം ഇങ്ങനെ ഉണ്ടായി വല്ലാതെ കണ്ടിട്ടു നോക്കി അതെങ്ങനെ കറുത്തുവെള്ളം”.

“നാളെന്റെ ഭ്രാന്തെ ഏഴുപേർ ഒരുപോലെ തന്നെ” എന്നു പറയുമ്പോൾ മിടുക്കുകൾ പറഞ്ഞു “എന്തെന്തിനു ബെല്ലോപ്പ്? നാളെ പക്ഷാപാതയെ രണ്ടു വിധിയാക്കി ഉണ്ടാക്കിയിട്ടു, അല്ലേ?”.

“അല്ല, നാളെ; ആത്മദാനം വെട്ടിയെടുത്ത മരണത്തെ സംഗതിക്കാണ്” എന്ന് ആത്മദാനംകൊണ്ടിട്ട് തല കയ്യിൽക്കൊണ്ടു നടൻ പറഞ്ഞു. “അത്ഭുതമാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞതെന്നു തോന്നും! എന്നെ ‘വീട്ടുകാലിന്ന്’ എഴുതി ഉണ്ടാക്കിയത് അത്ഭുതം ഇതിൽ വന്നിരിക്കുന്നതാണെന്നു എന്റെ പുറത്താണെന്നു ഇതിൽ പറയുകയോണ്ടോ! അമ്മ, എഴുപ്പാ ഇന്ന് എഴുപ്പാക്കാൻ പോകുന്നത്?”

മിടിച്ചുകൊണ്ടു പോയിട്ടു. “അവരെന്നെ പോവാൻ അനുവദിക്കുന്നില്ല. ഉറച്ചിട്ടു, ഇതെന്റെ രണ്ടാമത്തെ കൈൻ ലഭിക്കുകയാണ്. ലഭിക്കുന്ന ഉറച്ചിട്ട കണ്ടിട്ടുണ്ടാവാം കൈയ്യുണ്ടാവാം ഉണ്ടാവില്ലെന്നാട്ടുവാൻ, കൈയ്ക്കൽ നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്.”

ലഭിക്കുന്ന ഉറച്ചാമത്തെ ആദ്യത്തെ അധികരിച്ചു, തലതാഴ്ന്നു കൊണ്ട്, ഉറച്ചിട്ട പറഞ്ഞു, “ഉറച്ച, ഇപ്പോൾ അങ്ങനെയെ വീട്ടിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്.”

“അൻ അധിക അധികം അധികരിച്ചു. പോരേണ്ടതായ പ്രതിഷേധം ഉണ്ടാകുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ട്, ലഭിക്കുന്ന ഒരു കസാല വെച്ചു ഉറച്ചിട്ടയുടെ അടുത്തിട്ട് കൈയ്ക്കൽ ഇരുന്നു. കൈയ്ക്കൽ അതു വീട്ടിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്, ഉറച്ചിട്ട്.”

“അതല്ല, കൈയ്ക്കൽ അനുസരണ ഉറച്ചിട്ടല്ല. അൻ അധികം ആതിഥേയത്വം ആദ്യം കണ്ടിട്ടുണ്ടാകുന്നു. ഇവിടെ ആദ്യകൈയ്ക്കൽ കൈയ്ക്കൽ പെരുമാറ്റത്താൽ അധികം സന്തോഷമുണ്ട്.”

“അതു വാസ്തവമെന്നു. ദൈവത്തിന്റെ സന്തോഷം അത്യാവശ്യമാണ്. സന്തോഷമില്ലാത്തവർക്കു പോവാൻ പോവാൻ അങ്ങനെയോ? അങ്ങനെയോ സന്തോഷം വീട്ടിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്, കൈയ്ക്കൽ?”

“അതെന്നാൽ അങ്ങനെയോ? പോകുന്നതിന്” ലഭിക്കുന്ന അത്യാവശ്യമായ സന്തോഷത്തിന്റെ സന്തോഷത്താൽ ഉറച്ചിട്ടുണ്ടായെന്നു സന്തോഷമല്ലാത്തതിന്നു. “അൻ വീട്ടിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്, വാമനന്താൽ കൈയ്ക്കൽ കൈയ്ക്കൽ കൈയ്ക്കൽ.”

“എന്നു തന്നെ ഉറച്ച പുസ്തകമുണ്ട് അധികം ഇ

[illegible]

വെളിവാക്കി പ്രതിപാദിക്കുന്ന അതിശയിപ്പിച്ചുകൊണ്ട്,
 “ആ പ്രാമുഖ്യം അഥവാ കൈയ്യെടുക്കുന്ന അപരം വേദം
 ക്ഷമിക്കുക! അപരമം മറ്റൊരു പ്രാമുഖ്യം കഴിവില്ല, അത്
 കൊണ്ട് അറിയുക!” ഇങ്ങനെയൊരു ആവേശം അപ്പോസ്തലിന്
 ഇല്ല! “ഇത്” അഥവാ പരമമായ പ്രാമുഖ്യം കൈയ്യെടുക്കുക
 അല്ലെങ്കിൽ അത് വെളിവാക്കിയത്, അഥവാ “ആത്മ
 മോഹം അഥവാ വെളിവാക്കിയത്” എന്നു മനസ്സിലാക്കി
 പുറത്തുപോകുക പറ്റാത്തതാണ്.

രാമസ്വാമി മേൽമുഖം പോകുന്നതോ, താഴെ
ആ മറയ്ക്കുവാനോ, അല്ലെങ്കിൽ മേൽമുഖം മേൽമുഖം
എന്നിങ്ങനെയോ, സമസ്തം കരുതൽ ഒരു മൂലമാണ്. പ
രമേശ്വരൻ പോകുന്നത് നിന്നുനിൽക്കുന്നതിനാണ്.
“അല്ലെങ്കിൽ അതാണ് താഴെമുഖം മേൽമുഖം”

തീർത്തു. അവിടെ കര തഴിഞ്ഞ മേൽക്കൂപ്പുകളെപ്പോലെ
 അഭിവാദ്യം പുച്ഛികളിലും രണ്ടാം മൂന്നാം വലിയ തൊട്ടിക
 ലിലും മണ്ണാ മറ്റും നിറച്ച് ഒരു ചെറിയ തോട്ടമുണ്ടാക്കി
 തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ തോട്ടത്തെ പ്രവേശിക്കുകയായിരുന്നു
 അവളുടെ ദൈനംദിനസമയങ്ങളിലൊരേയ്ക്കായി. അവൾ
 മറ്റു പണികൾ കഴിഞ്ഞാൽ ഉടലെടുത്ത ചെറിയ പാത്ര
 ങ്ങിൽ ചെമ്മുഖമായി ഇവയുടെ വസ്ത്രം മെട്രിക്കൽ പാടി
 ശോധന നടത്തുക പതിവായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അത്യാ
 നന്ദനങ്ങൾ അവ മതിയായ പ്രതിഫലം കൊടുക്കുകയും ചെയ്
 തിരുന്നു. എന്നാൽ, നല്ലൊരു കാരണത്താൽ ആ തോ
 ടയിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കുകയായി, ആകാശത്തിലെ മിഥുന
 സ്തരങ്ങളെ അവയുടെ പ്രതിബിംബിപ്പിച്ചിരുന്നു. കാലി
 സമയങ്ങളിൽ മതിൽ മാടക്കയറിവന്ന് പുക്കൾ ക
 ള്ളകൊണ്ടു താഴ്ന്നുവന്ന അമൽവകത്തുകാരെ വിട്ടു
 കളികളെ മീണ്ടുപറയുന്നതും ഈ തോട്ടത്തിന്റെ മേൽ
 സമയങ്ങളിൽ അവൾക്കു ഒരു നിത്യജാലം താഴ്ന്നി
 ന്നിട്ടുണ്ട്.

മുഴുവിയും രണ്ടാം മൂന്നാം തൊട്ടികളും പെട്ടികളും
 കൊണ്ടുവന്ന് ഇതിന്റെ ഒരു മൂലയ്ക്കൽ സ്ഥാനം പിടിച്ച്
 തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. തൊട്ടികളിൽ പനനിർപ്പിച്ചുകൊടുക്കുകയും
 പെട്ടികളിൽ മുല്ലയും തിങ്ങിനിന്നു കൂടുകയായിരുന്നു.
 മേൽസമയങ്ങളിലൊന്നിച്ച് അവളും തന്റെ ഭാ
 ഗ്യം പരിശോധിക്കാൻ ദിവസവും പോവുക പതിവായി
 രുന്നു. പുച്ഛികളുടെ ജാലം പകൽ മുഴുവനും അവളു
 ള്ളെ കാലുകൾക്കിടയിൽ കിടന്നുകയറിയെന്നുതോന്നി
 ണ്ടുണ്ട്, അവളും ആ സമയത്ത് ആ നിമിഷമാണ് രാജ്

കൊടുക്കാവുന്നതിന്നു. ഈ കാച്ച പൂക്കളുടെയും വെടി കളപ്പേയും എടുത്ത് ചുറ്റിക്കിടക്കുന്നതിൽ മുഴങ്ങിയപ്പോഴായിരുന്നു സദാശാസ്ത്രകൃതികളുടെ നിവാരണമാകാത്ത ഒരു പുണ്യാസ്ത്രത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന മുനികന്യക പ്രാദർശനക്കാരൻ ഒരു കാവായിത്തീർന്നു.

അന്നു, നാലാമുറത്തു് ഏകദിനമെന്നെ, രാമസ്വരയി "ഇതു നോക്കു ഉദാ! ഈ ചുറ്റുമുറക്കാരൻ പ്രകാശിതാ വന്നതിന്നു് അടികൾക്കുടനാലായ് എത്ര ശ്രദ്ധയിൽ നിന്നു. മൂന്നു നോക്കു് പൂക്കളുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇത്രക്കൊണ്ടൊന്നു ചാറാ? തന്തി കിട്ടിയു മെന്നു, ഒരു അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതിന്നു് ചാറു് എല്ലാം കട്ടുകൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു" എന്നു ഇറക്കു പറഞ്ഞു.

"ഈ ഉറക്കു് അതു കൊണ്ടുവന്നവൻ അതിൽ സമ്മതിക്കും! അതൊക്കെ എന്റെ പൂക്കളാണു്. അതൊക്കെ നോക്കുന്നതിന്നു് അതിന്നു് വെളി അതിൽ ഈ അടങ്ങിയ പൂക്കൾ കട്ടി പൂക്കളായിത്തീർന്നു വന്നതിന്നു്" എന്നു പറഞ്ഞു. അന്നു്, പൂക്കൾ ഒരു പൂക്കളെ കട്ടി ഇടുകക്കാരൻ കട്ടി 'കൊന്നാൽ' മരിക്കുമെന്നു ചുറ്റുമുറക്കാരൻ അങ്ങനെയ്ക്കി മറ്റൊരു പൂക്കളായിത്തീർന്നു ഒരു പൂക്കളായിത്തീർന്നു അതൊന്നു പൂക്കളായിത്തീർന്നു. എന്നാൽ അതിന്നു ചുറ്റിയൊന്നു കാണാത്താൽ, സമാധാനം മറ്റൊന്നു വാങ്ങാൻ വന്നു് കടക്കുകയ്ക്കു് എന്നു ചുറ്റിയൊന്നു. ഈ പൂക്കൾ കട്ടിയിരിക്കുന്ന അതൊന്നു പൂക്കളായിത്തീർന്നു കട്ടിയിൽ ഒരു കട്ടിയായിത്തീർന്നു മറ്റൊന്നു പൂക്കളായിത്തീർന്നു. അതിന്നു പൂക്കളായിത്തീർന്നു, ഒരു പൂക്കൾ പൂക്കളായിത്തീർന്നു.

കുടുംബശ്രീയുടെ കീഴിൽ ഉൾപ്പെട്ട രാജസ്ഥാൻ മുൻ സർക്കാർ പദ്ധതി തിരിച്ചറിയുന്നു.

[illegible][illegible]

ട്ടിയിൽ തന്നെ വെച്ചു, അതിന്റെ മൂടി 'പട' എന്നുവെച്ചു പൂട്ടി, അത് പട തിന്നുന്നവനാകുന്നു. ആ പൂക്കളെ അവാലൻ മനോഹരരൂപം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനായി മണിപ്പുര സമയം വേണ്ടിവന്നു. ചിന്ന എന്നു വിളിക്കുന്നത് അതു കൾ വെക്കുന്നത് എന്നാൽ, അങ്ങനെയുള്ള മിശ്രരൂപം നാളികേരങ്ങളെ കൾ നൽകുന്നതോ, അവർ പ്രപഞ്ച സമയം പ്രകാശ മുറിയിൽ കടന്ന് ശങ്കളാൽ ആ കല പൂർണ്ണമായും അവിടെയുള്ള മേൽപ്പുറത്തുവെച്ചു. ആ പൂർണ്ണതയിൽ ഉണ്ടായ മാറ്റം താൻ ചെയ്തത് ശരിയായ തെളിവായി എന്നു ശങ്കളാൽ അറിയാതെ ചാസ്സുപിച്ച് അവർ അതിനുമുമ്പെ താൻ ചെയ്തതെല്ലാം സ്ഥലത്ത് ചോദിച്ചാൽ പലപ്പോഴും അത്ര ചിന്തിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആദ്യകാലങ്ങളിൽ, അവിടെ ആ മേൽപ്പുറം പൂർണ്ണമായും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മറ്റൊരോരം അവർക്കു ചെറുതാൽ കാര്യമായില്ലായിരുന്നു. ഇവിടെയെങ്കിലും, അവർ വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടിലായിരുന്നു. ഇവിടെ, എന്താണ് ശരിയായ മാറ്റം എന്താണ് അല്ലാത്തത് എന്ന് അവർ എങ്ങനെയെന്ന് അറിയുന്നത്? അതുകൊണ്ടു കാര്യമായിട്ട് മറ്റൊരോരം പൂർണ്ണതയിൽ ചെറുതാൽ പലപ്പോഴും വരുമാകുന്ന അസാധാരണങ്ങളായ ആവശ്യകതകൾ കൂടിയുള്ള കഥകൾക്കു കാര്യമായിട്ടായിരുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള അവയെ പറ്റി കേൾക്കുകയും പലപ്പോഴും അവർക്കു വരുമാകുകയും ചെയ്തു. അവർ ആ മേൽപ്പുറം അടുത്തെ സംശയിച്ചുകൊണ്ട് വളരെ നേരം നിന്നാശേഷം, പൂക്കളെ അവിടെ വെച്ചിട്ട് ഒടുവിൽ പുറത്തുപോന്നു. പുറത്തു കടന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, സമയം കൂടി മേൽപ്പുറം കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ള അവർ

കരള മുഖമിരിക്കി ആ പൂർണ്ണനാഭൻ തല ഉയർത്തിപ്പിരിച്ച് നില്ക്കുന്നതായ് അവർ കണ്ടു. അവർ പിന്നെയും ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ച് മേശപ്പുറത്തുള്ള പൊടിയെല്ലാം തുടച്ച് സാമ്രാജ്യങ്ങൾ തെക്കി വൃത്തിയായി വെച്ചു. വളരെ നാളായിട്ടു കൂടിക്കിടന്ന പൊടിയോടുകൂടിയ സമീപമുള്ള പശുക്കുപ്പാകയും അറയുടെ കരണമെന്തെന്തെന്തെല്ലാത്തതായ് കണ്ടു. അതിനെയും തീരെ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ അവർക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ഉറപ്പിച്ച ആ ചോലിയെല്ലാം നിർമ്മിതശേഷം, ആ അകത്തുപോയിരുന്ന മാതാവെയും പൊടിയുപറ്റി ഭൂമിയെ അറിയിക്കുന്നതായ ഒരു കോലത്തോടുകൂടി അറിവ് വിട്ടു പറഞ്ഞു കടന്നു കയ്യും മുഖവും വെട്ടുപ്പാതി കഴുകി അറ്റം വിളക്കിക്കുവാൻ ഇരുന്നു. അപ്പോൾ തെന്തുകളിലെ വിളക്കുക്കളാം കൊളുത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

അധികം താമസിയാതെ, സമരേന്ദ്രന്റെ കാവടിശബ്ദം കേൾപ്പിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അവർ കേട്ടു. ആ സമയത്തു മരവും ചത്തവരും ശവകുടാരങ്ങൾ ഒരു വിമാനം ഉള്ളിൽ കയറുകയായ്, ഉറപ്പിച്ചുവെക്കുന്നതും തുടങ്ങി. സമരേന്ദ്രൻ മുറിയിൽ കുന്നായ് എത്തു വിമാനമെ?

• “ചെറിയമ്മേ, നിങ്ങൾ ഇന്നെന്റെ മുറി നന്നാക്കി എന്നു തോന്നുന്നു?” എന്നു സമരേന്ദ്രൻ അകത്തു പ്രവേശിച്ചു ഉടനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

“ശരിയാണ്; നിന്റെ മുറി വെട്ടുപ്പാക്കുന്ന ആ ക്രമം തില്ലാത്ത വേലയെന്തായാൽ എനിക്കു വേറെ ചോലിയൊന്നുമില്ലല്ലോ! എന്തൊരു കളഞ്ഞിരിക്കാം. എന്താത്?” എന്നു മാതാവുണ്ടി അടുക്കളപ്പുറത്തിനിന്നു ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം ൮

അനന്തരാലഭിവസങ്ങളിൽ ആരംഭിക്കുന്ന കേരളത്തിന്നു ബദ്ധപ്പാടുള്ളതായി കാണിച്ചു. അവരായുടെ കളിയും ഉത്തരം കഴിക്കുവാൻ പോകുന്നതിന്നു് രാജാക്കന്മാരും പ്രത്യേകം വളരെ ശ്രമിക്കേണ്ടതായി വന്നു. അതു ഹേതുവായിട്ട് അന്നു ശിരീഷാലയ്ക്കു മദ്ധ്യമാണവിത്ര മന്തിനുള്ള സമയം ഏകാദശം നോടണിയുന്നതിന്നു് ആരംഭിച്ചുള്ളു. വിസ്താരമുള്ള ഒരു കിടപ്പുമുറിയുടെ ഒരു മൂലത്തു് അവരുടെ ഒടുവിലത്തെ പുത്രനായ നാമൻ താമസം കൊണ്ടു് ഒരു മുഷിക്കപ്പൽ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നിരുന്നു. അടുത്തമുറികളിലൊന്നിൽനിന്നു ലതിയുടെ നേർത്തെയിലും ഉച്ചത്തിലുള്ള സ്വരവും കേൾക്കേണ്ടതു്. ലതിയുടെ പള്ളിക്കൂട്ടത്തിൽ ഒരു നാടകഭാഗവത്തിന്നു രാജാക്കന്മാരുടെ അതിനാലുള്ള ലോലത്തിരിക്കേറുന്ന ശ്രദ്ധാർഹാൻ പോലും ലതിക്കു സമയം കിട്ടിയിരുന്നില്ല. ലതിയുടെ ഭർത്താവിന്നുശേഷം ലതിയുടേതായ ഒരു പുരുഷനെക്കിറക്കിയിരിക്കുന്നു. ആയാളുടെ അപ്പൻ കിടപ്പുമുറയിൽ താമസിച്ചിരുന്നില്ല. തന്റെ കർമ്മങ്ങളാലു് ഒന്നിച്ചു വസിക്കുന്നതിന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്നു കൊല്ലത്തു് ഏറ്റവും മുമ്പാ സമയം അവസരം ലഭിച്ചിരുന്നു.

“നമു, എന്റെ കട്ടപ്പോലി അൻ ചാട്ടിയെവെട്ടുവാനു് ആരംഭിച്ചപ്പോൾ കേണടുത്തു കൊണ്ടു പോയ ഒരു തല. ഈ തലക്കാരണം എന്തെന്നു് ഏറ്റവും കേണി. ഏറ്റവും വാനം കയറുവാനും വെട്ടു. ലോകത്തിന്നു മുമ്പു്

അ വിശദീകരണം ഒരു നിരീക്ഷിച്ചെടുത്തു. “എന്നു ഗിരിബാല കി
ടപ്പു മുറിയിൽ കടന്നു കട്ടിലിനേൽ ഇരുന്ന് കിതച്ചുകൊണ്ട്
കൈനോട്ടു പറഞ്ഞു.

“ഞാൻ പണി എടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ എന്തൊ
രു ചിലിചുട്ടുകൊണ്ടു വന്നു. ഒന്നാമത്തെ നടത്തിച്ചപ്പോൾ
എല്ലാം ഞാൻ ചെയ്യുകയാണോ? പണി പാടേണ്ട മുറിയിൽ വെറു
കൊണ്ടു ഇരിക്കുകയാണ്. അതൊക്കെ എടുത്തുകൊണ്ടു വന്നാൽ ലക്ഷ്യമായ
പറയു” എന്നു നാൽ വലിയ മുഷിച്ചിലോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

“നീ ഇത്ര ഉപദേശിച്ചു തരികയാണോ വേണ്ട.
ഞാൻ പറഞ്ഞതു ചെയ്യൂ. ലതി വെറുതെ ഇരിക്കുകയാ
ണോ അല്ലയോ എന്ന് അന്വേഷിക്കേണ്ടുന്ന കാര്യം നിന്ന
ക്കില്ല” എന്നു ഗിരിബാല ശാസിച്ചു.

നാൽ ദേവപുത്രൻ ഒരു മൺകുഞ്ഞിന്റെ. ‘പള്ള
പോലെ മുഖം വീർപ്പിച്ചുകൊണ്ട്’ അവിടെനിന്നു പോയി.
നാലഞ്ചു നിമിഷക്കൾക്കുള്ളിൽ ജാലൻവെച്ചുകൊണ്ടു
ണ്ടാക്കിയ ഒരു വെല്ലുവെച്ചുണ്ട്. ‘മേശപ്പുറത്തു കൊണ്ടുവന്നി
ട്ടു പോയി; പൊക്കംവഴികളിൽ മുറിയുടെ വാതൽ ഉറക്കു വലി
ച്ചു കയ്യാതെയുളിഞ്ഞില്ല. “നാ” എന്നു ഗിരിബാല ദേ
വപുത്രന്റെ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു. എന്നാൽ അതിന്ന് ന
രേന്ദ്രനിൽനിന്ന് ഉത്തരമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല.

രണ്ടു മൂന്നു വെറുവിലയും അതിനടുത്തു പുക്കയിലയും
മിഥവാക്കിയ ശേഷം, ഗിരിബാല തലമുട്ടിക്കൊണ്ട് ഉറ
ക്കത്തിന്നുള്ള വട്ടമായി. അപ്പോൾ ഒരു ശിഷ്യന്തിവന്ന്,
“എന്നാണൊരു വന്നിട്ടുണ്ട്. അമ്മയെ കാണുവാനായി
നാൾ കാത്തിരിക്കുന്നു” എന്നറിയിച്ചു.

അദ്ദേഹം അസമർത്ഥനാകെ ശിശിബാല എടുത്തുവെക്കുന്നു. പാപനും, ഏതൊരു വിധാർത്ഥനായും സന്തോഷം തടിച്ചുകൊണ്ട്, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു "ഞെ നിന്താ വരുന്നു. പോയി, നാമ്പുവീടുന്നോരു കസാല ചൊടുങ്ങി ഇരിക്കുവാൻ പോയു." ശിശുത്തിലുപാധ ഉടനെ ശിശിബാല ഉറക്കമെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ച് ചുവട്ടിലേക്കിറങ്ങി.

ആനന്ദബാബു ചൊല്ലും പറഞ്ഞു തടിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിറം ഇതാലോചനാലായിരുന്നു. ലതി, അതു കറുത്തതാണെന്നതന്നെ പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തെ ഏറ്റുവാങ്ങും പ്രവൃത്തിയോട് പ്രളംഭം കാണിക്കുന്നതിനായി. താഴെത്തലക്കുന്നതും അദ്ദേഹത്തിന്നു കഴിയുന്നതെല്ലാം ചെയ്യാൻ തക്കതായ കാര്യം. കച്ചവടം ചെയ്യുവാനുള്ള തന്നെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായെ ജോലിയിൽ നിന്നു ചുരുക്കിയ വിശ്രമസമയത്തെ അദ്ദേഹം സ്നേഹിതന്മാരുടെ ഇണക്കത്തിന്നു വേണ്ടി പരമാവക ശ്രമങ്ങളോടെ ഇത്തരത്തിൽ വിനിയോഗിക്കുകമാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിഹിതന്മാരിൽ ഒരാൾക്കും, അവരുടെ നാസ്തുരകൃഷ്ണങ്ങളുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശ്രമത്തിൽ നിന്നു ഏറ്റുവാങ്ങാനും ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. ഈ കാരണം കൊണ്ടു തന്നെ ജനങ്ങളിൽ വ്യാപിച്ചു ആലോചനയും ഉള്ളവർക്ക് അദ്ദേഹത്തെ വലിയ ബഹുമാനവും, നന്മതിരുക്കഴുകും, ഇണക്കോടെനിരത്ത അനുമതിവേദികളായ യുവലോകത്തിന്നു വിശേഷവുമാക്കിയെന്നു.

ആദ്യത്തെ ഭാഗത്തുപോലെ സമ്പൂർണ്ണമായി
ശേഷം, മറ്റ് ബാധകരായ: "ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യായം" മുതൽ
ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യായം നിങ്ങളുടെ കൈകൾ പ്രദാനമാക്കിയിരിക്കുന്നു.
ബാധകരായ മറ്റുള്ളവർക്കുവേണ്ടി, അതോ മറ്റൊരു പോലെയോ
മറ്റൊരു സാഹചര്യം അനുഭവിക്കാൻ എല്ലാ വിധാധിനയങ്ങളാൽ
കിട്ടുന്നതിന്."

“ആനയെ നന്നാക്കി” മുഖരിയത്, നല്ല ഒരു തരത്തിൽ കാണുന്നതിന്നു സാധിക്കാതെയിരുന്നവർ ആളുകൾ. ഇതിൽ മോഷൻ മുഖരിയത് ആണെന്ന് മോഷ്ടിച്ചവർ ചിലപ്പോൾ കൂടുതൽ ആലോചിക്കും. ആവശ്യം ആയിരിക്കാം ആളുകൾ. യും കൂടുതൽ കഴിയുകയില്ല. എന്നിങ്ങനെ ഉള്ളതാണ് മോഷ്ടിച്ചവർ. നല്ല ഒരു സമയം കിട്ടാതെയുള്ള മോഷ്ടിച്ചവർ. തെൽ പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്ന് എങ്കൽ പറയുന്നത്, ഇതിന് അടുത്തുള്ള കാണുന്നവർ മോഷ്ടിച്ച” ആണ് ആനയെന്നാണ് മിടുട്ടുകൊണ്ടു മറുപടി പറഞ്ഞു.

“നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവ് വിധിയിൽ മറയ്ക്കുമെന്ന് സത്യം തന്നെല്ലെ?”

“நாளை, மெரினகதினாரும் இயங்கும் மூலையா
யி கிழிபாசா”.

“ഇപ്പോൾ എല്ലാഭക്തിവന്മാരും കഥ തുടങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ കറുത്തുകാലാധിപി ഒരു വലിയ വന്നുകൂടിയിരിക്കുന്നു. ഏതാൽ ഞങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേരണം ഞാൻ പറഞ്ഞതൊന്നും കേൾക്കാല്ല. ചിലർക്കു എന്തെന്നോർത്താൽ അത് ഭയപ്പെടാൻ? ഒരു ലിഖിതമെഴുതിയാൽ അത് കളിക്കാതെ ഇ

കിടന്നു. താൻ ആത്മദുഃഖത്തെ അറിയാൻ പോയി നിലാ
മുറയ്ക്കുക കിടന്നു. ഇതിനെല്ലാറ്റിനും പുറമെ, ഇ
ന്നലെ ഒരു പത്തുകൂടി കാണാനോ എന്ന് വിചിന്തിച്ചതി
നോ പോയി, അടിച്ചതൽ മുടിവരെ നന്മത്തോളിച്ചു വ
ന്നിരിക്കുന്നു.

“ആദ്യം, ഞാൻ പോകുന്നതിന്നു മുമ്പെ വന്നുകാട്ടാ
നടത്തട്ടെ. ഞാൻ നല്ല വാർത്താനും വല്ലതും കൊണ്ടുവ
ന്നാൽ എന്തിനേ നല്ല ഭക്ഷണം തരില്ലേ? ഒരു പ്രാവശ്യം
ഒന്നു മകൻ കാത്തിന് എത്ര ആത്മീയതയുള്ളവനായിരിക്കുമെ
ന്നറിയാതെ?”

“നല്ല വാർത്താനും മുമ്പെകേൾക്കട്ടെ. എന്നിട്ട് പ്രാ
വേശ്യപത്രങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുക പററി ആലോചിക്കാം” എ
ന്ന ഗിരിബാല ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“വല്ലരെ നല്ലത്. ഇതുതന്നെ നല്ലവർത്തമാനമല്ലെ
ലിൽ, ഇതതിന്റെ മുൻഗാമി ആയിരിക്കും; നിശ്ചയം. നി
ങ്ങളുടെ മകൻ ഒരു സുന്ദരിയായ ഭാര്യ അവരുടെ അമ്പ
തിനെയും ഉറപ്പികയോടുകൂടി വരുന്നതായാൽ നിങ്ങൾ
മേ സന്തോഷമാകുമോ?”

ഗിരിബാലയുടെ മുഖത്തു പ്രസാദമെന്നുകൂടി. എ
ന്നാൽ അതു വാസ്തവം പ്രസ്താവപ്പെടുന്നതെ ഇങ്ങനെ
പറഞ്ഞു: “എന്റെ മകൻ രാജ്യത്തിൽ പകുതിയൊക്കെ
ണ്ട് ഒരു രാജകുമാരിയെ ഇത്ര വേഗം കിട്ടുവാനുള്ള വഴി
യൊന്നും ഞാൻ കാണുന്നില്ല”.

“എന്തിനാണ് അത് ഇനിയും ഒട്ടിച്ചുവെക്കുന്നത്?”
എന്ന ആനന്ദവാസ്യ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു. “ഈ

പ്രാചീനാദിപ്രകാരം കണ്ണിയ്ക്ക് മണ്ണിടാൻ അന്നു എടുപ്പമില്ല. ഭരണാനുമതിയോടു ചിലർ മരണാചാരത്തെ പറ്റി നിരോധിക്കാത്തതും അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്നാണോ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്? കർമ്മത്തിന്റെ കിടപ്പില്ലാം, ചന്ദ്രൻ്റെ മരണാചാരത്തിന്റെ പ്രത്യേക വസ്തുതയെക്കുറിച്ച് ഇന്നു ശ്രദ്ധയിൽ എടുക്കാൻ യോഗ്യമാകുമ്പോൾ അത് പ്രകാരം ആന്റെ ഒരു പഴയ പേരുമായിരുന്നു; അതുകൊണ്ട് അത്യാഹ്ലാസം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ അത് പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നു തീർച്ച. നിങ്ങളുടെ മേൽകൾക്ക് അത്യാഹ്ലാസം എന്ന പേരു എന്താണെന്നു ചിലർ, അത്യാഹ്ലാസം എന്നു കേൾക്കുന്നില്ലോ?

“അതോ, നിങ്ങൾ ഉത്തമിയെ കരിച്ചാണോ പറയുന്നത്? ദാഹ്യവും, ഞാൻ അവിടെ കാണാൻ പോകുന്നു. ഭരണാനുമതിയോടു ചിലർ പ്രത്യേകം, അത്യാഹ്ലാസം എന്ന പേരിൽ വിളിക്കുന്ന ഒരു കല്പനയെപ്പറയുകയാണ്. അതാണ് ഞാൻ അവിടെ കാണാൻ പോകുന്നത്. ഉത്തമിയെ അവിടെ എന്റെ മേൽകൾക്കുവേണ്ടുന്നതിനായി എടുത്തിരിക്കാം. ഈ കാലത്ത് അവിടെയെത്തി മേൽകൾക്കു മേൽകൾക്കുമായും അത്യാഹ്ലാസം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതായാ കേൾക്കാൻ സാധ്യമാകും? അത്യാഹ്ലാസം അവിടെയെത്തി വിചാരപോലെ വേണ്ട എടുപ്പുകൾ ചെയ്യണം. ഉത്തമിയെ എന്റെ മേൽകൾക്കായി ഞാൻ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയാണ്, അവിടെ സമയമില്ലെന്നോ? അല്ലെങ്കിൽ, അവിടെ കേൾക്കാനും കഴിക്കുവാൻ ഉള്ളതെന്നു സമ്മതമാകുമോ? ഞാൻ ആരോ ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു; എന്നാൽ വിവാഹത്തിന്റെ

[illegible]

“നിങ്ങൾ നല്ലവർ ആകട്ടെ, നല്ലവർക്ക് നല്ലതായിരിക്കും”

ഈ വാക്കുകളിൽ സ്പെഷ്യലിച്ച് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന്നു ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും വിഷമമുണ്ടായില്ല. സംഭാഷണവിഷയം മാറുവാനായി അവർ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. “അങ്ങനെയൊരു വരണമെന്നു ഞാൻ ഭിന്നവും വിചാരിക്കാറുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ഭാര്യയെ കണ്ടിട്ടു വളരെ നാളായി. എന്റെ ജോലിത്തിരക്കിൽ വല്ലതും പറ്റുന്നതും കിട്ടിപ്പോകുന്നതെന്നു, എനിക്കു വാസ്താവിലെ? ഈ ജോലിയെല്ലാം എടുത്താൽ ഉച്ചസ്തു് നല്ല കിടപ്പായിരുന്നാൽ വളരെ നാൾ ജീവിച്ചിരിക്കില്ല.”

“ശരിയാണ്. അതങ്ങനെയല്ല” എന്നു ആനന്ദബാബു സഹതാപത്തിൽ മുഴുകിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “വേണ്ടില്ല, ഒരു മയമകളെ കൊണ്ടുവരു. പിന്നെ എല്ലാം അവർ നോക്കിക്കൊള്ളും. നിങ്ങളുടെ അലട്ടാനും പ്രയാസം വേണ്ടതല്ലെന്നും വിശ്വസിക്കുന്നതുമായൊരു നാൾക്കു് എന്നും വേല എടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? നിങ്ങളുടെ അടുത്തു് പറയാനുള്ള കാര്യം അതെന്നുവു.”

ശിരിബാബു അതിഥിയെ കോണിച്ചുവെട്ടാതെ അനന്തമുട്ടിട്ടു പിരിഞ്ഞു. പിന്നെ, ഇരുപതുശതകം ഉണ്ടു കൊണ്ട് ഒരു കോണിപ്പകിട കയറുവാൻ തുടങ്ങി.

മുകളിൽ എത്തിയ ഉടനെ മകനും മകളുൾക്കൂടി തമ്മിൽ തല്ലുന്ന ചെറു അവരുടെ ആലോചനാഗതിയെ നോക്കി.

“നോക്കിക്കൊള്ളൂ. ഞാൻ പറയുന്ന. എന്റെ പെട്ടിയിൽനിന്ന് ഒന്നും എടുക്കരുത്. നിനക്കു വലിയ കാര്യം

ണ്ട്. എന്റെ സാമ്രാജ്യം എടുക്കാൻ നിനക്കധികാരമില്ല. തിരിയെ വെക്ക" എന്നു വരി ഉള്ളതിൽ പറഞ്ഞു.

"എനിക്കധികാരമൊന്നുമില്ല!" എന്നു നരൻ അമ്പലമുക്ക് വാക്കുകയെന്നു എടുത്തു പറഞ്ഞു. "ഒരു നദിയെ വാഴിക്കാതിരിക്കിട്ടുണ്ട്! നിയമത്തിൽ ഒരു ഖണ്ഡനം പറയിയത്! തപ്പാലം ഡ്രൈവ് ഈ കയറിയും ഈ രണ്ടു പ്രതികളും ആവശ്യമുണ്ട്. അതു തിരിയെടുക്കണം. മോട്ടൻ ഉള്ളവർ വാങ്ങാൻ എനിക്കു വല്ല അധികാരവും ഉണ്ടോ ഉള്ളതോ എന്നു തീർപ്പാക്കേണ്ടതാണ്."

അപ്പോഴാണ്, "അതൊന്നും എടുക്കരുത്. അത്, വന്നു നോക്ക, നരൻ എന്തിനാണ് എന്റെ സാമ്രാജ്യം എടുക്കുന്നത്?" എന്നു കണ്ണുനീർ മുക്കിക്കൊണ്ടു വരിയായിട്ടു പറഞ്ഞു.

മുക്ത വെണ്മീരപ്പാർ ഗിരിയാല ഉറക്കം പറഞ്ഞു: "നന്ദി, വരിയോട് ചെന്നു കലാശിക്കാൻ തുടങ്ങി പോയില്ലേ, നിന്നും നിന്റെ ഭാഗം ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് പറ്റിക്കുന്നതല്ലേ? നിന്റെ അനുജനായ് നമ്മിൽ നല്ലതല്ലേ?"

"കിട്ടുമെങ്കിലും, ഇതാണു മറ്റൊന്നും." എന്നു വരിയെ പരിമർശിച്ചുകൊണ്ടു നരൻ പറഞ്ഞു. "നിനക്കുവേണ്ടതെല്ലാംകൊണ്ടു ജീവിക്കുകയാണ്. ഇതാ കിടക്കുന്നു, നിന്റെ മിതസാമ്രാജ്യം. എനിക്കു വേണ്ടത്." നരൻ കയറിയും വരിയുടെ താഴെ എറിഞ്ഞു മുറിയെറിഞ്ഞ് വെട്ടിപ്പോയി.

വരിയെ പിടിച്ചു നിർത്തിക്കൊണ്ടു, ഗിരിയാല നരനെപ്പോലെ ഇടക്കെ മോദിച്ചു: "എന്താ ചെയ്യുന്നത്? ഒരു നിമിഷം വേഗം നമ്മുടെ നാടാലായി പീടിച്ചിരിക്കുന്നതല്ല, തെക്കു

“നീ ഇത്ര നാനാവിധം കാട്ടുകയോ! നിനക്ക് എന്താണ് വേണ്ടത്? എന്തൊക്കെയാൽ അതെല്ലാം നീക്കം ചെയ്യാൻ നാൾ ഞാൻ വാങ്ങിത്തരാമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ല! എന്നാലേ മിലും, നിന്റെ ചെപ്പടുടെ സാമനങ്ങളെല്ലാം ഉടനെ മൊത്തമായിട്ടെടുക്കുന്നതിന്നു പകരം നിനക്കു നാലു ദിവസമേതെങ്കിലും അധികം വാങ്ങിട്ടില്ല?”

നരൻ ചുമച്ചു വീട്ടിലുള്ളതൊക്കെ കാട്ടുന്നതും നിന്നിട്ടു “ഞാൻ ചതിയുടെ ഒരു സാധനവും എടുത്തല്ല. വെറുതെ കയ്യെടുക്കുകയെന്നതിൽ, ഞാനെന്തു രംഗം?” എന്നു ചോദിച്ചു. “ആകട്ടെ, ഇനി നീ ചട്ടക്കു മുറിയിലേക്കു പോവട്ടെ, എന്നാൽ പിന്നെ സാരം കേൾപ്പൂ. ഇപ്പോൾ നിന്റെ മുറിയിലേക്കുവന്നു പോ. നീ നിന്റെ പാറക്കൽ തിരച്ചെന്തൊക്കെ എന്നു ചോദ്യം ചെയ്യുകയാണ്.”

നരൻ ചാട്ടുതോടത്തു ചെന്നു മിണ്ടാതെ നിന്ന ശേഷം, “നായർ! എന്തെന്തൊന്നായി നീ ഇങ്ങനെ എന്റെ ചങ്ങാതിമാരെ ചങ്ങാതിക്കുട്ടികളാക്കി? എന്തൊക്കെയാൽ എന്റെ ഒരു മിച്ച പരക്കുന്ന നില സ്റ്റേറ്റ്-തൊക്കെയും വെട്ടിക്കൊണ്ടു” എന്നു പറഞ്ഞു.

“അതെല്ലാം ഞാൻ ശരിയാക്കിക്കൊള്ളാം.” എന്നു ശിശിയാലു ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരം പറഞ്ഞു. “നിനക്കു കട്ടിയാലിടിക്കു എന്നെന്നാൽ അന്നിക്കേണ്ടത്? മാത്രം ഉറപ്പാക്കുന്ന, ഉച്ചയ്ക്കു മായക്കല്ലോ?”

“കാല്ല്യ, മാതല്ല്യ, മാതല്ല്യയാൽ ഞാനു നിന്നു നോക്കുന്ന നല്ലൊരു ഒരു നേരം നോക്കണം വേണ്ടില്ല. ചെങ്കുട്ടി നീക്കം ചെയ്തത് അധികം നല്ലതാണ്” എന്നു നരൻ കേട്ടു നില ചുമച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“എന്താ, ഉറപ്പുള്ള കണക്കിനെക്കുറിച്ചാണ് ലോപം?” എന്താ ഗിരിനാഥ! എന്താ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു “എന്തുകൊണ്ട് നാം തിന്നാനുണ്ടായില്ല? ഞാൻ നിങ്ങളോടൊന്നിച്ച് മാത്രമായേ തിന്നിട്ടുള്ളൂ. നെയ്യും ഉപ്പും ഉപ്പും ഇവയൊന്നും ഉണ്ടാക്കുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ ചങ്ങാതിയാകാതെ കൂടെക്കൊണ്ടു ‘ബ്രദർസ്’-ൽ പോവാം. എന്തു പറയുന്നു?”

‘ബ്രദർസ്’-ലുള്ള ഭരതകാണ്ഡം, ഒരു സംഗതി പരമ്പരയിലുള്ളതാണ്, ആ വിഷയങ്ങളും ആകാമെന്നു നാം സമ്മതിച്ചു. “ലതിയുടെ ചങ്ങാതിയാകാൻ കണക്കിനെക്കുറിച്ചു സമ്മതിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം എന്തു കണ്ടാലും ‘ഇപ്പോൾ’ ഇപ്പോൾ. അദ്ദേഹം ഇവിടെയുണ്ടായിട്ട് ഞങ്ങളോട് ഒരു ചങ്ങാതിയാകാൻ താല്പര്യം വെച്ചു. ലതിയുടെ പുറത്താണ് ഞാൻ എന്റെ ചങ്ങാതിയാകാൻ വിളിച്ചിട്ടുള്ളൂ, ഉണ്ടോ?”

“അതേ, ലതിയുടെ ചങ്ങാതിയാകാൻ വിളിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ മുതൽക്കൂട്ടം മിക്കവാറും കണക്കിനെക്കുറിച്ചു വിവരങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളോ? കന്യാകാ, ഉറപ്പില്ല—” എന്താ ഗിരിനാഥ! മിശിറ്റുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“ആരും ഉറപ്പില്ല?”

“അതേ ഉറപ്പില്ലാത്തതിന്റെ സ്ഥലത്തു വെച്ചാണ് കണ്ടിട്ടുള്ളൂ, ആ ചെറുപ്പം.”

“ആരാണ് ഇപ്പോൾ വെച്ചാൽ അവരെ വിളിച്ചു? ഞാനവരെക്കൊണ്ടും അറിയുകയുണ്ടായില്ല” എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് നാം ചുവട്ടിലേക്കു ഓടിപ്പോയി.

ലതിയുടെ മകളിലേക്കു വരുന്നുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, ഇവയുടെ സംഭാഷണത്തിന്റെ അവസാനഭാഗം കേൾ

“നമസ്സ് ഇത്ര വിദ്വേഷമാണെങ്കിൽ, പെൺകുട്ടികളൊന്നും പറഞ്ഞു എന്ത വെച്ചാൽ എന്താ മോഷ്ടം, അമ്മേ? അവന്റെ പുനാഥം അവന്റെ ഇഷ്ടപോലെ ആയിക്കോട്ടെ” എന്ന് ചിത്രൻ പറഞ്ഞു.

“അല്ല, അവനൊരു നാഗരീകത്വമുണ്ടോ എന്ന് നോക്കൂ. കൂട്ടത്തിൽ പെരുമാറാൻ പഠിച്ചിരിക്കുന്നതായ് പറയില്ല. എല്ലാവരായ്ക്ക് ഏകപദകാൻ ഇവിടുന്നതോട് അവൻ പഠിക്കണം. അവന്റെ സമ്പ്രദായം ഇല്ലാതെ ‘കാടത്തമ’മായി തീർന്നിട്ടുണ്ട്. ഏതീട്, അവൻ വലുതാവുമ്പോൾ ജനങ്ങളോടു മന്ത്രിയായി രണ്ടു വാക്കു സംസാരിക്കുവാൻ അവനെക്കൊണ്ടു ആയില്ല. അതിനാൽ പറ്റാതെ, അവൻ തീരെ വിരോധിച്ചതെന്തെന്നും ഞാൻ കയ്യിൽക്കൊണ്ടിട്ടു. കറുക, ചീപ്പി, ഉരുക്കിട്ട, ശോഭന, ഇങ്ങനെയൊക്കെ എന്നു ചേർത്തു മന്ത്രിയെ പറയുന്നതു്.”

ചിത്രൻ ചെട്ടെന്നൊന്നു ചിരിച്ചു. മറ്റൊരു തിരിച്ചു. ഗിരിനാലായും ചിരിച്ചു, എന്നു് “എന്താണ് സംഭവം? എന്തിനാ ചിരിക്കുന്നത്? ചിരിക്കുന്നതൊന്നാണല്ലോ?” എന്നു ചോദിച്ചു.

“എന്താ, എന്തിന്നു രസം തോന്നു്; അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ചിരിച്ചു. ആദ്യം, എന്താണ് നമുക്കു പുനാഥം? മാനാണോ, അതോ അതിന്റെ പിന്നെ ചിന്തയോ?”

അദ്ധ്യായം ൯.

ഉരുക്കിട്ട അവരടെ മുമ്പെ ദിവസത്തെ പഴമുള്ള സ്നേഹിതയായ സുകമാരികു നല്ലൊരു നേരമായിട്ട് കൈ

[illegible][illegible]

"ഇന്ന് ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിലെന്താ വിരുന്നോ, മാഷേ?" "അത് അത്ഭുതപ്പെടാനിറക്കത്തക്കത്രയും കൂടിയിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് എന്താണ് ഇഷ്ടം? അത് നൽകിക്കൊള്ളാം." "എന്നാൽ എന്തിനാണ് അങ്ങനെയുള്ള ചർച്ച? എല്ലാവരും തന്നെ ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ് ഉറങ്ങിക്കളഞ്ഞു."

[illegible]

1. செயல்பாடுகள் : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 2. நிர்ணயம் : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 3. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 4. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 5. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 6. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 7. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 8. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 9. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்
 10. புள்ளி : உறுதிப்படுத்தப்பட்ட செயல்பாடுகள்

[illegible]

“എന്റെ ഇരഥംപടി! എന്തു ബദ്ധപ്പാടാണെന്നാണ് നാട്ടാ! എന്തു ദുഃഖമാണ് ആ മഹാഭയം. ഒന്നോ എന്തി കർത്തവ്യം. എന്നാലും എന്തിനെ-മെന്തിലോ പേരുകുന്ന കാളം പാറമേങ്ങ താമസം, വല്ല കർമ്മപ്പുത്തം പഠിക്കുന്ന ഇക്കാര്യം. ഒന്നോ. ഉദ്യോഗം, കടം, വെല്ലു കാലി കൂട്ടാൻ. കഷണമെല്ലാം ഇപ്പോൾ നമുക്കു ദൈവം.

നി പോയി തലമുടിമെല്ലാം നേരെയോക്കി ഉടുപ്പുമാറി നി
 ള്ക. ഞാനിതാ വരികയായി".

മുകുളിൻ പോയപ്പോൾ സമാജ്ഞാൻ കണ്ടിട്ട്, ഉൾ
 പറഞ്ഞു:— "എന്തിനാണ് ഞങ്ങളെ ഇങ്ങനെ ഗൃതിപ്പെ
 ്പിച്ചത്? മണി നാലായിട്ടേ ഉള്ളൂ. നമ്മൾ ഇപ്പോൾ
 പോകുന്നതാണെങ്കിൽ, വെറുതെ കാത്തിരിക്കാൻ മാ
 തുടരൂ?"

"നീക്കം നടത്തുവാനും ഉടുപ്പുകൾ മാറി കഴിയുവാനാ
 യുള്ള മണി ആറാവും വേളകളെത്തക്ക പൊപ്പം നമ്മൾ
 നിങ്ങളുടെ തറക്കാർ എത്ര വേഗത്തിലാണ് തയ്യാറായു
 ന്തെന്നു എനിക്കു കറുപ്പു പരിവയമൊക്കെയുണ്ട്".

"ആകട്ടെ, ആരാണ് മുമ്പെ തയ്യാറായവർ എന്നു നമു
 ക്കു നോക്കാം" എന്നു ഉറച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു വേഗത്തിൽ അ
 വളരെ മുൻപിൽപോയി തലമുടി ചിന്നുവാൻ തുടങ്ങി.
 അതു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ പെട്ടിട്ടാണ് അതിൽ ആദ്യംകണ്ട
 സ്വാമി കപ്പാലമുണ്ടായിട്ട് പുറത്തേക്കു കടന്നപ്പോൾ
 സമാജ്ഞാൻ ഒരു കണ്ണാടിയുടെ മുമ്പിൽനിന്ന് തലമുടി വാ
 ന്നുവെക്കുന്നതെടുത്തായിരുന്നുള്ളു. ഓരോന്നിടത്തു വട്ടക്ക
 ണ്ണി ഉറക്കെ വലിച്ചിട്ടുണ്ടാക്കിയ ശബ്ദംകൊണ്ട് ഉറച്ചിട്ടു
 സമാജ്ഞാൻ തുടക്കം ആകർഷിച്ച് "ഇക്കറി ആരാണ്
 ജയിച്ചത്" എന്നു ചോദിച്ചു.

സമാജ്ഞാൻ ചെട്ടന്നു തിരിഞ്ഞുനോക്കി. "ഞാനല്ല,
 എന്നു ഞാൻ കാണുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഒന്നും
 ചെയ്യാനുള്ള കഴിയില്ല. അതു കൂട്ടാതെയാണ് നീ
 ഒരൾ മരിച്ചു; എന്നാൽ, ഒരു പറയാതെ കഴിയില്ല, ജ
 യിച്ചതു മരിച്ചാണ്".

“അന്നെങ്ങിനെയാണ് വരിച്ചത്?” എന്നു ഉറച്ചിട്ടു അതുതപ്പട്ടുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

സമരേന്ദ്രൻ ഏതാതാ പറയുവാൻ ഭയപ്പെട്ടു നില്ക്കി. പിന്നെ ഇദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:— “വളരെ നല്ലത്, അതു മറ്റൊരും മനസ്സിലാക്കിത്തരിച്ചതിൽ, അപ്പോൾ ഞാൻ തീർച്ചയായും പറഞ്ഞു തരാം”.

താമസമുണ്ടി ജോലിക്കുപ്പോൾ കെക്കിത്താങ്ങും, സാവധാനത്തിൽ മുക്കുതിലോളം വരുന്നതായിരുന്നു. ഉറച്ചിട്ടു സംസാരിച്ചു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട് അവർ യാതൊരു കാര്യം പറഞ്ഞു:— “എന്താണിത്, എന്താണ് അവിടെയെന്നു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നത്? ചോദ്യം ഉള്ളതാ! സമരൻ ഇപ്പോൾ വിളിച്ചു വീടടുത്തു ചുക്കിയതുകൊണ്ടാ. എന്നല്ല, തെറ്റായൊരു തീർപ്പിനെക്കുറിച്ചു താല്പര്യം കൊണ്ടുവന്നിട്ടുകൊണ്ടു വരിക”.

ഉറച്ചിട്ടു അവരും അടുത്തുകൂടി കരഞ്ഞതാണ് “ഞാൻ ഉടുപ്പുറ്റും മാറി, കെട്ടിടമേ!” എന്നു പറഞ്ഞു.

“ഹേ, കോലാഹലം ഈ ഉടുപ്പിടാണോ നീ അവരും വീട്ടിലുള്ള പോകുവാൻ കരുതുന്നത്? പോര, പോരാ, അത് ശ്രദ്ധ പാടിയില്ല. നീ ഈ കാര്യം കണ്ടിട്ടാണ്? ഇപ്പോൾതന്നെ വെള്ളത്തുണി ഉടുത്തു ഇടക്കിടക്കായി അതു മാറ്റിവെക്കുക.”

ഉറച്ചിട്ടു ചുക്കി. “പെട്ടെന്നെങ്കിലും അന്നു വരുന്നതിനകം ഉടുത്തു ശിഖിച്ചിട്ടുള്ളൂ” എന്നു പറഞ്ഞു. “എന്തോ ഉടുപ്പുകൾ ഉണ്ടാകുമെന്നാണ്. നിറമാറിയിട്ടുള്ളപ്പോൾ എന്തിനും സാധാരണം”.

നിന്ന് ഒരു ചുരുക്ക 'ഡി.ജെ.' സാരിയെ ഞ്ഞു ഉപരിമതയെ
പറ്റി പരമം, അറുളെട നൊവനം. അത് ചുറ്റും അറു
യെ (പറ്റുവതാമി) ഒരു കിടന്നു പറ്റു. അതെവിടയെക്കയും അ
ഴുതിൽ ഒരു ചുരുക്ക ചിത്രകയും ചെയ്തു. അവർ ഒരു ക
റ്റാറു ചുരുക്ക ഉപരിമതയെ അന്ന് നിശ്ചയിത്താക്കി.

[illegible][illegible]

കുറിക്കുവാൻ എത്തി. “ഈ വേദത്തിൽ പറഞ്ഞ പോയി സമരസാസ്ത്രവിന്റെ മുഖത്ത് എങ്ങനെ നോക്കും? എന്നു കണ്ടാൽ വിരമിക്കാതിരിക്കുമാറുണ്ടു നീർച്ചയാണ്.” ഐ ന്നാൽ രാമസുന്ദരിയോട് ഉരുമിച്ച തന്റെ സ്വഭാവമായി ഇപ്രകാരമാണ് ചൊല്ലുന്നത്— “ചെറിയമ്മ, ഒരു കരിര വണ്ടി വിട്ടിട്ടുകൊണ്ടു വരുവാൻ പറയട്ടെ?”

“ഓ, അങ്ങനെയെന്നു. നമുക്ക് ഇനി അധികം താമസിക്കാതെ പോകാം.” ഉരുമിച്ച ആ മുറിവിട്ട് പറഞ്ഞു കടന്നു. ഒരു വണ്ടി വിട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന സമരസുന്ദരിയോടാണ് അവൾക്കു പറയുവാനുള്ളത്. അവൾ ഈവിധം ആവശ്യം ബോധിപ്പിച്ചു സമരസുന്ദരിയുടെ അടുക്കലേക്കു വരുമ്പോൾ തന്നെ അവളുടെ തല കയ്യിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചിരുന്നു. എന്നാലും അവൾക്കു പറഞ്ഞുവരാതെ ചിരിച്ചില്ലല്ലോ. ശബ്ദ വിട്ടിറങ്ങലിൽ ഉള്ളപ്പോൾ, തോൾക്ക് ആതാളിയിൽനിന്നു് ഒളിഞ്ഞുനില്പാൻ ഏതു നേരത്തേക്കു സാധിക്കും?

ഉരുമിച്ച വാതലിനനേരെ ഒരിക്കൽപ്പോൾ ചെന്നുനിന്നു്, “ചെറിയമ്മ ഒരു വണ്ടി വിട്ടിട്ടുകൊണ്ടുവരുവാൻ പറഞ്ഞു” എന്നു പറഞ്ഞു.

സമരസുന്ദരി ഒരു ആരാഗ്ഗത മാന്വികയുടെ ആടുകളെ മറിച്ചുകൊണ്ട് ആതാളുടെ മുറിയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഉരുമിച്ചയുടെ സ്വരംകൂട്ട മാത്രയ്ക്ക് ആതാൾ, “ശരി, തൊഴിത്താഴപാകന്നു എന്നു പറഞ്ഞു. പിന്നെ എഴുന്നേറ്റ് ഉരുപ്പടി കടന്നിട്ട് പെട്ടെന്നവിടെ നിന്നു.

ഉരുമിച്ചയുടെ ഓററിമുഖൻ വിരട്ടുകൊണ്ടു നന്നെന്നു. അവളുടെ മുറിയലോക്കു കൊടുവാൻ ആശയം ഇല്ല. അവളുടെ കൂപ്പിനിമത്തോടു പതിച്ചിട്ടായിരുന്നു നി

[illegible][illegible][illegible]

א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל. לא. לב. לג. לד. לה. לו. לז. לח. לט. מ. מא. מב. מג. מד. מה. מו. מז. מח. מט. נ. נא. נב. נג. נד. נה. נו. נז. נח. נט. ס. סא. סב. סג. סד. סה. סו. סז. סח. סט. ע. עא. עב. עג. עד. עה. עו. עז. עח. עט. פ. פא. פב. פג. פד. פה. פו. פז. פח.פט. צ. צא. צב. צג. צד. צה. צו. צז. צח. צט. ק. קא. קב. קג. קד. קה. קו. קז. קח. קט. קי. קכ. קל. קמ. קנ. קס. קע. קיז. קיח. קיט. קכז. קכח. קכט. קלז. קלח. קלט. קנז. קנח. קנט. קסז. קסח. קסט. קעז. קעח. קעט. ר. רא. רב. רג. רד. רה. רו. רז. רח. רט. ס. סא. סב. סג. סד. סה. סו. סז. סח. סט. ע. עא. עב. עג. עד. עה. עו. עז. עח. עט. פ. פא. פב. פג. פד. פה. פו. פז. פח. פט. צ. צא. צב. צג. צד. צה. צו. צז. צח. צט. ק. קא. קב. קג. קד. קה. קו. קז. קח. קט. קי. קכ. קל. קמ. קנ. קס. קע. קיז. קיח. קיט. קכז. קכח. קכט. קלז. קלח. קלט. קנז. קנח. קנט. קסז. קסח. קסט. קעז. קעח. קעט. ש. שא. שב. שג. שד. שה. שו. שז. שח. שט. שס. שסא. שסב. שסג. שסד. שסה. שסו. שסז. שסח. שסט. שסנ. שסנא. שסנב. שסנג. שסנד. שסנה. שסנו. שסנז. שסנח. שסנט. שסע. שסעא. שסעב. שסעג. שסעד. שסעה. שסעו. שסעז. שסעח. שסעט. שספ. שספא. שספב. שספג. שספד. שספה. שספו. שספז. שספח. שספט. שסצ. שסצא. שסצב. שסצג. שסצד. שסצה. שסצו. שסצז. שסצח. שסצט. שסק. שסקא. שסקב. שסקג. שסקד. שסקה. שסקו. שסקז. שסקח. שסקט. שסקכז. שסקכח. שסקכט. שסקלז. שסקלח. שסקלט. שסקנז. שסקנח. שסקנט. שסקסז. שסקסח. שסקסט. שסקעז. שסקעח. שסקעט. שסש. שסשא. שסשב. שסשג. שסשד. שסשה. שסשו. שסשז. שסשח. שסשט. שסשס. שסשסא. שסשסב. שסשסג. שסשסד. שסשסה. שסשסו. שסשסז. שסשסח. שסשסט. שסשסנ. שסשסנא. שסשסנב. שסשסנג. שסשסנד. שסשסנה. שסשסנו. שסשסנז. שסשסנח. שסשסנט. שסשסע. שסשסעא. שסשסעב. שסשסעג. שסשסעד. שסשסעה. שסשסעו. שסשסעז. שסשסעח. שסשסעט. שסשספ. שסשספא. שסשספב. שסשספג. שסשספד. שסשספה. שסשספו. שסשספז. שסשספח. שסשספט. שסשסצ. שסשסצא. שסשסצב. שסשסצג. שסשסצד. שסשסצה. שסשסצו. שסשסצז. שסשסצח. שסשסצט. שסשסק. שסשסקא. שסשסקב. שסשסקג. שסשסקד. שסשסקה. שסשסקו. שסשסקז. שסשסקח. שסשסקט. שסשסקכז. שסשסקכח. שסשסקכט. שסשסקלז. שסשסקלח. שסשסקלט. שסשסקנז. שסשסקנח. שסשסקנט. שסשסקסז. שסשסקסח. שסשסקסט. שסשסקעז. שסשסקעח. שסשסקעט. שסשש. שסששא. שסששב. שסששג. שסששד. שסששה. שסששו. שסששז. שסששח. שסששט. שסששס. שסששסא. שסששסב. שסששסג. שסששסד. שסששסה. שסששסו. שסששסז. שסששסח. שסששסט. שסששסנ. שסששסנא. שסששסנב. שסששסנג. שסששסנד. שסששסנה. שסששסנו. שסששסנז. שסששסנח. שסששסנט. שסששסע. שסששסעא. שסששסעב. שסששסעג. שסששסעד. שסששסעה. שסששסעו. שסששסעז. שסששסעח. שסששסעט. שסששספ. שסששספא. שסששספב. שסששספג. שסששספד. שסששספה. שסששספו. שסששספז. שסששספח. שסששספט. שסששסצ. שסששסצא. שסששסצב. שסששסצג. שסששסצד. שסששסצה. שסששסצו. שסששסצז. שסששסצח. שסששסצט. שסששסק. שסששסקא. שסששסקב. שסששסקג. שסששסקד. שסששסקה. שסששסקו. שסששסקז. שסששסקח. שסששסקט. שסששסקכז. שסששסקכח. שסששסקכט. שסששסקלז. שסששסקלח. שסששסקלט. שסששסקנז. שסששסקנח. שסששסקנט. שסששסקסז. שסששסקסח. שסששסקסט. שסששסקעז. שסששסקעח. שסששסקעט. שסששש. שסשששא. שסשששב. שסשששג. שסשששד. שסשששה. שסשששו. שסשששז. שסשששח. שסשששט. שסשששס. שסשששסא. שסשששסב. שסשששסג. שסשששסד. שסשששסה. שסשששסו. שסשששסז. שסשששסח. שסשששסט. שסשששסנ. שסשששסנא. שסשששסנב. שסשששסנג. שסשששסנד. שסשששסנה. שסשששסנו. שסשששסנז. שסשששסנח. שסשששסנט. שסשששסע. שסשששסעא. שסשששסעב. שסשששסעג. שסשששסעד. שסשששסעה. שסשששסעו. שסשששסעז. שסשששסעח. שסשששסעט. שסשששספ. שסשששספא. שסשששספב. שסשששספג. שסשששספד. שסשששספה. שסשששספו. שסשששספז. שסשששספח. שסשששספט. שסשששסצ. שסשששסצא. שסשששסצב. שסשששסצג. שסשששסצד. שסשששסצה. שסשששסצו. שסשששסצז. שסשששסצח. שסשששסצט. שסשששסק. שסשששסקא. שסשששסקב. שסשששסקג. שסשששסקד. שסשששסקה. שסשששסקו. שסשששסקז. שסשששסקח. שסשששסקט. שסשששסקכז. שסשששסקכח. שסשששסקכט. שסשששסקלז. שסשששסקלח. שסשששסקלט. שסשששסקנז. שסשששסקנח. שסשששסקנט. שסשששסקסז. שסשששסקסח. שסשששסקסט. שסשששסקעז. שסשששסקעח. שסשששסקעט. שסשששש. שסששששא. שסששששב. שסששששג. שסששששד. שסששששה. שסששששו. שסששששז. שסששששח. שסששששט. שסששששס. שסששששסא. שסששששסב. שסששששסג. שסששששסד. שסששששסה. שסששששסו. שסששששסז. שסששששסח. שסששששסט. שסששששסנ. שסששששסנא. שסששששסנב. שסששששסנג. שסששששסנד. שסששששסנה. שסששששסנו. שסששששסנז. שסששששסנח. שסששששסנט. שסששששסע. שסששששסעא. שסששששסעב. שסששששסעג. שסששששסעד. שסששששסעה. שסששששסעו. שסששששסעז. שסששששסעח. שסששששסעט. שסששששספ. שסששששספא. שסששששספב. שסששששספג. שסששששספד. שסששששספה. שסששששספו. שסששששספז. שסששששספח. שסששששספט. שסששששסצ. שסששששסצא. שסששששסצב. שסששששסצג. שסששששסצד. שסששששסצה. שסששששסצו. שסששששסצז. שסששששסצח. שסששששסצט. שסששששסק. שסששששסקא. שסששששסקב. שסששששסקג. שסששששסקד. שסששששסקה. שסששששסקו. שסששששסקז. שסששששסקח. שסששששסקט. שסששששסקכז. שסששששסקכח. שסששששסקכט. שסששששסקלז. שסששששסקלח. שסששששסקלט. שסששששסקנז. שסששששסקנח. שסששששסקנט. שסששששסקסז. שסששששסקסח. שסששששסקסט. שסששששסקעז. שסששששסקעח. שסששששסקעט. שסששששש. שסשששששא. שסשששששב. שסשששששג. שסשששששד. שסשששששה. שסשששששו. שסשששששז. שסשששששח. שסשששששט. שסשששששס. שסשששששסא. שסשששששסב. שסשששששסג. שסשששששסד. שסשששששסה. שסשששששסו. שסשששששסז. שסשששששסח. שסשששששסט. שסשששששסנ. שסשששששסנא. שסשששששסנב. שסשששששסנג. שסשששששסנד. שסשששששסנה. שסשששששסנו. שסשששששסנז. שסשששששסנח. שסשששששסנט. שסשששששסע. שסשששששסעא. שסשששששסעב. שסשששששסעג. שסשששששסעד. שסשששששסעה. שסשששששסעו. שסשששששסעז. שסשששששסעח. שסשששששסעט. שסשששששספ. שסשששששספא. שסשששששספב. שסשששששספג. שסשששששספד.

[illegible]

നമ്മുടെ താല്പരമായ ചോദ്യങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു
 സ്പെഷലിസ്റ്റ്. ആ പ്രശ്നങ്ങൾ വേണ്ട അവിധി
 കൈനിയമങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതായാ? അതായതെന്നു
 യാദാ ആയാലും ചോദ്യം നമ്മുടെ നിയമങ്ങൾ.

യ്ക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ “ഞാനെന്തു കഴുതയാണ്?” എന്നു തന്നെ നാൻ പറഞ്ഞുകൊണ്ട് വെളി നില്ക്കുന്ന സ്വപ്നത്തെപ്പറ്റി ഗതിയോടെ പോവുകയാണെന്നു.

ഗിരിബാലയുടെ സല്പാദോ വിരുന്നുകൾക്കൊണ്ടു കൂടേണ നിറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ പൂക്കളാലുകൾ ചുറ്റപ്പെട്ടു വാതലിനു നേരെയുള്ള എറയത് ഗിരിബാലയും ലതയും നാൻ അരികുകളോടു സ്വാഗതം പറയുന്നതിനായി നിന്നിരുന്നു. നാൻ ഒരു ചെങ്കുത്തുളയും ഒരു പഞ്ചാണിക്കപ്പാരവും ധരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു; അവന്റെ നേറ്റിത്തടത്തിൽ ഒരു ചന്ദനക്കുറിയും മുഖത്തു നിമസമാവവും പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. അവന്റെ അമ്മ, അമ്മൂപരെ വന്നെത്തിയ അതിഥികളിൽ പ്രായംചെന്നവരോടു വേണ്ടതായ പ്രണാമത്തെയും മറ്റു ഉത്സാഹകളെയും കാണിക്കുന്നതിനായി അവനെ അവിടെ ചിരിച്ചു നിൽത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു. ലതിയുടെ തലമുടി കെട്ടിയിട്ടുള്ള ആ നാട് ഒരു ചിരിച്ചു വലിച്ചു അവളെ അസാരം കരുതിക്കൊണ്ട് കഴിഞ്ഞിരുന്നു എങ്കിൽ, അവന്നു സമാധാനമാകുകയായിരുന്നു. പതിവിലും പെട്ടെന്നും മെറുനാമങ്ങളും നിറച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പൂക്കളാലുകൾ ചുറ്റപ്പെട്ട സ്വപ്നീയമാമ പഞ്ചരിയോടുകൂടി ലതിയും നിന്നിരുന്നു. വന്നുവരുന്ന അതിഥികൾക്ക് അത്യാദരവോടെ മെറുനാമങ്ങളെ വിട്ടിക്കൊടുത്ത് അവൾ സ്വയമേവ സല്പാദി അമ്മ ചിരിക്കുകയായിരുന്നു.

ഉച്ചയിലും കൂട്ടം വെളിയിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ഉടനെ, അവരെ നാൻ അതിയായി മാറിക്കണ്ടുവെന്നു ഗിരിബാല ചോണ്ടുവിനും കാണിച്ചശേഷം, അവരെ അകത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുവാൻ എപ്പോഴും ചെല്ലു ലതി, ഉച്ചയിലുള്ള മാതാവ് ഒരു വശത്തായി കത്തിയിരിക്കുന്ന വൃ

ശിരീഷതൽ—അഥവാ, ബുദ്ധിമേൽ—ഒരു പുരുഷൻ തിരുകിക്കൊടുത്തു, ഇന്നു വളരെ രംഗിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്” എന്നു പറഞ്ഞു.

ഉരുമ്മിട്ടു വല്ലാതെ ലജ്ജിച്ചു, ഉത്തരമാനം പറഞ്ഞില്ല. ശിരീഷാദം അവരെ വിജ്ഞാപനത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി, അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. ആ അനവധി ആളുകളെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കേണ്ടുന്ന തന്റെ മുമ്പെ നില്ക്കുന്ന വിഷയം അവിടെ വിട്ടുപോയി.

ഉരുമ്മിട്ടു ഇരുന്നിരുന്ന സോഫയിന്മേൽ വേറെ ഒരു യുവതിയുംകൂടി ഇരിക്കുന്നതായിരുന്നു. അവളുടെ ഇരുന്നിടം വൃക്കാശമുള്ളതും, ദേഹം കമലത്തുപോലായിരുന്നു. എന്തോ ആകർഷണീയമായ ഒരു സൗന്ദര്യം അവളെ നോക്കുന്നതിന്നു ആതാഴ്ചയും പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഉരുമ്മിട്ടു ഒന്നും മറുവാതെ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്, “കുറുത്തയ്യപ്പണിട്ട് അധികമുറപ്പിക്കുന്ന ശതാനന്ദൻ!” എന്നു അവർ പറഞ്ഞു. “ഇവിടെത്തന്നെ വാമളയൊന്നും ആദ്യം പിടിക്കില്ല. എന്നാൽ അതു ക്രമേണ പരിചയമായി വീണ്ടു കൊള്ളും”.

വളരെ നേരത്തെ അനുഗ്രഹത്തിന്നുശേഷം, ഉരുമ്മിട്ടു വീണ്ടും വാമളയൊന്നും; വെളിച്ചം കയറിയതു മുതൽ, വഴിക്കല്ലാം അവരും മിന്നാതെതിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവളാടു പരിചയപ്പെടുന്നതിന്നു എഴുപ്പമുണ്ടാകാത്ത മാർഗ്ഗം ഏതാണെന്നു ചിന്തിക്കു നോക്കുമ്പോൾ മനസ്സിലാക്കിയതു പോലെ കാണപ്പെട്ടു. അല്ലെങ്കിൽ അപ്പോൾ ചിന്തിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പെത്തന്നെ പരിചയപ്പെട്ടതുപോലെ അ

ലട്രിയൻ പോയി ഉൾക്കിട്ട വീടോ തനിച്ചായ
 ഏപ്പാൾ, മിസ്സി മോദാട്ടു, “വെല്ല അമ്മയേയും പാറിക്കൊതു!
 ഒരാ എന്നു വളരെ ചുമപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്, അല്ലേ? അതാ
 തിരിക്കുമോ എന്തെല്ലാം കരുതുമെന്നുള്ളതി ഇരിക്കുന്നു!”

“അല്ല, എന്താത്?” എന്ന് ഉത്കൃഷ്ട മിമിളിക്കുക
 ഞ: ചോദിച്ചു. “എന്തൊരു നഷ്ടമാകുന്നു കഷ്ടമായി ഒന്നും
 വിചാരിച്ചാൽ സാധിക്കുന്നില്ലെന്ന്, പിന്നെ എന്താ
 നെയാണ് വല്ലതും പറയുന്നത്? അല്ല, ആരാണ് അത്
 ചെയ്തത്?”

[illegible]

ഇതായിരിക്കുമോ ചരിത്രകൃതികളുടെ മാതൃകയായി, കന്യാകുമാരിയിലെ അന്ധരായ ഒരു കുഞ്ഞിനെ പരിചരിക്കുകയും ആ കുഞ്ഞിന്റെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരു സാധാരണക്കാരന്റെ കഥയെക്കുറിച്ചാണ് ഈ പുസ്തകം. അദ്ദേഹം കന്യാകുമാരിയിലെ ഒരു ചെറിയ ഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് 'കുഞ്ഞി' ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയുടെ പേര് 'കുഞ്ഞി' ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയുടെ പേര് 'കുഞ്ഞി' ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മയുടെ പേര് 'കുഞ്ഞി' ആയിരുന്നു.

കോട്ടയം ജില്ലയിൽ തന്നെ, താമര കോട്ടയത്തിനടിയിൽ അറ
വെച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഇങ്ങിനെ ഉള്ളതായ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, വരിയർ സമാഹരണ കമ്പ്യൂട്ടർ പരമ്പര കമ്പ്യൂട്ടറുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം രാജി കമ്പ്യൂട്ടർ കമ്പ്യൂട്ടറുകളെക്കുറിച്ച്, ഏതെങ്കിലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടർ പരമ്പര വരുന്നതായും അത് ഉപയോഗിക്കുന്നതായിരുന്നു.

ഉറപ്പി വേണ്ട കേന്ദ്രം ആ വഴിവിട്ടു ചെന്നിരിക്കുന്ന
തന്റെ ദാമലിപ്പാ... നിങ്ങളിൽ കൂടെ, ഭിഷ്ണി പറഞ്ഞു:-
“കുറുകയുടെ ഭർത്താവായ മ... നിങ്ങളുടെ മ... യെത്താ
... യാർ ക്ഷമിക്കുന്നല്ലോ. അവയുടെ മനോഹരങ്ങളായ
... യെ... യെപ്പോലെയല്ലാത്തതെ ഞാൻ മാത്രം മ... ക്ഷമ
... യെ... യെക്കൊണ്ട്?”

[illegible][illegible]

ഉൾമിളയുടെ കൈ പിടിച്ചുകൊണ്ട് “അാൻ ഒരു ദിവസം അവിടെ വന്നു കണ്ടുകൊള്ളാം. അതിനശേഷം എന്താകാണാനും ഒരു കവി വരണം” എന്നു പറഞ്ഞു. ഉൾമിള അതിന്നു വഴിയെ സന്തോഷത്തോടെ സമ്മതിച്ചു. ഈ മൂന്നു മണിക്കൂറിനിടയ്ക്ക്, സാമർദ്ദിന്റെയും ചന്ദ്രന്റെയും സ്നേഹാഭിപ്രായമുണ്ടായ ഉൾമിളയ്ക്കു നല്ല സമയം മുഖാമുഖമായില്ല.

സമയേതേൻ വഴിയിൽ കയറിപ്പിട്, “ഇന്നു, മണി പത്തായി: ഇതിനായിരിക്കുമ്പോൾ നീട്ടിപ്പോയ ചന്ദ്രൻ മരുതുക എന്നു നിങ്ങൾ പറയുവാൻ?” എന്നു ചോദിച്ചു.

“അതു ശരിയെന്നു. നിനക്കു മടക്കുവാൻ വഴിയെല്ലാ നീകണ്ടു! ഉറപ്പിപ്പറന്നുകൊണ്ട് മതിയാപണത്തോടെ നല്ല സാമിക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്തുതോർത്തിൽ പിന്നെയെ നീ എഴുതിവെച്ചു” എന്നു ചോദിച്ചു പറഞ്ഞു.

ഉൾമിളയ്ക്കു ചെട്ടന്ന് മനസ്സുണ്ട് അന്ധപാമ്പുതുളക്കുടി—എന്തിനാണെന്നാൽ അതോ—വഴിയെല്ലാ വഴിയെല്ലാ യാദൃച്ഛികമായി അയാൾ മരിച്ചുവെന്നു കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. സാമർദ്ദി അയാൾക്ക് എന്തൊരു സാധനം കൊടുക്കുവാൻ നീട്ടിയ ചന്ദ്രൻ പ്രിയശേഷം ഉടനെ കൈമടക്കിയ നാലി അയാൾ മരിച്ചു.

മലിതൻ, രാത്രി ചിലപ്പോൾ ചോരുന്നതിന്നു മുമ്പായി “അമ്മേ, ഇന്നത്തെ പന്ത്രണ്ടാം നമ്പാരി. എന്തു? നമുക്കു നല്ല സ്നേഹത്തോടെ വരണം, എന്തൊരു മൊക്കു? അതുകൊണ്ട്” എന്നു പറഞ്ഞു.

“ഇതു വളരെ ആഴ്ചകൾ മുമ്പെട്ട് ഒരു സമയത്തു കണ്ടിട്ടു വരുത്തുമ്പോൾ കിട്ടുകൊണ്ടും കൂടാതെ കിട്ടിയ

തുവരേക്കും അനുഭവിച്ച് അപ്പോൾ വിട്ടുപോന്ന ഏകാ
 ന്തവാസത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ അംശം ലഭിച്ചതും ബ
 രഹവും സർവ്വം നിറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കല്ലുതായിവും
 ഉരുചിച്ചതെ ചുറ്റപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായി അവർക്കു തോന്നി. നാ
 ലുപറഞ്ഞുകൂടി അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ വന്നുപോയുമിരുന്നാ
 ലും, അതുവരെയും അവർക്കു തണലായി തീർന്നിട്ടുള്ള ആ
 മുറിയുടെ കോണിൽ, ബാഹ്യഭാഗം അതിന്റെ ദൃശ്യക
 രൂപം പരിച്ഛിന്ധിക്കുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ആകട്ടെ, അവിടെയും
 ആ സ്വപ്നമാണുണ്ടാകുന്നതെന്നു കൈപറവാസത്തിന്നു ഭംഗം
 നേരിട്ടിരിക്കുന്നു. അവർ എപ്പോൾ, എങ്ങനെ, ഇപ്രകാ
 രം പ്രസിദ്ധമായി വീണു. എന്നാലോചിക്കുവാൻപോലും
 അവർക്കു സമയം കിട്ടുന്നില്ല. അവർക്കു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന
 ലോകപ്രീതിയുടെ സമ്പന്നതയിൽനിന്നു മോചനം ലഭിക്കു
 വാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ അവർ തുടങ്ങിയവയല്ലെന്നു കണ്ടു. പു
 തുറന്നു ഉണർച്ചയിൽപ്പെട്ടിട്ടുള്ള തന്റെ മനോഗതിയെ
 വ്യക്തമാക്കുന്നതിന്നു തനിക്കു തന്നെയും കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ
 അത്യാവശ്യമായി തീർന്ന ആ അവസരത്തിൽ, മേൽക്കൂ
 വിധസമ്പ്രദായങ്ങളിലുള്ള പരമ ജനങ്ങളായും കൊണ്ടുവ
 ന്നു അവരുടെ ശ്രദ്ധയെ മുഴുവനും ബാധാൽ ആകർഷിക്കു
 വാൻ ഉണ്ടെന്നു തോന്നാൽ, തന്റെ മനോഗതിയെ അ
 നുഗമിക്കുന്നതിന്നു അവസരം കിട്ടാതെ ബുദ്ധിമുട്ടി. എ
 ന്നാൽ നാം മനസ്സുറച്ചു പറയപ്പെടുന്നതിന്റെ നൂറു
 അത്ര എപ്പോഴായിട്ടെങ്കിലും തീർന്നിരിക്കാവുന്നതല്ല.
 എപ്പോഴാണ്, ഏതു വിസ്താരം കുറഞ്ഞ വഴികളിൽ
 കൂടെയാണ് അതിന്റെ വേലയെ അപ്രത്യക്ഷമാക്കുവാനു
 വരികെ അതു നിർമ്മിച്ചതെന്നു ശരിയാക്കി പറയുവാൻ

മരണമുണ്ടെന്നു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തപ്പോഴായിരുന്നു. അതു സമയം, ഉറപ്പിച്ച മകളിലേക്കു പോകുന്നതിന്നു, സമസ്ത നഗരങ്ങളിലും, ആ തുടങ്ങിയ കോമ്പകളിലും കളിത്തൊഴികൾ ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു വളരെക്കാലം തൊട്ടു നൂറു വരും ഉള്ളതിന്നു അനേകം മറുപടി കേൾക്കാൻ, സകല വാഗ്വാദങ്ങളും വാഗ്വാദങ്ങളും അവരുടെ മനസ്സിൽനിന്നു മാഞ്ഞു പോയതു; ആ യുവാവുമാകുന്നു വിശദമായിട്ട് അന്നു പ്രാപിച്ചിരുന്ന സ്വഭാവവ്യവസ്ഥകളിൽ ആ യുവാവനകൾക്കോ യുവതിയുമാകുന്ന വാഗ്വാദങ്ങളിന്നോ സ്ഥിരമായിരുന്നില്ല. അവരുടെ ദൈവികതയോടു യുവാവനേത്രങ്ങൾക്കു കാണുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്ന രോഗത്തിന്റെ മാനുഷരൂപം പുറത്തുപോകയും പ്രകൃതിയുടെതെയ്തുള്ള തൊഴിലു കാണുന്നതിന്നു കഴിഞ്ഞുപോകുന്നതും. മഹാ ശിക്ഷനകൊണ്ടു തന്നെ മനസ്സിൽനിന്നു തൊട്ടുപോയ പരിഹാസപ്രസാദം സമസ്തരൂപം നൂറുതൊട്ടും തകന്നു നിന്നതുകൊണ്ടു, ഉറപ്പിച്ചതുകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞുപോയ, അതുതൊട്ടു ആതൊട്ടു മനസ്സിൽനിന്നു അസ്ഥിമൂലം വെട്ടിപ്പോകുന്നു. മറ്റു പത്തു പ്രാവശ്യം അവയെ കണ്ടിരുന്ന സമയത്തിന്നും, ഇപ്പോൾ മേൽക്കൽ മനസ്സിൽ കാണുന്നതിന്നും; എന്നാൽ ആ തൊഴിലും, വേണ്ടി ആതൊട്ടു ഏകദേശം പത്തു തവണ കണ്ടിരുന്ന കാലത്തുപോലെയായിരുന്നു. ആ തൊട്ടു ആതൊട്ടു ഉറപ്പിച്ചതൊട്ടു പ്രതിപെട്ടിരുന്നതു കണ്ടു. മകളിൽ പോകുന്ന അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു അല്ലാത്തതും ഉറപ്പിച്ചതും മറുപടിയോടുകൂടി നോക്കുന്നതിന്നു പ്രാപിച്ചു, എന്നാൽ ആതൊട്ടു അവസ്ഥയെ ആ തൊട്ടു മനസ്സിൽനിന്നു യഥാർത്ഥം നോക്കുവാൻ

ഉന്നത പാത്രം; ആ മരിക്കേണ്ടതാണെന്നു, ഒരു താ
 കോൽ വളയത്തിന്റേയോ വളയത്തിന്റെ കിഴക്കുവശത്തുനിന്നു
 യോ, ഏതു നിസ്സാരമായ ശബ്ദം തന്റെ കൂടെയും വി
 ഘടനാകാരമായിട്ടുണ്ടു. ആയാളുടെ മനോവികാരങ്ങളെ
 ഉടെ ഉത്തരവായി കഴിക്കുന്ന ആത്മസംയമനംകൊണ്ടു മാ
 ങ്ഗമം തിരിച്ചുവിട്ടു ഏതാനോളം നിശ്ചയിക്കുവാൻ സാ
 മസപ്പെട്ടുവെങ്കിലും, ആ നദി വിസ്താരം കുറഞ്ഞ അതിന്റെ
 വഴിയിൽക്കൂടെ അതേത്തരം ഭാരമായി കൈമാറുന്നതു
 കണ്ടു. വിജയോദയത്തിലേക്കു ഇപ്രകാരം അനവധിമാ
 ങ്കമായി വളർത്തിയ കാരണം സമോദയത്തിന്റെ പരിവർ
 ത്തം ഉത്തരവായ ആയാളെ വിട്ടുപോകുന്നതായി കാണ
 ൊട്ടു. പാശ്ചാത്യർ ആയിടത്തായിട്ടു ശിഷ്യന്മാരെ ശാ
 സിക്കുന്നതിന്നു ഏറ്റവും നിർവ്വണ്ണമായി. വീട്ടിലും മാ
 മസസരിയുടെ കയ്യിൽ കയ്യിൽ അയയുടെ മുമ്പ
 ത്തന്നെക്കി അയയ്ക്കും ഉത്തരവായ കൊടുത്തു കണ്ടു. സ
 മോദയത്തിന്റെ നിത്യജീവിതം “സ്നേഹിതന്മാരായ” ഉപദ്രവ
 മായി തീർന്നു. അവയുടെ മുമ്പാകെ സാധാരണപരി
 നിന്ദം പരമ്പരയായ പരിമാസത്തിൽനിന്നും ശകാരത്തിൽ
 നിന്നും കൈപ്പെട്ടവൻ ഒരു മാത്രം ഇല്ലാതായി. മാത്ര
 ത്തിനുളളിൽ വാസ്തവം ഉദിച്ചു കിടക്കുന്ന ദിക്കിൽ ആത്മ
 മകളായും വഴി നോക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു; അല്ലെങ്കിൽ, ത
 തവയത്തെ കേൾക്കും, തന്നെത്തന്നെ അതിലേക്കു അധി
 കം നയിക്കുന്നതായി കാണാം. അതേ കാരണവശാൽത
 ന്ന തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽനിന്നു ഒഴിഞ്ഞു
 നില്പാൻ നിർബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അവരോ
 ക്കായിട്ടു അവയുടെ വിചിത്രമായ ബാണങ്ങളോടു മാർ

കാണിച്ചു കൊടുത്ത്, പുറമെ പുഞ്ചിരി നുകിക്കൊണ്ട് ആ യാദവർ പെരുമാറുന്നുണ്ടെന്നും വന്നു. വീട്ടിലാകട്ടെ, തനിക്കു മുമ്പെത്തിയുള്ള കാരണമുണ്ടായിരുന്നു. പുറത്തു കൂടെ താങ്ങുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ ഇങ്ങനെ അകത്തും പുറത്തും ഒരു പോലെ കിട്ടിയ അടിയുടെ ഹൃദയമായി ആയാളുടെ കൈയെല്ലാം അസ്സുരികളുടെ ഹൃദയത്തിലെത്തി. ആയാളുടെ ചെറുപ്പവും ആ അപമാനത്തെ അത്ര ക്ഷണത്തിൽ സമ്മതിക്കുവാൻ മരുമകിയില്ല. എന്നാൽ ശത്രുപക്ഷത്തിലും ശത്രുക്കൾക്കു കറഞ്ഞിരുന്നില്ല. അപ്രകാരം ആയാളെക്കൊണ്ടു പ്രവർത്തിപ്പിക്കേണ്ടതിനുള്ള അതിന്റെ നിശ്ചയം അധികം ദുഃഖത്തോടെയും.

വീട്ടിലുള്ള മറ്റു ജനങ്ങൾ തന്നിടുന്നിന് അകന്നു നില്ക്കുന്നതിന്നു ശ്രമിക്കുന്നതായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഉൾച്ചിട്ടുള്ളത് അധികതാമയം വേണ്ടിവന്നില്ല. സമരേന്ദ്രൻ ഈ കാലങ്ങളിൽ അവരോടു കൂടിയെന്നും ഒഴിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന എന്നുള്ള അവസ്ഥ അവരുടെ മനസ്സിൽ കൃതജ്ഞതയെ ജനിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ ആ കൃതജ്ഞത തന്റെ ആത്മാഭിമാനത്തിന്നു മേൽനോട്ടം കൈക്കൊള്ളാൻ ഉദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ ചെങ്കിപ്പോയി. അവർ തമ്മിൽ വേർപിരിയണമെന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ അത് ഇത്ര എളുപ്പത്തിലാ? ഭോകം, ദുഃഖം, സുഖം, ധനം, വസ്തുതയും, മറ്റുശബ്ദങ്ങളും ഭാഗത്തു നില്ക്കട്ടെ—നാശം പൂർണ്ണമായാകട്ടെ മറ്റൊരു നിമിഷം, എന്നാലും ഉൾച്ചിട്ടുള്ള അതിർത്തി പിൻമാറുന്നത് അത്ര സുസാദ്ധ്യമായിരുന്നില്ല. പുറംപാർച്ചയ്ക്കു സംഗതികൾ അവളെ എത്രതന്നെ നിഷ്കരിക്കാണ്ടുപോയാലും, അവ

പ്രകാരമായ ആ നാശത്തെ, തന്റെ പ്രസന്നതയാൽ കേഴുവതായ ഏകദേശോക്താവ് അനുഭവിക്കുവാൻ തക്കതായിരുന്നു. ഏതാൽ സമാജികന്റെ ആ നിഷ്ഠയായ മലയാളത്തിലും ഇരിട്ടി നോട്ടത്തിലും കയറേണ്ട ലാഭമെന്ന പോലും കണ്ടിരുന്നില്ല.

സമാജികനെന്ന നിലയിൽക്കൊണ്ടിന്ന് ഉദ്യമിച്ചതും പ്രത്യേക ഉപദേശത്തോ കല്പിക്കാൻ കിട്ടിയിരുന്നു. ഈ ലേഖി കൃത്യമായി ഗിരിബാര തന്നെയാണ് നിർവ്വഹിച്ചിരുന്നത്. ലേഖൻ എഴുതേണ്ടതും ഉദ്യമിച്ചതെന്തെന്നും പ്രകാശിപ്പിക്കുക കമ്മിറ്റിയുടെ പാകവും, നിർവ്വഹിക്കാൻ അയാൾക്കുവന്ന പാത്രം കണ്ടുവാൻ വിവിധരൂപം ചെയ്തിരുന്നു. രാമസുബ്ബൻ എന്ന പേരിൽ അയാൾ അധികസമയം എഴുതുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഗിരിബാര തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വന്നാൽ, രാമസുബ്ബൻ ഉദ്യമിച്ചതോടുകൂടി ഒഴികയാൽ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത മല ഉപദേശങ്ങൾക്കു പരസമിത്ത് ലേഖനം വിട്ടുപോകും. എന്നാൽ ഈ നടപടി ഗിരിബാരയുടെ ഉദ്ദേശമിന്നു സെറകുറുമായിത്തീർന്നതുകൊണ്ട്, അയാൾക്ക് അതും കണ്ടു കൂടും അലൗകികം തോന്നിയില്ല. കലശലായിരിക്കേണ്ടതില്ലാത്ത പരിമയക്കുറിവിനാൽ ഉദ്യമിച്ച എന്തെല്ലാം സംഭവങ്ങൾക്കു പറ്റിപ്പറ്റിക്കാമെന്നു ഗിരിബാര എഴുതുകയും ചെയ്തപ്പോഴാണ് അയാൾ ഉദ്യമിച്ചതോടുകൂടി പരസമിത്ത് ഇപ്രകാരം ഉപദേശിച്ചിരുന്നത്:—“ഇപ്പോഴത്തെ മലയാളക്കാർ എന്തു ചെയ്യാവുന്നതാണ്, എന്തെന്തെങ്കിലും നിന്നുകൊണ്ടിരിക്കുക. അതിൽ പല വകക്കാരും വളരെ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതാണ് അതിൽ നിന്നുപററി ചെയ്തപ്പോഴാണ്. നിന്നാൽ ഈ കലശലായി അയാൾക്ക് വളരെ എഴുതേണ്ടതാണ്, അ

തുടക്കമാണെന്ന് ഞാൻ നിന്നോടു സൂചിപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ പറയുന്നത്. ജനങ്ങൾ ഒരു ചെറുകുട്ടിയെ കുറിച്ച് ഒറ്റാലത്തെയൊരാളെ അർത്ഥവ്യക്തിയെക്കുറിച്ച് നിനക്കറിയാമോ?

[illegible][illegible]

കണ്ടു. സമരേന്ദ്രൻ, ആ മുറിയിൽ കടന്ന് ലളിതനെ കഴുത്തിൽ പിടിച്ച് തള്ളി ആ വീട്ടിൽനിന്നു പുറത്താക്കുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചു; എന്നാൽ അതിന്നു പകരം, തിരിയെ പുറത്തുപോയി, തെരുവുകളിലെല്ലാം തനിയെ യെസ്സതുമാണിവരെ നടന്ന് ക്ഷീണിച്ചു മടങ്ങി എത്തി.

വളരെ പരിശ്രമത്തോടെ കണ്ടെത്തിയ രാമസുന്ദരി, “ഈ രാത്രി ഇത്ര വൈകുന്നതുവേണ്ടി എവിടെയായിരുന്നു?” എന്നു കണ്ണുകളിലൊക്കെ സമരേന്ദ്രന്റെ ചോദിച്ചു.

“തെരുവിൽ” എന്നു സമരേന്ദ്രൻ ചുമച്ചുവെച്ച് ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

“ഈ വളരെ വൈകുന്നതുവരെ തെരുവിൽ എന്താണ് ചെയ്തിരുന്നത്? വീട്ടിലേക്കു വരാൻ പാടില്ലേ?” എന്നു രാമസുന്ദരി വീണ്ടും ചോദിച്ചു.

“ഒരാൾക്കു വീട്ടിൽ മടങ്ങിവരാൻ തോന്നാത്തവിധത്തിൽ അവിടത്തെ സ്ഥിതി അങ്ങനെ ആയിട്ടുണ്ട്” എന്നായിരുന്നു അതിന്നു സമരേന്ദ്രൻ ഘോരപരമായി ഉത്തരം പറഞ്ഞത്.

രാമസുന്ദരി ശങ്കാലിക്കുവാൻ തുടങ്ങി; എന്നാൽ അതിനെ ഭാഗ്യംപോലോ കൗതുകമാക്കെ സമരേന്ദ്രൻ സ്വന്തം മുറിയിലേക്കു പോയി. ഉറച്ചിട്ടു അടുത്തുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, സമരേന്ദ്രന്റെ ഈ അഭിപ്രായത്തിൽ അന്തർവിട്ടിരുന്ന ഭാവത്തെ നല്ലപണ്ണി മനസ്സിലാക്കി. അത് അമരിൽ വല്ലാത്ത അസുഖത്തെ ജനിപ്പിച്ചു. എന്നെന്നാൽ സമരേന്ദ്രൻ വീട്ടിലേക്കു വന്നിട്ട് അത്രയും കടക്കുവാൻ ഭാവിച്ചതും, അതു ചെയ്യാതെ വീണ്ടും പുറത്തേക്കു തന്നെ പോയതും അവൾ കാണ്മാതെയിരുന്നില്ല.

[illegible]

നോക്കിത്തന്നു. അതിനാൽ ഈ രണ്ടു നന്മകൾക്കും തമ്മിൽ കാരണബന്ധം വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ നേരിടേണ്ടിവന്നു. ലീപ്പിയ താഴെപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം ക്രമം ക്രമം ഉപയോഗം പോകാവുന്ന ഭിക്ഷകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയുടെ ഗതി തടയപ്പെട്ടു. ലീപ്പി ആവശ്യപ്പെടാതെ അവളെ കാണാൻ പോകുന്നതിന്നു ഉത്തമമല്ലെന്ന് കണ്ടിത്തരിച്ചു. എങ്കിലും അതുകൊണ്ടു ഏതെങ്കിലും ഉറപ്പുള്ളിപ്പനായ ഒരു അന്തരത്തിനുള്ളിലും, അത്തരത്തിൽ തന്നെ ഉള്ള ഒരു സിദ്ധത്തിനായിപ്പോകുവാൻ എപ്പോഴും ഒരുക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ ലീപ്പിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ കൂടാതെ പോകേണ്ടിയിരുന്നെന്ന്. ലീപ്പിനായ ഒരു സിദ്ധത്തിനോ അപമാനം ഉണ്ടാകുമോ? പിന്നെ അവർ എങ്ങനെ അവരുടെ തമ്മിൽ കൂടുക? അവരുടെ ഏതൊരു ഒരു സഹായിയെ നേടുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും അവർക്ക് വീണ്ടും ഒരു സഹായിയെ കണ്ടെത്താൻ കഴിയാതെ പോയി.

ലീപ്പിയിലുള്ളതായിരുന്നു ഒരു സഹായിയെ നേടുകയും ചെയ്തു. അവർക്കുണ്ടായ അപമാനം ഇതിനാലും കൂടി. അവർക്കുണ്ടായ ഒരു അപമാനം തന്നെക്കൊണ്ടിരുന്നു. എങ്കിൽ, ഈ രീതിയിൽ ചെയ്യുന്നതിന് അവളെ തടയുകയെന്നു ഏതൊരു ഉത്തമന്റെ ഉദ്ദേശം. ലീപ്പിക്കു ഒരു തെരുവുവഴിയായി സിദ്ധമായില്ലെന്നു മറുപടിയായിത്തന്നെത്തന്നെ. അത്ര സമയം നൽകുന്നതും വേണ്ടാത്തതും അവർ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇവരുടെ തമ്മിൽ ഏതൊരു തുറന്നു കാണുവാൻ ഉത്തമമല്ലെന്നു പറയാൻ ആ അവസരത്തിൽ അവർ ഒരു സിദ്ധനെ കാണുകയും ചെയ്തു.

തെ കവലാണം കിട്ടിയാണു തെ സന്ദർഭം എഴുതിയതെന്ന്.
 വായനക്കു ൨ 1 ൧ തൊട്ട് കിട്ടാത്തതില്ല”

הוא לא יוכל להימנע מלהעביר את המידע הזה
לממשלה, ולממשלה יש חובה להעביר את המידע הזה
לממשלה, ולממשלה יש חובה להעביר את המידע הזה

[illegible][illegible]

• “എന്റെ മൊക്കെ, തെറ്റിനെ മറച്ചപ്പട്ടു വാതുക്കൽ കയറ്റിയവർ സമരം കയ്യുയർന്നപ്പട്ടു” എന്നിങ്ങനെ കവിതകൾ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. തെറ്റിനെ മറച്ചപ്പട്ടു വാതുക്കൽ കയറ്റിയവർ സമരം കയ്യുയർന്നപ്പട്ടു എന്നിങ്ങനെ കവിതകൾ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. തെറ്റിനെ മറച്ചപ്പട്ടു വാതുക്കൽ കയറ്റിയവർ സമരം കയ്യുയർന്നപ്പട്ടു എന്നിങ്ങനെ കവിതകൾ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം ൧൧.

സമരേന്ദ്രൻ പാറശാലയ്ക്കു പോകുവാൻ ബുദ്ധപ്പെട്ടു ഉറൺ കഴിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ രാമസുന്ദരി, മൂടുള്ള ചോറ് ആററുവാൻ വേണ്ടി, അടുക്കൽ വീശിക്കൊണ്ടു നിന്നിരുന്നു.

പല വർത്തമാനങ്ങളും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതിൻമേലു് അവർ പെട്ടെന്നു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “കേൾക്കുമ്പോൾ, ഉറങ്ങിയെ കറച്ചുദിവസമേക്കാൾ അവരുടെ വീട്ടിൽ താമസിക്കാൻ കൊണ്ടുപോകേണ്ടതിന്നു് അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നു് മിസസ്സ് ഗിൽബർട്ട് എനിക്കൊരു ഏഴുത്തയച്ചു് കൊണ്ടു. അവർ നിന്റെ അമ്മാമനും ചന്ദ്രാമാദേവിയുടെയും വിരമം എഴുതിയിട്ടുണ്ടത്രെ; ഏല്പാത്തൊന്നും ചെയ്യുകയില്ലത്രെ. ഉറങ്ങിയെ സമാധാനപ്പെടുത്തേണ്ടതിന്നു് കൊണ്ടു. അവർ ഇപ്പോൾ ഏകദേശം അഭിപ്രായത്തിൽ കാത്തുനില്ക്കുന്നതുമാണ് അവരുടെ ഏഴുത്തിന്റെ സമ്പ്രദായം കണ്ടു് ദേവപ്രാകുമാണ് എന്റെ അസ്തിത്വം മറയ്ക്കുന്നു. അതായത്, അല്ലെ? എന്തിനാണ് അവർ ഇതൊക്കെ എനിക്കു് ഇന്നാൽ? കേന്ദ്രനാഥാചാര്യ മരണപത്രംകൊണ്ടു് അവരെ അവരുടെ കയ്യിൽ വിട്ടുപോയിരിക്കുന്നു. ഇന്നല്ലെങ്കിൽ നാളെ അവർ അവരെ കൊണ്ടുപോകും. പിന്നെ എന്തിനാണ് അവർ ഈ വക സൂത്രങ്ങളെല്ലാം എടുക്കുന്നത്?”

സമരേന്ദ്രൻ വലിയ അസഹ്യതയോടെ “മൊറിയമ്മേ,” എന്നു വിളിച്ചു, “നിങ്ങൾക്കു് ഏഴുത്തുന്നതിന്നു് അവർക്കു് ആവശ്യമുണ്ടോ ഇല്ലയോ, ആ വക വർത്തമാനമെല്ലാം

എന്നൊടു പറയുന്നതിന്നു നിങ്ങൾക്ക് യാതൊരുവശ്യമുണ്ടില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു.

"അതു ശരിയാണ്, എന്റെ കട്ടി! ഇങ്ങനെ മറ്റു ഉപവൃത്തകളെ കാട്ടുന്നതിൽ നിന്നു അസഹ്യതപ്പെടുത്തിട്ട് എന്താണാവശ്യം? അവർ അവളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ പൊതു കയ്യും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളൂ. മാനുഷം തിന്നാതെ എഴുന്നേല്ക്കുകയോ?"

ആ സമയത്തു് ഉയർന്നു എഴുന്നോ കാട്ടുമായി താഴെ വരികയും സമരേന്ദ്രൻ അവിടെ ഉറക്കം പറഞ്ഞിരുന്ന തെല്ലാം കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഉയർന്നുയരുക അധഃപതനം വിരോധം വാൻ തുടങ്ങി; യാതൊരുവശ്യമില്ല! അവർ താമസിപ്പോലും പോയാലും യാതൊന്നുമില്ല! അവളുടെ അഭാവത്തിൽ ആരുടെ മനസ്സിലാ ഒരു ദൃശ്യസന്തതിന്റെ ലാഭമനുഭവപ്പെട്ടില്ല! സമരേന്ദ്രൻ എഴുന്നേല്ക്കുന്ന അനക്കം കേട്ടിട്ട് ഉയർന്നു ക്ഷണത്തിൽ മുക്കിലേക്കു പോയി.

അന്നു സമരേന്ദ്രൻ കോണിയിറങ്ങിപ്പോകുമ്പോൾ തല തിമിപ്പു പിടിച്ചില്ല. ആയാൾ ഉറപ്പു നിന്നു്, ഉയർന്നു ഉയരുന്നില്ലെന്നു് ഒന്നു നോക്കി. തന്റെ നൂറുവയസ്സിൽ തടക്കിക്കിടക്കുന്ന വേദന മുഴുവനും ആ നോട്ടത്തിൽ ചാടി പുറത്തുവരുന്നതായി കണ്ടു. ആ അസഹ്യതയായെന്നോട്ടം ഉയർന്നുയരുന്ന നോട്ടത്തെ അയസ്സാത്തമെന്നുപോലെ ആ കണ്ണു വെട്ടി നിർത്തി. യാതൊരു റിപ്പോർട്ടിലും തന്റെ മുമ്പം തിരിയുന്നതിന്നു അവർക്കും സാധിച്ചില്ല. സമരേന്ദ്രൻ താഴെ പോയശേഷം, കടന്നു നോക്കേണ്ട ഉയർന്നു മരം പാലം ഇരുന്നിട്ട്, പെട്ടെന്നു പൊട്ടിക്കേൾക്കു് സുരസുരയിരുടെ

ചിത്ര കയ്യിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട്, “അമ്മേ, എന്തുകൊണ്ട് ഏതൊരു തെളിവു കൊണ്ടുപോയില്ല?” എന്നു പറഞ്ഞു.

അങ്ങനെയൊന്നു, മുറുപ്പിച്ച ഗിരിബാലയുടെ ഏകദേശം അഞ്ചര ഘട്ടത്തിൽ പോകുവാനും താമസിപ്പോകുവാനും തക്കതാണെന്നും അതിനാൽ അവരുടെ സൗകര്യപരമായ എന്തുപോലെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവാൻ വിരോധമില്ലെന്നും മറുപടി അയച്ചു. കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരിക വാൻ പിറ്റേദിവസം ഉച്ചയ്ക്കു മതി വരുന്നതാണെന്നു പറയുവാൻ ഗിരിബാല തവണക്കാമനെ അയച്ചു. അവളുടെ സാമ്രാജ്യത്തിൽ ചിലത് അന്ന് ആയാളെ എറ്റിപ്പാൽ ഒരു വഴിയിൽ കയറി കൊണ്ടുവരുമെന്നും അറിയിച്ചിരുന്നു. മുറുപ്പിച്ച രാജസുന്ദരിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന് എല്ലാം പറഞ്ഞപ്പോൾ, അവർ, ഗൗരവത്തോടെ, “നീന്റെ സൗകര്യപരമായ മെന്തുമാകാൻ” എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു. ഉൾപ്പെട്ട തന്റെ സാമ്രാജ്യം അയക്കയും ചെയ്തു.

പിറ്റേദിവസം, അതിരാവിന്റെ മുമ്പ്, ഗിരിബാലയുടെ ആളുകൾ ആ ഘട്ടത്തിൽ വന്നുചേരുകയും ഉൾപ്പെട്ട മുക്കു ചാതുര്യങ്ങൾ എല്ലാവരെയും കൊല്ലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. സമരഗ്രന്ഥ തന്റെ മുറിയുടെ വാക്കൽ അകത്തുനിന്നു തഴുത്ത് അതിൽ ഇരുന്നിരുന്നു. ആരോ ചോദിച്ചതിനത്തോളമായി, സാമ്രാജ്യം നീക്കുന്ന ഗുപ്തം ആയാളുടെ ജോലിയെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നു എന്നു രാജസുന്ദരി പറഞ്ഞു.

സമരഗ്രന്ഥാദി സാമ്രാജ്യമായി താഴെപറയുവാൻ ഏതൊരു സമ്പ്രദായം അനുകൂലിക്കണമെന്നോലാമിട്ടാലോചിച്ച്, ഉൾപ്പെട്ട, മാറ്റിയുപയോഗം ഉറപ്പാക്കുന്നതെന്നു

“അല്ലെങ്കിൽ, പലവിധ വിദ്യയെ പഠിക്കുകയല്ലേ? ഈ നാട്ടിൽ വിദ്യയുപനി എത്തിച്ചേർന്നിരിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിനെയൊന്ന് അത്ത് ആദ്യം പഠിപ്പിച്ചതെന്നും വരാം” എന്നു അങ്ങാതി മറുപടി പറഞ്ഞു.

“അതെ, അദ്ദേഹത്തിനെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്; പക്ഷെ വിദ്യയുപനിയില്ല—എന്നാൽ നല്ല പതിപ്പിൽ വിദ്യയുപനിയില്ല എന്നു പറയുന്നതൊന്നാണെന്നുള്ളതു” എന്നു, പിന്നീട് പല പല വിധിയിൽ കൊണ്ടു, എല്ലാം അറിയുന്ന ഒരു കുട്ടി പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജോലി കഴിഞ്ഞു, സമരേന്ദ്രൻ വളരെ നേരം വായനശാലയിൽ കഴിയില്ലാത്ത തന്റെ കണ്ണിനെ മുറിച്ചുവെച്ചുള്ള ഉറപ്പിട്ടുകൊണ്ടു യാത്രയിൽ ആയാൾ ഒരു താഴ്വരയിലിരുത്തി. എന്നാൽ അവിടെയുള്ള ‘ബെന്റുറിയ’ന്റെ അടുത്തുവന്നുകൊണ്ടു ചുറ്റുമുട്ടിയിട്ട് ആയാൾ പുറത്തുപോയി, തോട്ടത്തിൽ മരത്തണലിൽ ഇട്ടിരുന്ന ബെഞ്ചിനേ. ഒരു പെണ്ണുകാരും നിവർത്തിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഉടനെ ആരോ പിന്നിൽനിന്നു വന്നു ആയാളുടെ ചുറ്റുമുട്ടിൽ നിൽക്കുക; ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരന്റെ സ്വരത്താൽ, ഉറപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തു—“ഹേ, പ്രൊഫസർ, എന്താ ഇതിടെയായിട്ട് ആദ്യം നിങ്ങളെ കാണാൻ കിട്ടാത്തത് എന്നാ സുഖമാകട്ടെ? ഞാൻ ഈ കേൾക്കുന്നതെല്ലാം വാസ്തവമാ?

“ഒ! താജീവനോ,” എന്നു പെണ്ണുകാരൻ താഴ്മയോടെ സമരേന്ദ്രനും പറഞ്ഞു.

രാജീവമുഖാപാശ്ചര്യമുൾക്കൊള്ളുന്ന സമരോദ്രേകൻ സാധാരണമായിരുന്നു. ആതിഥേയത്വം അവർ ഒരു ശുഭാപ്തം നിലകൊണ്ടിരുന്നു. രാജീവൻ ശീതലിനിയ്ക്കുന്ന മഹാപ്രഭാതം ഒരു അടുത്ത കാലത്തിനനുശേഷം നാടുകാലായ ഈ 'കാറ്റിംഗ്'കളോട് എടുത്തുപോയിട്ട് അത്ര ദൈവമോതിരമില്ല. അന്ന് ഏതൊരു ദൈവമോതിരമില്ലാത്തവർ, ആയാൾ സമരോദ്രേകൻ അടുത്തിരുന്നു, ഒരു 'സിംഗിൾ' എടുത്തു കൊടുത്തിട്ട് ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു— "അതേ, ഇതു രാജീവൻതന്നെ. ആയാളെ കണ്ട സന്തോഷംകൊണ്ടു നിങ്ങൾ മതിമയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതും തീർച്ചയല്ല. ആദ്യം, ഒരാൾ വാക്കിൽ ഉത്തരം പറയൂ. നിങ്ങൾ ഒരു വകയാണോ, അല്ലയോ?"

സമരോദ്രേകൻ തന്റെ പുസ്തകം വീണ്ടും ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ഇതെന്ത് അസംബന്ധമാണ് പറയുന്നത്?"

രാജീവൻ ഉറക്കം മിമിച്ചുകൊണ്ട്, "അസംബന്ധമാണ്, അല്ല, സംശയമില്ല? അത്യന്തം പരമാർത്ഥമായിട്ടുള്ളതാണ്, ന്യായവും വിശ്വസിക്കാവുന്നവഴിക്കു കേട്ടതാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തോടൊത്തു വഴിയും ഒരുപാലായെന്നു. നിങ്ങളുടെ വാക്കുകൾ ഏതൊരു പ്രത്യേക സമയത്തേക്കിട്ടു. അതുകൊണ്ട്, വേറെ ഒന്നും സംസാരിക്കാനില്ലാത്തത്, നിങ്ങൾ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വേണ്ടുന്നതല്ലെന്നു വരുന്നില്ല."

"എന്താണു ഇത്, എന്തിനു ചോദിച്ചിട്ടുണ്ടു?" എന്നു രാജീവൻ അന്വയിച്ചു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു:

“ആ ലെവീയ പെണ്ണ് നിങ്ങളെ തേറ്റിപ്പിച്ചുവോ? അവൾ അറക്കത്തുവെച്ചുവല്ലോ എന്നു ഞാൻ, ചാത്തുവത്തിൽ, ചേർത്തു.”

“നന്നായ്!” എന്നു കോപിപ്പട്ടനായ ഒരു പുരുഷൻ പൊലെയെ സമരോന്മാദം അലറി. “ഒരു മാനുഷന്റെ പുത്രിയുടെ പേർ നിങ്ങളുടെ വായ്കൊണ്ടു പറയരുത്. അതുതന്നെ അമ്മയുടെ തറവാട്ടിന്നു അപമാനകരമാണ്.”

“നോക്ക, ഇതാ പററിയല്ല, ഞാൻ പറയാൻ, നേരാനാശിനും ഒരതിഭയ്ക്കും” എന്നു രാജീവൻ, തലയോല പർവ്വതമുച്ചിതവും, പിന്നീട് പുണ്യസ്ഥിതിയെ സ്വാധീച്ചു പറഞ്ഞു: “എന്തിക്കുപുണ്യമുള്ളതു ഞാൻ പറയും. അതുവെണ്ടു നിങ്ങളുടെക്കത്താ? ആരാന്റെ ദാമ്യനും തട്ടാൻ നോക്കിയിട്ട് തഴുകാണ്ടിട്ട് വൃത്തിയെ അടുത്താണോ ഉത്തരം ഒട്ടിക്കാൻ വരുന്നതല്ല?”

സമരോന്മാദം, ചെറുതായ പെണ്ണായ ഒരു സ്ത്രീയെ പോലെ, മാടിയെഴുന്നേൽ രാജീവനെ ബലബലത്തോടെ തട്ടിക്കൊണ്ടു ഇട്ടു, രാജീവന്റെ ഇരുമ്പുകാലുകളിൽ ഒന്നിന്മേൽ ആയാളുടെ തലപിടിച്ച് അയാളെ മുട്ടിയിട്ട് മൃതമിശ്രാഹിത സമം അവിടം വിട്ടുപോയത്. രാജീവൻ സ്വസ്ഥമായിത്തന്നെ അവിടെനിന്നു നേരറപ്പോൾ, മറ്റൊന്നും കാണാത്തതായ്, സമരോന്മാദന്റെ കയ്യിൽനിന്നു വീണു കിടന്നിരുന്ന പുണ്യകത്തിന്മേൽ അഞ്ചാറ് ഇടി ഇടിച്ച്, അതെടുത്ത് അടുത്തുള്ള വെള്ളത്തിലിടുക ഒരു പുണ്യം കൊടുത്തു. പിന്നെ സമരോന്മാദനും ആയാളുടെ പതിന്നാലു തലമുറമീതെ വെള്ളമുള്ള പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും തനിക്കു തോന്നിയതെല്ലാം ഇഷ്ടാനിഷ്ടം ബലമായിട്ടും അതിശക്തി

ചുരുക്കം, കൂപ്പായത്തിലെ പൊടിയെപ്പോലും തട്ടിക്കളഞ്ഞു പോവുകയും ചെയ്തു.

സമരേന്ദ്രന്റെ കാർഷ്വലിലും ത്രയാലക്ഷ്യത്തിനും ആയാളുടെ മിഥ ശിഷ്യന്മാർ കറച്ചു ഭൂമനിന്നു സംഭവിക്കട്ടെ സ്വർത്തിച്ചു നോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

“കണ്ടുവോ, ആ അടി എത്ര നന്നായിത്തന്നെയും? ഒരൊറ്റ അടിയെ താഴെ വീഴ്ത്തിക്കളഞ്ഞു! എന്റെ ഇരുപതു നല്ല കൂപ്പായത്തി ശിഖിച്ചു കൈ.” എന്നു അതിലൊരാൾ വലിയ കേരളായി സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“എന്ത്! മേന്മ കണ്ടുവോ? നല്ല ആശാന്റെ അടുക്കൽ നിത്യം പയറുന്നുണ്ട്;” എന്നു മറെറൊരു കട്ടി പറഞ്ഞു.

“അതങ്ങനെയായിരിക്കാം, എന്നാൽ ഇതൊക്കെ എന്തിനാണെന്നാണ് ഞാൻ ആശോചിക്കുന്നത്.” എന്നു കൂപ്പായത്തിന്റെ വാസ്തവമറയ്ക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന വേറെ ഒരാൾ പറഞ്ഞു. “ഒന്നാമതു, ഗ്ലാസ്സിൽ വന്നിട്ട് ഒരു അളക്കുന്നതെല്ലാം ‘സലജോറോ’ നടിച്ചുകൊണ്ട് ഇരിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ തോട്ടത്തിൽ വന്ന ഒരു ചെമ്പയലും നടത്തുന്നു. ഇതിന്റെ പിന്നിൽ എന്താണുണ്ട്. വരട്ടെ, നമുക്കു ചില അന്വേഷണങ്ങൾ നടത്തണം.” എന്നു പറഞ്ഞ് അവർ പോയി.

രാജീവൻ അങ്ങോട്ടു തട്ടുകൊടുത്തപ്പോൾ, സമരേന്ദ്രന്റെ മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്ന ഭാരം കറച്ചു കുറഞ്ഞതായി ആശോചിക്കുകയാണ്. അതിനാൽ കറച്ചു ബലപ്പെട്ടു നടന്നു, വീട്ടിനടുത്തുതന്നെയുപോൾ, വരി വണ്ടിയിൽനിന്ന് ആ പടിക്കൽ ഇറങ്ങുന്നതു കണ്ടു; എന്നാൽ അവിടെ നി

ന്നു വിത്തു വെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വിന്നെ ആയാൾക്ക് ആ
ഗ്രാമമേ ഉണ്ടായില്ല. സാവധാനത്തിൽ തന്റെ മുറിയിൽ
വേക്കു പോയി, ശേഷമുള്ള അരികെ ഒരു കസേല വെച്ചിട്ടു
ട്ട് അതിനടുത്തു ഇരുന്നു.

ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന സാമന്തന്റെയും അയ്യപ്പന്റെയും
മന്ത്രിയെ കാണുകയും, “കുട്ടിയി- ൧. അയാൾ മെറിഞ്ഞ
യെ കണ്ടു പറഞ്ഞു വന്നു” എന്നു ഉറക്കട്ടെ പറഞ്ഞു.

രാമസുബി രാമൻ ആയിരുന്നു. അയാളുടെ സ്വീപ
തെക്കു പോകുകയും, ഉറക്കട്ടെ സമീപത്തു മുറിവാ
ൽ ഇറങ്ങി കിടക്കുന്നതു കണ്ടു; ആയാൾ അതിനകത്തു
കണ്ടെന്നറിയുന്നതിനാ അയാൾ രാമസുബിയിലേ.
വര കൊണ്ടുപോകയും, മുക്കുവാൻ അയാൾ
യും, ഇറക്കി വെക്കുകയും ചെയ്തു.

രാമസുബി അപ്പോൾ ജോലി-
കൊണ്ടിരുന്നു; എന്നാൽ ഉറക്കട്ടെ
പ്പോൾ അവർ ഉറക്കട്ടെക്കു തല
കൊണ്ടു! ഇതാ ഏതെങ്കിലും
യാതൊരു സുഖമായിരിക്കട്ടെ!”

അവൾക്ക് അത്ര വ്യസന
ത്തിൽ, അവൾ സുഖമായിരിക്കു
ന്നിട്ടുള്ളതെന്തെന്നുള്ളതിൽ കിട്ടുന്നതി:

സമരേഖൻ ആ വിട്ടിൽ ഉച്ച
ന്ന് ആയാളാൽ ഒന്നു പറയാതെ
എന്നാൽ എന്തെങ്കിലും പറയാനാ
രാവില്ലെന്നാ! അത്ര പറഞ്ഞതിന്നു
ടെ ആയാൾ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ൧

“ഉറങ്ങിയപ്പോൾ, ഇതിനോടടുത്തു നടന്നുവന്നു!”
എന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കിപ്പോയി. ഉറങ്ങിയപ്പോൾ മുറിയൽ
നിന്നു വിളിച്ചു പോയിട്ടു.

“ഒരു നമിപ്പോയിട്ടു താമസിക്ക. തിരിച്ചു വരി
കൊള്ളി.”

പിന്നെ, ആലാപനത്തിന് എടുക്കപ്പെട്ടതും, താ
വരം വേഗത്തിൽ നടന്നു സമരോഹിതൻ മുറിയൽ പൂർവ്വ
ശിശു. ആലാപനം അവളെ അന്ത്യമുണ്ടാക്കിയ നോക്കിയ
പ്പോൾ, ഉറങ്ങിയ ആലാപനം കാണാൻ മുറിയൽ നോക്കി
വിളിച്ചു. നാനാസമരോഹിതൻ അവളെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു
നോക്കി സമരോഹിതൻ പറഞ്ഞതിൽ പതിച്ചു.

“എൻ വല്ലാതെ പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്, മാടി
നാൽ എന്തെങ്കിലും പറയുവാൻ ആലോ
ചി ഉറങ്ങിയ ആ മുറിയൽ” താമസിക്ക
തിൽ ലതിയോടൊന്നിച്ചു വണ്ടി
പ്പതിന്നുള്ളിൽ വണ്ടി സമരോ
ഹിതൻ മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു അടുക്കലേക്കു മാറി വന്ന്,
നാനാസമരോഹിതൻ വളരെ പുസ്തകങ്ങളു
ള്ളിട്ടു ശേഷം, കണ്ണിലൂടെയും
ആ മുറിയൽ ഒരു മുറിയലേക്കു
കിഴക്കാടു നോക്കിക്കൊണ്ട്, ആ
പ്പി, താമസം നോക്കിയതും.

തന്നിട്ട് ഉറങ്ങിയപ്പോൾ, പാഞ്ഞു
നിന്നപ്പോൾ, എന്തെങ്കിലും മുറിയൽ തൊട്ട
ടി.”

“താതയോ!” എന്നു ഉരുമ്മിച്ചു എഴുന്നേതോ പോയില്ല. അവളുടെ ദേഹം ആസകലം അപ്പോഴും കൂടുകൂടെ വിറച്ചിരുന്നു.

വരി അനശ്വാതമില്ലാതെ സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അതിനിടയിൽ ഒരിക്കൽ പെട്ടെന്ന്, “തെർച്ചിയേറ്റി, നിങ്ങൾ പോയെന്നതിന്നു മുമ്പായി സമരബാണുവിനെ നമസ്സുവിച്ചു എന്നതിന്നു തോന്നിയല്ലോ. അതു ശരിയാണോ? അദ്ദേഹത്തിന്നു നിങ്ങളെക്കാരും അത്ര അധികം പ്രായമായിട്ടില്ലല്ലോ? പിന്നെ എന്തിനാണ് നമസ്സുവിച്ചത്?”

“അദ്ദേഹത്തിന്നു വളരെ പ്രായം കൂടും” എന്നു ഉരുമ്മിച്ചു മറുപടി പറഞ്ഞു.

“ഇതു കറുപ്പു പ്രായം കൂടുതലുള്ളതുകൊണ്ടു വലിയ വൃത്യാസമൊന്നുമില്ല. ഒരദിവസം കന്യാകുമാരൻ ജ്യേഷ്ഠനെപ്പോലെ നമസ്സുവിച്ചതുകൊണ്ടു അവർ മിരിച്ചുപോവാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ, “വിസ്തരിച്ചു, അവിടെനിന്നു പോവുകയും കൂടി മറ്റൊരു കട്ടിയെ നമസ്സുവിക്കാറുണ്ടോ? എന്നു പറഞ്ഞു കൂട്ടിയായി വണ്ടി വീട്ടിലെത്തി.

— ❦ —

അദ്ധ്യായം ൧൩

പുതിയ ഏകത്തിൽ കോൽ പെരുമ്പാലിൽ, ഉള്ള താമസം പുതിയ ലോകത്തിൽ പുതിയ ഉരുമ്മിത്തോന്നി. നിമിത്തം വെറുപ്പാലിൽ കിടന്നാലോ കൂടി അയച്ചു സമീകരിച്ചു. ഇതിന്നു നാലാമതെന്നോളം ഉരുമ്മിച്ചതെ സ

യോജിപ്പിച്ചുവാനുള്ള വാക്കുകളേയും പ്രവൃത്തികളേയും ആവശ്യപ്പെടുന്നതായും സമയമുണ്ടായില്ല. ചതി ഒരു അപ്രമുഖ മാർഗ്ഗം, എല്ലാമാനവും അവയിൽ ചവിട്ടിക്കൂടി. ഈ പുതിയ ആ നിയമം വാദിക്ക് വേറെയും ഇരട്ടിക്കൂട്ടം നൽകാൻ മാനസമുണ്ടായിരുന്നു; ആ കുട്ടി തന്റെ തക്കതായൊരു ചുമക്കുപ്പിന്റെ ജോലിത്തിരക്കിൽ പെട്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു.

സ്വാമി തന്റെ പരിചരിക്കുന്ന പെണ്ണി അവസാനപ്പിറ്റിട്ട് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു, “പാദനമേല്ക്കുന്ന നിങ്ങളാരുമറിയില്ല മാപ്പുട്ടി! ഏ. അതല്ല! ഇപ്പോഴാണത്രെ തന്നിരിക്കുന്നതും. ഈ വിട്ടുപോയതാണ് കണ്ടുവന്നത്, എന്താ! ഈ അസൗകര്യമുണ്ടായിട്ട് ചെന്നുവന്നതും അതല്ല. എന്തെല്ലാമുണ്ടായിട്ടും ഞാൻ ഇടയ്ക്കു താമസം ചെയ്തിരിക്കുകയാണ്”.

“ഞാൻ കേവലമായ ഒരു വാക്കായിട്ടും എന്തെങ്കിലും വല്ലാത്ത ഉപദേശമുണ്ടാകുമോ” എന്നു വളിതൻ, തന്റെ അമ്മയെ മനസ്സിൽ അപ്പം നീക്കി വീണപ്പാദം മുറുപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“ഇല്ല, എന്താ! ഉറപ്പിച്ചേപ്പോ, ബ്രസ്മൻ പറയുന്നതു കേൾക്കാനില്ല! ബ്രസ്മന്റെ വാഗ്ദത്തങ്ങളെല്ലാം വെറും വാക്കുകളാണ്. വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നും പ്രവൃത്തിക്കുകയില്ല. ‘സിന്’ പീടും ‘സ്റ്റോ’വിനും കര നാട വാക്കിക്കൊണ്ടു വരുവതിന്നു ഞാൻ, എത്ര പ്രാവശ്യമാണെന്നോരു കണക്കില്ല, അനേകമായിത്തന്നെ പറഞ്ഞു. ഇതുവരെയായി ഒരിക്കലേങ്കിലും കൊണ്ടുവന്നു തന്നിട്ടില്ല.

എന്നാമൊ, കൊണ്ടുവരാനെന്ന ദിവസവും പറയുകയും ചെയ്യും”.

സന്ദാനം സമോദാരിമാരോടും നാനുസോദരിമാരോടും സഹോദരന്മാരുടെ ചേരമാനന്തിന്നു വളരെ ദൃഷ്ടാന്തമുണ്ടെന്നു ലതി അതുവരെയും മനസ്സിലാക്കിയതില്ല. ഈ സംഗതിയിൽ കണ്യക അവൾക്കു ഉപദേശമൊന്നു കൊടുത്തിരുന്നതുമാത്രം.

അന്നജന്തിയുടെ അഭിപ്രായം കേട്ടിട്ടു വിരിച്ചുകൊണ്ടു ലതിയർ പറഞ്ഞു: “ആളെ, നോക്കിത്തൊട്ടു; ഞാൻ അതു നാളെ ശരിയ്ക്കും കൊണ്ടുവരുന്നതാണെന്നും. ഇതാ ഈ ഉമ്മിള സ്വരക്കിയുണ്ടു്”.

ഉമ്മിള തന്മിക്കായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട മുറിയിൽപ്പോയി വന്നതുകൊണ്ടു മറ്റൊരാളൊന്നാൽ ചേർന്നു വെട്ടുവാൻ മെല്ലെത്തന്നു, ലതി അവളെ നീക്കിപ്പോയി ഉമ്മിളയ്ക്കുവേണ്ടി ഒരു ഭാഗംതന്നു. താൻതന്ന ചെട്ടുപാടംകൊണ്ടു ലതി അന്നി കൊള്ളുന്ന സമയം മുറ്റവും തന്റെ കുട്ടിക്കാവത്തെ ചുറ്റും മുഴുവ്വു മുറ്റവും പാടുന്നതൊരു ഉമ്മിള കൊണ്ടിരുന്നു. ആ കഥയ്ക്ക് പാശ്ചാത്യരീതിയാണെന്നു ഉമ്മിളയ്ക്കുവന്നപ്പോൾ, ലതിയുടെ മുഖത്തും കണ്ണാൽ, ഉമ്മിളയുടെ അമ്പുതപ്പൊന്നുവാൻ വളരെ താല്പര്യമുള്ള പോലെ തോന്നിയിരുന്നു. ഉമ്മിള അതിശയപ്പെടുന്ന താരകാണങ്ങളാൽ, അല്ലാ ഇപ്പോൾതന്നെപ്പോട്ടു എന്തെന്നു വെ, ലതി അവൻ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നു പർവ്വതത്തിലിട്ടു.

അവളുടെ പല അന്തർവൃത്തികളെയും അവയുടെ പേരുകളെയും ഒന്നൊഴിയാതെ വിവരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

സമീകൃത സഭാവിനാ, സ്വന്തം എന്നിവയെ കരി
ച്ചും അമ്പലമുക്ക് പ്രത്യേക സ്റ്റേഷനായിട്ട് അനേകമായ ത
രങ്ങൾ കണ്ടു കാണും പറഞ്ഞു കഴിയുന്നതുപോൾ, ഉത്തമി
മണ്ണ് അമ്പലമുക്ക്കൊണ്ട് ഇറക്കിക്കൊണ്ടുപോയി വന്നു. ല
നി അമ്പലമുക്ക് മുൻതിരിയെ കിട്ടിച്ചുറ്റി, പലോട്ടായ
കളം കണ്ടുനിൽക്കുന്നവരും എടുത്തുകൊണ്ടു ചാർ
ഉത്തമിമുക്ക്കൊണ്ടു കൊണ്ടുവന്നതിന്നു നില്ക്കുന്നില്ല.

ഒടുവിൽ, അതി മുഴുവനും അമ്പലമുക്ക്കൊണ്ടു മ
റെറാനും പറഞ്ഞുവരിച്ചതായതിനാൽ, അതിൽ, അതേ
പോരുകയാണായ് വന്നു. പൊതുവായിട്ട് പൊതു—
“ഉത്തമിമുക്ക്കൊണ്ടു, ഇന്നു അതി മുൻതിരി ഉറപ്പാക്കു വരാം.
എന്നാ, ചിലായമുക്കോ?”

അതി പോയ ഉടനെ, ഉത്തമിമുക്ക് വേഗത്തിൽ വാതലട
ച്ചു. അതിലേക്കു കാച്ചു വന്നിരുന്ന ഇറക്കുമാമ്പലു ആഗ്ര
ഹാ അത്ര കണ്ടുവരാതെപ്പോയിത്തന്നു. വാതലടച്ചശേഷം
അമ്പലം മൊന്നു കളിയിലേക്കു കിടന്നു.

അമ്പലം വെളിച്ചമില്ലാത്തപ്പോൾ അതിൽ നിന്നു
തെളെ“ എന്നെന്നെന്നും യാത്ര കണ്ടുവരിച്ചു. അതി
നുള്ള വഴിമുക്ക് ആഴ്ത്തലു ചെയ്തും അമ്പലമുക്ക് അന്നി
യിക്കുന്ന ആ മൂക്കും അമ്പലമുക്ക് വാതലടച്ചതിൽ വന്നു കൂടാ
ക്കൊണ്ടുപോയി എത്തിത്തന്നു. ആ വഴിമുക്ക്കൊണ്ടു തിരി
ച്ചു പോകുന്നതും അതു മൂക്കു ചിടുന്ന! എന്തു ചെയ്തുകൊ
ണ്ടുവന്നു? അതിലേക്കു പോകുന്നതായി വന്നു കണ്ടുവരി
ക്കുന്നതിൽ അതിലേക്കു കണ്ടുവരിച്ചു മൂക്കുവന്നുകൊണ്ടു അ
ട്ടുവരികു വഴിമുക്ക്കൊണ്ടു വഴിമുക്ക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞുവന്നു
അമ്പലമുക്ക് പറഞ്ഞുവരികുന്നു. അമ്പലം അപ്പോൾ പൊതുവു

ജിതന നഴിമുട എരിവായി പോയിത്തന്നു. ഈ പ്ര
സന്നമുഖനായപ്പോൾ തന്നെ യാത്ര ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അ
കത്തുകൊണ്ടുവന്നു. ഈ വഴിയെ മറ്റും പ്രമാണം ചെയ്തു
നന്നായ ഉഷ്ണമുടയെ മറയ്ക്കുകയും, അതുകൊണ്ട് ഈ
തിനെ എടുത്തു കൊണ്ടുവന്നുവന്നു. തോന്നി

“നോക്കൂ. ഉഷ്ണമുടയായി” എന്ന് പതി പറഞ്ഞു.
“അമ്മയെ മറ്റൊരു അമ്മയെ നോക്കൂ. ഈ വിദ്യയെ
കൊണ്ട്? ഉഷ്ണമുടയെ കൊണ്ട്. വെട്ടണം, വ
ണ്ണമെന്നായിരുന്നു മുമ്പെ വന്നിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. വഴി
യെ പറ്റിയും വെട്ടിയും പറ്റിയും.

ഉഷ്ണമുടയെ കൊണ്ടുവന്നുകൊണ്ട് പതി പറഞ്ഞു. വരു
ത്തി. “ഉഷ്ണമുടയായി” എന്ന് പതി പറഞ്ഞു കൊണ്ടു
വന്നു. “അമ്മയെ മറ്റൊരു അമ്മയെ നോക്കൂ. ഈ വിദ്യയെ
കൊണ്ട്? ഉഷ്ണമുടയെ കൊണ്ട്. വെട്ടണം, വ
ണ്ണമെന്നായിരുന്നു മുമ്പെ വന്നിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. വഴി
യെ പറ്റിയും വെട്ടിയും പറ്റിയും.

ഉഷ്ണമുടയെ കൊണ്ടുവന്നുകൊണ്ട് പതി പറഞ്ഞു. വരു
ത്തി. “ഉഷ്ണമുടയായി” എന്ന് പതി പറഞ്ഞു കൊണ്ടു
വന്നു. “അമ്മയെ മറ്റൊരു അമ്മയെ നോക്കൂ. ഈ വിദ്യയെ
കൊണ്ട്? ഉഷ്ണമുടയെ കൊണ്ട്. വെട്ടണം, വ
ണ്ണമെന്നായിരുന്നു മുമ്പെ വന്നിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. വഴി
യെ പറ്റിയും വെട്ടിയും പറ്റിയും.

തന്റെ ഉപദ്രവത്താൽ അവർക്കും, കൂടകൂടെ സ്വന്താധികൃ
തം കാണിച്ചുപോയൊന്നായിപ്പോ, അതിനെ ആമരിക്കേ
ണ്ടി വന്നു വരികയുടെ ആഗ്രാഹം ഏറ്റവും തന്റെ ഗുഹ
രും കണ്യകയുടെ തന്നെപോലെ ആഗ്രേയ പരിഷ്കാരത്തി
യിൽ വൃത്തിയാക്കി വെട്ടിപ്പിക്കണമെന്നും, ഏറ്റവും
ഏറ്റവും കണ്യകയ്ക്കായാകെ പെരുമാറണമെന്നാകുന്നു.
പതിവുകൾ കാര്യമായി ആഗ്രഹിച്ചുപോന്ന ഈ വിമാര
ത്തെ അവയുടെ ജ്യേഷ്ഠ ന്നവോദിപരുന്നതിൽ അവർ
വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അന്നാകട്ടെ ആഗ്രേയ പരിഷ്കാര
ത്തിന് അഗ്രാഹവും ചരമപരമാന്തര അവയുടെ
നടപടികളെ കാരണമാക്കി താഴ്ന്നിട്ടുള്ള കിട്ടിയതുകൊ
ണ്ട് അവയുടെ സ്വന്തം തെക്കു മുക്കു കരിയുള്ള തെക്കു
പ്പിമ്പലാലേ അന്നും ഉറപ്പായിപ്പോയി തീർന്നു. അവയുടെ
വെട്ടിപ്പിക്കലും മുട്ടിപ്പിക്കലും ഉപയോഗത്തിൽ പതി
ഞ്ഞു കൂടെ കാരണം വീടുകളെപ്പോലും മണ്ണിട്ടുവെട്ടിപ്പി
ന്നതുകൊണ്ട് മാത്രമല്ല, ഒരു വാഗ്ദാനം എന്തെങ്കിലും വീ
ട്ടാ വീടും ചിന്നത്തു കിടന്ന ഉത്തമം, തന്റെ മുതിയ
ബന്ധുക്കളോടു ഒരു തരം പാർശ്വമായതുകൊണ്ടു
കൊള്ളു. വാഗ്ദാനം സംസാരിച്ചതിന്റെ മേൽ, അതിൽ
മിക്കതും തന്നെക്കാലം പറയുമ്പോൾ, എന്തെങ്കിലും
വീടുകളോടും പറയുമ്പോഴൊക്കെ അതിൽ കി
ടന്നിട്ടു. ആ വേദനയിലുള്ള ഏറ്റവും തന്റെ തന്റെ, ത
ന്നെ വേദനപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങളിൽ സമയം മു
ഖനം ചിന്നിപ്പോന്നതായി കണ്ടുപോൾ, മുട്ടിപ്പിട്ടു ക
രകൾക്കു നന്നായിക്കിട്ടിട്ടുള്ളതും നാശിച്ചിട്ടുള്ളതും
അതിന്റെ കാരണം അവയുടെ പൂർവ്വകാലിൽ അങ്ങനെ തെ

ഗ്രണം ഉണ്ടാക്കിതിരിയ്ക്കുകൊണ്ട് അമ്പരതന്നെ എടുപ്പാ
 യും കുറച്ചെങ്കിലും സ്നേഹം ലഭിക്കുമോ എന്നു നോക്കുകയാ
 നെന്നും തോന്നി. അവരുടെ അപ്പുറം വെട്ടുകുതിര സ
 ങ്ക്രാമങ്ങൾക്കിടയിൽ വേഗത്തിൽ കടന്നു പോകുന്ന ആനയായ
 ആൾക്കും ഉത്തമിച്ചത് മറയ്ക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും,
 തന്റെ അസ്വസ്ഥമായ എലും അതിന്റെ പ്രതിഛ
 വഴിക്കു വിട്ടുപോയതും മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയാതെ പോയി. കേൾ
 ന്നു ശബ്ദം ഗർഭിണിയായ ഉത്തമിച്ചയുടെ ചർമ്മം പോയി അ
 വളരെ വിട്ടുപോയതും മറ്റു സമാനങ്ങളും ശബ്ദം കേൾക്കുകയെടു
 ത്തൊ എന്നു നോക്കി, തന്റെ കിടന്നിരുന്നതിനാൽ അത്
 തൊ ഇല്ലെന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു. വിചാരിച്ചു പോയിട്ടു പോയിട്ടു
 കൊണ്ട് അവിടം വിട്ടു. ലഭിക്കുവാൻ ഉത്തമിച്ചയെ കണ്ടു കിട
 ന്നതിനാൽ അത് അത്ഭുതമായിരുന്നു. എങ്കിലും,
 ഉത്തമിച്ചയ്ക്കു ഉറക്കത്തിൽ തടസ്സമാകുന്ന പരസ്പരം
 അവളെ ഗർഭിണിയായ തന്റെ മുമ്പിൽ ഇട്ടുകൊടുത്തുപോയി.

ഉത്തമിച്ചയ്ക്കു വിസ്മയം തോന്നിപ്പോയിരുന്നു. ഗർ
 ഭിണിയായ, ഉത്തമിച്ചയെ വേണ്ടി സ്നേഹിക്കാൻ കഴിയാത്ത ആ
 മൃഗത്തെ കണ്ടു നോക്കുന്നതിൽ അവളുടെ പുത്രനും പ
 ങ്ക്രമിച്ചു. അവൾക്കു മറ്റു മിശ്രണവും അവൾക്കു
 ഉറക്കം വെട്ടുന്ന സമയം വിട്ടു. കേൾക്കുന്നതിൽ മീനി
 ച്ചിരിക്കുന്ന കാര്യം, അത്ഭുതം ഉത്തമിച്ചയെ സ്നേഹിക്കാ
 ന്നും ഭാവമില്ലാത്തും അത്ഭുതമാണെന്നായിരുന്നു മറ്റൊരു അ
 വളരെക്കൂടുതലായതും അവൾ ഉപേക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ
 അവളുടെ മുമ്പാകെ. ഈ അവസരം അവൾക്കു വേ
 ളെപ്പോഴായിട്ടു പ്രാപ്തമായ ഒരു ശബ്ദം കേൾക്കു
 യിരുന്നു. ഈ അസ്വസ്ഥമായ ഗർഭിണിയായ തന്റെ അടു

ഹാജിനു തോന്നിയിട്ടുള്ള അതിരറ്റ രാജകുട അതി
 ത്തി അറിഞ്ഞപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തം സ്നേ
 ഹിതന്മാർ അവരുടെ സ്തുതിശ്ലോകങ്ങളെ നൽകിക്കൊടുപ്പോ
 ലും ഉണ്ടായി. എന്നാൽ ഉദ്യോഗങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ തന്റെ
 ഭൗതികമായ അർത്ഥത്തിന്റെ നേക്ക് കരാഹ്യം നൽകി ആ
 ഗ്രാമം ലോകത്തിലും പാശ്ചാത്യർക്കും പ്രാമുഖ്യം ഉണ്ടായ പ്രാ
 വിഷകളും കൊല്ലം. മറ്റൊരുപക്ഷത്തും ചിന്തിക്കുക, ആ
 വശത്തും പല പലപ്പോഴും ഉണ്ടായി, തന്റെ ജീവിതകാ
 ലം മറ്റൊരു പക്ഷത്തും പ്രാമുഖ്യം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. നൽകുന്ന
 അദ്ദേഹം ഇന്ന് ഉണ്ടായതും ഒരുപക്ഷത്താണ്. അത
 ത്തിൽക്കൂടുതലാണ്. തന്റെ നല്ല പേർ മറ്റൊരുതിന്
 നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അതിനോടും പലപ്പോൾ
 അതിന്റെ പാലകാണിക്കായി അതിന്റെ പ്രാമുഖ്യം ഉണ്ടായ
 സമുദ്രത്തിലാണ് അവർക്കു കഴിയുന്നതല്ല. എന്നാൽ അദ്ദേ
 ഹത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടും വാങ്ങിയ ഈ സ്നേഹത്തെ അന്തർ
 വിഷ്ണുവിൽ ഉണ്ടായ അവർക്കു സാധിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ സമയത്തും, എന്തെങ്കിലും സമയത്തിലുള്ളതായ
 ആദ്യോപജ്ഞിതനോടും, അതിന്റെ ആദ്യോപജ്ഞിതനോടും
 പൊതുവെ അതിന്റെ അതിന്റെ ഏകാന്തമായ മറിയില്ലാ
 ക്കാമെന്നും, ഈ അവസരത്തിൽക്കൂടും അവർ ത
 ന്റെ മനസ്സിൽ പലപ്പോഴും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതും പ്രാമുഖ്യം
 പലപ്പോഴും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അതിൽക്കൂടിയും അതിന്റെ മറ്റൊരു
 തരം തരം പലപ്പോഴും നൽകിയതുമായ ഇതിന്നു
 സമയത്തിലും, അതിന്റെ പ്രാമുഖ്യം അതിന്റെ പ്രാമുഖ്യം
 പ്രാമുഖ്യം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ മറ്റൊരു തരം സിദ്ധിച്ചതോ?
 അവർ തന്റെ വിഷ്ണുവിന്റെ പഴയ അജ്ഞാതനോ

[illegible][illegible]

உயிரோ, உயிழைப்போ, தன்மையுடைய அடிப்படை
உயிர்வாழ்வு, தன்மையுடைய அடிப்படை, தன்மையுடைய

ഉള്ള ഉദ്യമത്തിൽ ബലശ്രദ്ധനായിരുന്ന. ദൈവസേന
അതാൻ കോടതി വിട്ടു വന്നാൽ, ഉത്കൃഷ്ടയുടെ അടുത്ത
മൊന്നു സംഭവിച്ചു കൊണ്ടു നിൽക്കും. മറ്റൊരും അവരുടെ
അടുത്തു പോയി പെരുമാറ്റം സ്വീകരിക്കുന്നതിനുള്ള
തിരിച്ചറിയൽ, ഗുണമുള്ള ആ വഴിക്കും പ്രയത്നമുണ്ടാ-
കരുത്ത്. മറ്റ് ഒന്നിലും ആ സ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി; അതിനാൽ
തന്റെ ശ്രദ്ധയ്ക്ക് ഉത്കൃഷ്ടയുടെ സമീപത്തേക്കു ചെ-
ല്ലുന്നതു കാണാത്തപോൾ, അവയുടെ പിന്നിൽ നിൽക്കുന്നതും
മുഖ്യം ആട്ടിക്കൊണ്ടു അവിടെനിന്നു ഓടിപ്പോകും.
അവയുടെ ചെറുപ്പത്തിൽ, കർമ്മകാര്യം തന്റെ ശ്രദ്ധയ്ക്കായി
യത്നമായി കാണുന്നതിന്നു ഒരു കാരണം അവർക്കു
മില്ലാത്തതു പുനതാപനവും തന്നെ; എന്നാൽ ആ സ്ഥി-
തിയ്ക്കു ഉത്കൃഷ്ടയാലും അവർക്കു വ്യാധിയുണ്ടാകുമെന്നു
തിരിച്ചറിയൽ തന്റെ ഗ്രഹത്തിൽ താഴെത്താലുള്ള സ്ഥാനം
മുറയ്ക്കുകയും അവർക്കു സഭയെ മകന്യയുടെ നിമിത്തം
കൈകൾപ്പി നിർവ്വേണമായി വരുമ്പോൾ, അവരോടു കൂടി
യുള്ള സഹചാരികൾ ആ സൗകര്യപ്പെടുന്ന അവർ
ക്കു മനസ്സിലായത്. ഉത്കൃഷ്ട കനികയെക്കാരും ചിത്തമോ?
മനസ്സു മറിച്ച്, തന്റെ മുമ്പിലുള്ളതും പരിചിന്തയ്ക്കും
കൈകൾക്കും അപ്പോഴപ്പോളായി ഉത്കൃഷ്ടയ്ക്കു അനുഭവപ്പെ-
ടുന്നതിനോടു സഹചര്യം കൃതാർത്ഥതയെ നേടാമല്ലോ.

മറ്റുതന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനായും വളരെ വിജയകരമായി
എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ആയാളെ കാണുമ്പോൾ ഉത്കൃഷ്ട
ഓടിപ്പോയിരുന്നില്ല; ആയാളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു
അവർ ഉത്തരം പറയാതെ ഇരുന്നിട്ടുണ്ടില്ല. എന്നാൽ
അവയുടെ ഹൃദയം മറച്ചുവെക്കുന്ന ആവരണം നീക്കുന്നതി

ന്നു അധർമ്മം അശോഭം മനസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ല. ലഭി-
തൻ പൊതുവേയുള്ള വർത്തമാനങ്ങളെ വിട്ടു സ്വന്തം
വിചാരപരിഷ്കാരം പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ, അവയുടെ മുന്നോ-
ട്ടുള്ള ഗതിയെ വിചാരമുണ്ടായ വിശ്വാസത്തെ ഏകദേശത്തി-
ൽപ്പരമായ അവർ പെട്ടെന്ന് ഗൗരവത്തോടെയും മുൻകരുത-
ലിനെയും ആശ്രയിക്കുന്നതായി കാണിത്തു. ആദിക തന്ത്ര-
സ്ഥങ്ങൾ എളുപ്പത്തിൽ പരിഹരിക്കാവുന്നവയല്ലാതിര-
ുന്നതന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്നായി മുമ്പാകെ പ്രസ്താവ-
ിച്ചതുകൊണ്ടു സന്ധ്യയിൽത്തന്നെ എവിടെ, ആ മാ-
താ എന്ന പ്രവേശനപാതമില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴി-
കൊണ്ടു വേണ്ടിവന്നില്ല. സമരത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ
ഒരു വാക്കിന്റെ ദണ്ഡാൽപ്പം അഞ്ചു വാക്കുകൾ പറയ-
ുമ്പോൾ മുമ്പാകെ ചുവന്നിരുന്ന അവർക്ക് തോന്നു ധാരാള-
മായി സംസാരിക്കുവാൻ തെരുക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ
ശോണവർണ്ണത്തിന്റെ മോമപോലും ഇപ്പോൾ അവളിൽ
കാണിയിരുന്നില്ല. അവയുടെ ഹൃദയത്തെ സ്പർശിക്കുന്നതി-
ന്നു ഒരു കഴിവും ഉണ്ടായില്ല; അവിടെയുള്ള വർണ്ണങ്ങളെല്ലാ-
ന്നി യാതൊരു അറിവും കൂടാതെ മറ്റു മറ്റൊരുതരത്തിൽ.
എന്തൊരു ഒരു ശോഭനം നമ്മുടെ മുമ്പാകെത്തന്നെ
കാണുമാറാതിരുന്ന സംഭാവനകളായിട്ടു പ്രകാശിക്കുന്നതാ-
യി മാത്രം കണ്ടിരുന്നു.

അവർ ആ കടമായി കീഴ്ത്തിയ കാണിയിരുന്നു. നാ-
വയുടെ വൃണാൽക്കൽക്കൽ ഉപഗ്രഹകരമായ ഭാവിയെ
വിളിച്ചു, മനസ്സെടുത്തു കിട്ടിയ വലികളുടെ അമ്മ-
മരിയ്ക്കൽ പലരും അതിന്റെ അന്ത്യത്തെ പ്രവേശനം
ക്കുറി എന്നാൽ സംഭാവനകളെപ്പറ്റിയുള്ള കീഴ്ത്തിയ

ശക്തിക്കുണ്ടാകുന്നതു ഏല്പിച്ചുമാക്കിയതില്ല; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അവളിൽ സരോജമാന്ദ്യബാധിതനായൊരു വൈദ്യൻ ഒരു കവചമെന്നപോലെ അവളെ നുകര ഉപദ്രോഷങ്ങളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചിരുന്നു. അവളെ പ്രാണാഭയമായി പണിച്ച് പറ്റുന്നതു കൂടാതെ അവൾക്കു ഏതെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിക്കുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വഴിയുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. തന്റെ വീട്ടുവളരുന്നതും ഗീപ്റ്റിയോടു ചെയ്യാമെന്നത് അവളുമായില്ലെന്നു ഗിരിബാധ ഉരുത്തിയ ഒരു ശല്പിച്ചിറുന്നതുകൊണ്ടു ആ സംഗതിക്കുമപ്പുറം നില്ക്കുന്നവർക്കായി ഉരുത്തിയ ഒരു ക്രമപദ്ധതി. എന്നാൽ, ഗീപ്റ്റിയുടെ ജീവിതാനിതരങ്ങൾവരികയാൽ എവിടെയോ സമുദ്രമുണ്ടെന്നു അയാൾക്കു തോന്നിപ്പോയപ്പോൾ, ഉരുത്തിയ ഒരു വിമാനമേ അവിടെ മാത്രമേ തിരിഞ്ഞുള്ളൂ.

ഐന്ദ്രജിത്ത്ക്കും സ്നേഹിതനായൊരു, എന്നാലും, നുകര കൈമാറ്റംകൊണ്ടുണ്ടായ ഒരു കാര്യം വിട്ട് വിട്ടുപോകുന്ന ആ സമയത്തുണ്ടായ ഒരു കാര്യത്തിന്നു അവയുടെ ഒരു പേരുടേയും ഏതും അവിധായി ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഗീപ്റ്റിയുടെ മാറ്റം സ്നേഹത്താൽ പ്രകാശിതം, ഉരുത്തിയപ്പോൾ "അതിൽ ഇരിക്കുന്നവർക്കുണ്ടെന്നാൽ മരണമൊഴികെ മറ്റൊരു ശരണവും ഇല്ലാത്തതായിരുന്നു.

ഗീപ്റ്റിയുടെ അവസാനമായിട്ടുള്ളതും - ഇപ്പോൾ മാത്രം അതിർപ്പില്ലാത്ത ഒരു സ്വത്വം മാത്രം സ്വത്വം കൈമാറ്റം കിട്ടുന്നതായാലും കാണപ്പെട്ടു. മറ്റൊരു കാര്യം എന്തിനാണെന്നായി ഇവിടെയെങ്കിലും കിട്ടുന്ന ഒരു വിവിധതാലായ്ക്കു കൈമാറ്റം കിട്ടുന്ന ഒരു കാര്യം കിട്ടുന്നതായിരുന്നു. മറ്റൊരു കാര്യം കിട്ടുന്നതായിരുന്നു. മറ്റൊരു കാര്യം കിട്ടുന്നതായിരുന്നു.

ലും മഴക്കാലം കൂടുതലായാ എന്താ നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന
 ബാതിയോ. ഉത്സാഹ കണ്ണിൽ ഒരു നോട്ടപുസ്തകവുമായി
 എന്റെ എഴുത്തു പാത്രം പാർപ്പിക്കുന്നതുപോലെ ഇരുന്നിരുന്നു;
 എന്നാൽ അദ്ധ്യക്ഷാ അദ്ധ്യക്ഷാകന്തിൽ വെച്ചിട്ടിരുന്ന
 വിമാനങ്ങളെ ശ്രദ്ധിച്ചു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതിനുള്ള
 ശക്തി നിരീക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിനുള്ളതായിരുന്നു. അ
 വർഷത്തിൽ, എട്ടു കിലോമീറ്റർ ഏഴുതിരിയ്ക്കുള്ള വെള്ളം ഒരു
 തോണിയിൽ അടങ്ങി വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് അത്
 തോട്ടം അധികം അധികം നിറയുന്നത് നല്ലതല്ലെന്ന് പ്രകാ
 ശിപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ സമയത്ത് ലതാ വെള്ളപ്പാക്കോട് അ
 നോക്കിക്കൊണ്ടും കൂടി ഓടിയത് ഇപ്രകാരം ധാരാളമായ
 ഒരു കാരണമായിരുന്നു. “നോക്കൂ, ഉത്സാഹപ്പെട്ടേപ്പോയി! കണ്ണ
 കുന്നികളും ചെറിയ മേയുടെ മുകളിൽ കണ്ണാണുണ്ട്. അ
 വരുക! നിങ്ങൾക്കായിട്ടുള്ള ആ കറുത്ത പൂമ്പാളിയെ ഓ
 മ്മിടല്ലേ? ഓ! അതുതന്നെ. നമ്മളെല്ലാവരും പോകുന്ന
 ഒഴിവാക്കി അമ്മ പറഞ്ഞത്. എന്താ നന്നായി! എന്റെ
 പുതിയ കാഴ്ചപ്പാടുകൊണ്ടുള്ള സാരി ഇനംവെ എത്തിയി
 ട്ടേയ്യല്ല. ആ വലിയ മഞ്ഞപ്പിത്തയോട് കൂടിയത്! എ
 ന്നാണ് ഉത്സാഹപ്പെട്ടേപ്പോയി ഉടക്കാനു പോകുന്നത്?”

ഉത്സാഹ പുസ്തകം അടച്ചുവെച്ചു വസ്ത്രങ്ങളുടെ വിവ
 രണത്തിൽ മുഴുകി. ആ വഴിയെ പോകുന്ന നരൻ
 അവയുടെ സംഭാഷണം കേട്ടിട്ട് ആദ്യത്തെ വാക്കുകളെ
 അപ്പോൾ ചെന്ത പറഞ്ഞു—“അത് എന്താ മിത്രകാലത്തി
 നിടക്കു് ചെന്തകളെക്കുറിച്ചാണ് എന്താ ചിന്തിക്കുകയായിട്ട്
 ആദ്യം കണ്ടിട്ടില്ല. അദ്ധ്യക്ഷാ കൂടി കൂട്ടായ്മയെ
 കേൾക്കുകയും കിട്ടിയല്ലാതെ കേൾക്കുകയും സംസാരിക്കാ

[illegible]

1. "The first thing I noticed when I stepped out of the car was the smell of fresh earth and the sound of birds chirping in the distance. It felt like I had entered a new world, one that was full of life and hope. The sun was shining brightly, and the air was warm and inviting. I took a deep breath and felt a sense of peace wash over me. It was a beautiful day, and I was grateful to be here."

[illegible]

മുറ്റം അതിനിക്കുള്ളൊരു ഭവനം കെട്ടിയതു നോക്കുമ്പോൾ
 ഗംഭീരപ്പുറത്തുള്ള പ്രമേയം തമ്മിൽ നിൽക്കുന്നിടേക്കി
 ള്ളുഷ്ടി. ഗിരിമാല, ഒരു അപ്പുറം പ്രത്യേകമായിട്ട്,
 മലാതിമാക്കുമെല്ലം തമ്മിൽ നിൽക്കുന്ന പാതിയിൽ
 മാറിയിരിക്കും. അതിന്നിടയിൽ നോക്കുന്ന മറ്റൊരു
 കഴിക്കുന്ന പാതിയിൽ. മറ്റൊരു പാതിയിൽ അതി
 നോക്കുന്ന കഴിക്കുന്ന പാതിയിൽ. അതിന്നു മറ്റൊരു
 ഉത്തമിയേക്കും. അതിന്നു മറ്റൊരു ഉത്തമിയേക്കും -
 പ്രകടമെന്തെന്ന് വിചാരിക്കുന്നതിന്നു.

അതിന്നു മറ്റൊരു ഉത്തമിയേക്കും. അതിന്നു മറ്റൊരു
 കുന്നായതെ നോക്കുന്നതിന്നു. അതിന്നു മറ്റൊരു
 മറ്റൊരു പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു. “അതിന്നു മറ്റൊരു
 പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു” എന്നു മറ്റൊരു.

ഉത്തമിയേക്കും. അതിന്നു മറ്റൊരു ഉത്തമിയേക്കും. അതിന്നു മറ്റൊരു
 കുന്നായതെ നോക്കുന്നതിന്നു. അതിന്നു മറ്റൊരു
 മറ്റൊരു പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു. “അതിന്നു മറ്റൊരു
 പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു” എന്നു മറ്റൊരു.

സമോത്തർ അതിന്നു മറ്റൊരു ഉത്തമിയേക്കും. അതിന്നു മറ്റൊരു
 കുന്നായതെ നോക്കുന്നതിന്നു. അതിന്നു മറ്റൊരു
 മറ്റൊരു പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു. “അതിന്നു മറ്റൊരു
 പാതിയിൽ നിൽക്കുന്നതിന്നു” എന്നു മറ്റൊരു.

നിങ്ങൾ വല്ലാതെ നന്നായു, ഇല്ലേ?" സമരനന്ദൻ അപ്പോൾ അദ്ദേഹം കണ്ടപ്പോൾ എത്രയായി ധ്വജത്തോടു ചേർന്നു. ആ മഹാപുരുഷന്റെ മുമ്പാകെ നോട്ടം ആ സമയത്തു പ്രകാശിപ്പിച്ചിരുന്ന പുഷ്പം മറ്റൊരു ചെറിയപ്പോലെ കാണപ്പെട്ടു. "ഉവ്വേ, വല്ലാതെ, നിങ്ങൾ നന്നായില്ല, അല്ല" എന്നു സമരനന്ദൻ പറഞ്ഞു. അതുവരെ ആയാളിൽ കഴിയാതിരുന്ന പുഷ്പം ഉടനെ വിട്ടുപോയു; അസഹ്യമായ ആ നോട്ടം മാത്രം ശേഷിച്ചു; ആ രാജകുമാരൻ ഉറപ്പിച്ചു കയ്യെടുത്ത നാശം വരാത്ത ശേഷം നമസ്കാരം പറഞ്ഞു അവിടെ നിന്നു പോയി.

ശിരീശായ, തിരക്കിന്റെ നടുവിൽപെട്ട മുമ്പാകെ കടന്നുവന്നു നിവൃത്തിയില്ലാതായ ധ്വജത്തിന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു — "മന്ത്രി, വര. വഞ്ചി വര. കൽക്ക 'ബഗളി' എടുക്കണം. വേഗമാകട്ടെ!"

വഞ്ചിയും ഉറപ്പിച്ചും വേഗം പോയി വഞ്ചിയിൽ കയറി അവർ വഞ്ചിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അവർ എല്ലാ നോട്ടവും ശിരീശായ വിസ്തരിച്ചതോടെ നോട്ടം — "എന്താ ഇതിന്റെ അർത്ഥം? ഉറപ്പിച്ചു വീ ഉറപ്പിച്ചതായിരിക്കുന്നു? മടക്കം ആർക്കു ഉടക്കുവാൻ നന്നായ് കാണുന്നില്ല? കാര്യങ്ങൾ മറ്റേതെങ്കിലും കാര്യമായി പെട്ടുപോകുന്നതാണ് വട്ടമെന്നതാണ്. എന്താ കഴികൾ എന്നു വല്ലാതെ ഉപദേശിക്കാം. അവർ ഉറപ്പാ വേഗം കഴിച്ചു വന്നാൽ? അതിന്നു വേണ്ടല്ല. അവർ അവിടെ എത്ര നേരമെങ്കിലും ഇരുന്നാൽ. നമുക്കു വാട്ടു ഇളക്കുക മാത്രമേ കോളാമെന്നു പറയൂ. എന്നാൽ അവർ വീട്ടിലെത്തുമ്പോൾ നല്ല കഴിഞ്ഞു ക

ഈ സമരപ്പട്ട ലളിതരും നരനും നിർമ്മിച്ചതായി. പാലി
തൻ കരുതാമുഖം ചാതിലേക്കൊഴി. അതുവേഗതയായ്
തന്നെയും അമ്മയുടെ സീമയാ ദിഗ്ഗന്തമടങ്ങുപോയി ആരോ
ചിന്തയാനായി നരനും മാത്രം ശേഷിച്ചു.

പ്രതിനി, വിശേഷവസ്തുവും ധരിച്ചിട്ടുള്ളതുമായി
 ജന്മ തന്നെയും കാരണമെന്നതിനും അവയുടെ ശക്തികളെക്കുറിച്ച്
 പ്രമേയത്തിനും പാപന.തിനും താല്പര്യപ്പെട്ടു. എ
 ന്നാൽ ഉപരിയെ പൂർവ്വമായിരുന്നു? പ്രതിനി തന്നെ
 നന്നായി വെച്ചിട്ടുള്ളതായിരുന്നു, ജനാകപുത്രൻ ഒരു കന്യാ
 വെച്ചിട്ടു, ജനാകപുത്രൻ പാപവെക്കുകയായി. പാപ
 നെ നന്നായി ജനാകപുത്രൻ. “പ്രമേയത്തിനുള്ള ഈ ക
 റിതവെക്കുകയായി വെച്ചു. പ്രമേയം”

മുതിർത്തതാ സ്വപ്ന മധുരമായിരുന്നു. ആനാർ ഏറി
 ഈ പൊന്നി പാട്ടുകൾ ഒരു ഉരുണാമന്റെ അടുത്ത ഉപ
 ക്ഷേത്രത്തെ കുറിച്ചു കാര്യം അല്ലെങ്കിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ
 യാത്രയ്ക്കു ശാന്താ ഇഷ്ടമായിരുന്നു അടുത്തകിടയ്ക്കു അടുത്ത
 നിയമന വാതൽ ശരിയ്ക്കു. ആ മറുപടിയിൽ പ്രവേശിച്ചു അ
 വിദം മേൽക്കി. ആ മറുപടിയിൽ മേൽക്കു അടുത്തു മേൽക്കു
 പാട്ടുവാൻ ആരംഭിച്ചു "എന്റെ വാതൽ (ആനായി,
 എന്റെ വാതൽ (ആനായി."

ഉയർന്ന ചുറ്റുനാടിനാ. അപ്പോ, ദൈവമേ! അവർക്കു ഇനിയും ഇതു സമീപനമെന്നായിരുന്നോ? നാമുൾക്കൊള്ളുന്നവർക്കു, എന്തിനാണ് അവർക്കു ഇനിയും ഇതിലിരിക്കുന്നത്? വെറുപ്പുകൾ പാതം അവർക്കു നൽകിയതല്ല. അവർക്കു നൽകിയതല്ല. ദൈവത്തിന്റെ കരുണയാണ് അവർക്കു. അവർക്കു നൽകിയതല്ല. ദൈവത്തിന്റെ കരുണയാണ് അവർക്കു.

പോയ; എന്താൽ പത്തൊ രണ്ടു ഇടം ഉണ്ട് അതിന്റെ തലത്തിൽ ചന്ദ്രനാകട്ടെ! ആ കർമ്മകാരന്മാർ ആ കർമ്മത്തിന്നു പാത്രം പോകട്ടെ! നിമിത്തമുടേ ഈ പ്രത്യേകതയിന്നിടയിൽ ഈ ബാധിക്കാത്ത സതി ഒരു ശിവാപുത്രി മഹാഭാരതജ്ഞൻ സമാധാനമുടേതാണെന്നു പറയുമ്പോൾ “ഒരു കടം കിട്ടിക്കൊണ്ട്, ഒരിക്കൽ മാത്രം മതി; എന്നിങ്ങനെ മഹാഭാരതം പഠിപ്പിച്ചു.” എന്ന് ഏതെങ്കിലും പ്രാർത്ഥിച്ചു.

മറ്റൊരു കാര്യം വരുമ്പോൾ നമ്മുടെ ഇടത്തുപാട്ടുതന്നെ പഠിപ്പിക്കുന്ന പാട്ടു പാടിപ്പോകുന്നതാണ്. അതിൽ നിന്നും വെളിച്ചമില്ലാത്ത ഉറപ്പുള്ളതുകൊണ്ട് മറ്റുള്ളവർ നോക്കിക്കൊണ്ടു വെളിച്ചം കാണുന്നതായി പഠിക്കുന്നു— “പ്രേമപരീതം പാടിപ്പോകുന്നു. വേദമുടേ എന്തെന്നൊരു ഇല്ലത്താണെന്നു അറിയാം.”

ഒട്ടും താമസിയാതെ എല്ലാ മറ്റുള്ളവരെയും വിളിക്കുകയും ചെയ്തു. പുറത്തു പോയതുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മറ്റേ അടുത്തും നോക്കിപ്പോയിരുന്നില്ല; അത് ഒരു മട്ടിൽ അടിച്ചുമാറ്റുന്നതായിരുന്നു. ദുരിതപ്പെട്ട ദേവം ആകാശത്തിനുമേൽ ശേഖരിച്ചു വെക്കുന്നതായ കർമ്മകാരന്മാരുടെ കർമ്മമല്ല; അതു കാരണം, നിറഞ്ഞതായ ഒരു കർമ്മകാരന്മാരുടെ കർമ്മം, വെളിച്ചം നോക്കുന്നതായ ഉറപ്പുള്ളതുകൊണ്ട് മഹാഭാരതം പഠിക്കുന്നതായ പ്രാർത്ഥനകൾ ഒരു ഇടത്തു കർമ്മം.

• മറ്റുള്ളവർ ഗാന്ധിജിയെ എല്ലാ ദിവസവും എല്ലാ തരത്തിൽ കർമ്മകാരന്മാർ അറിയിച്ചു. ഒരു ഇടത്തു നിൽക്കുന്നതായ ഒരു കർമ്മകാരന്മാരുടെ കർമ്മം, വെളിച്ചം നോക്കുന്നതായ ഉറപ്പുള്ളതുകൊണ്ട് മഹാഭാരതം പഠിക്കുന്നതായ പ്രാർത്ഥനകൾ ഒരു ഇടത്തു കർമ്മം.

അദ്ധ്യായം മൂന്നാം

ഈ പ്രശ്നത്തിന്റേ ചിലപ്പോൾ ഉത്തരം ഉണ്ടാകാ
 പോകാറുണ്ട്. കേരള ചിന്താസമരം, മലയാള
 സാഹിത്യ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തം നിലനിൽപ്പിനും
 ചരിത്രാടിസ്ഥാനം ഉണ്ടാകട്ടെ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണെ
 ന്നു. എന്നാൽ അത് അതു വേഗം വിട്ടു വെളരെ കാ
 ന്നായി പരിവർത്തിച്ചു പോന്നു വിട്ടുപോയിരിക്കുന്ന വ്യാ
 കൃതമാണ്. മറ്റൊരാൾ ഒരു ഭാഗം വിശദീകരിക്കുകയും ഇങ്ങ
 നെ പറയുകയും ചെയ്തു: — “അത്! അത്, എ കട്ടി വന്നിട്ട് ഈ
 വിഷയം പുകൾപ്പിട്ടു. ഇവിടെ എല്ലാ ഭിന്നിപ്പും ആ
 വരുന്ന കാര്യങ്ങൾ എങ്ങനെ നടന്നിരുന്നു! അവരെ
 പോലെ മൊത്തീറ്റാത്ത വീട് വീടാണെന്നു തോന്നുമോ? ഇ
 കറ്റി കട്ട മരങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു, എന്തെന്നാൽ അത്
 ഇങ്ങനെ തന്നെയേ കഴിച്ചിട്ടുള്ളൂ?” എന്നാൽ ഒരു മരമക
 റെപ്പോർട്ടുള്ള സംസ്ഥാനം വന്നപ്പോൾ, കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്, ഇ
 ത്ത രാഷ്ട്രവാദം ഒരു വിഷയത്തെപ്പറ്റി വിവരിക്കുവാൻ
 ആ വെല്ലുവിളിക്കു വീണ്ടും കൈയ്ക്കുണ്ടാകാത്തവിധം ഉദ്യ
 മ്ത ഒരു കൗതുകം നൽകി.

നിബാധനത്തു ഒരു മൂലയിൽ പട്ടത്തൊഴിയിലുണ്ടായിരുന്ന ഉത്തമിച്ചയുടെ പെറ്റുകുഞ്ഞിനെ ഉത്തമിച്ചയുടെ അടുത്തുവന്നു ചാണും മറ്റേവിൽ വാടി നശിച്ചു. അയൽവീട്ടിലുള്ള വിളയിലുള്ള ഒരു വാട്ടി വന്നു അവയുടെ നാലിരട്ടിച്ചുകൊണ്ടു കൊണ്ടുപോയി. അപ്പോൾ പെറ്റുകുഞ്ഞിന്റെ മക്കൾ വന്നു അവയെ കണ്ടുവെച്ചു. അവർ അവയെ കണ്ടുവെച്ചു. അവർ അവയെ കണ്ടുവെച്ചു.

പ്രവൃത്തികളെക്കൊണ്ട് എങ്ങനെയോ ആയാളെ ഈ പുതപ്പിച്ചു വെച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. ബാല്യത്തിൽ ആയാൾക്കു ചങ്ങാതിമാരോന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല; 'എന്നാൽ പുസ്തകങ്ങളുടെ സമരവാദത്തിൽ ആ സന്തോഷരഹിതങ്ങളായ ദിവസങ്ങളെ വല്ലവണ്ണവും നയിച്ചു പോന്നു. പിന്നെ, പുതപ്പിച്ചതിൽ പ്രവേശിച്ചു കയ്യിൽ എത്തിയപ്പോൾ, ചങ്ങാതിമാർല്ലാത്ത സ്വന്തം തീർത്ഥം; ഉള്ളിൽനിന്നു തന്നെയും ദൈവമാധ്യമം ആയാളെ അസ്വസ്ഥനാക്കുവാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ, ഈ ആഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ എല്ലാപ്പത്തിൽ കിട്ടുവാൻ കഴിയുന്ന ഒന്നല്ലായിരുന്നു. നന്മയിന്റെ അനന്യമായതിൽ, ഈ മാനുഷമുൽപ്പന്നം ആയാൾ മനസ്സിലാക്കു മുമ്പുതന്നെത്തന്നെ, ആയാൾക്ക് അതിനുള്ള ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. ചങ്ങാതിമാർക്കു കൂടാതെ തന്റെ ശൈശവജീവിതം പുതപ്പിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള സമരവാദത്തിൽ സമാവേദനം അല്ലാത്തതായിരുന്നു.

അയാൾ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി വന്ന ചെന്നുവന്നപ്പോൾ തന്നെയും ഒരു അടി കയ്യിലാക്കി, ഒരാൾക്ക് ആ പുതപ്പിച്ചതും ആയാളെ പൂർണ്ണമായിക്കൊണ്ടു; എന്നാൽ മറ്റൊരാൾക്കു ആയാളെ അവിടെയെ ഗതിപോയതായിട്ടു എല്ലാ വെളിച്ചംകൊണ്ടു. ആയാളുടെ ആവേശം പൂർണ്ണമായി അയാൾക്കായിത്തന്നെയും സമാവേദനം പിന്നീട് പൂർണ്ണമായിത്തന്നെയും ചെന്നുവന്നപ്പോൾത്തന്നെ. അതുവരെ ആയാൾക്കു "അതിനോടുകൂടി" എന്നൊരു പേരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കൈമാറുന്നതായെങ്കിലും ആയാൾക്കു "അതിനോടുകൂടി" എന്നൊരു പേരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

എന്തിന്? ഇതിന്നു എന്താവാശ്യമുണ്ടാകുമെന്ന്? പാഠശാലയിൽ പഠിക്കുകയോണ്ടു മതിയെന്നു തീർന്നിട്ടുണ്ട്, നിനക്കു പത്തു പത്തു കൂടികൾ വീട്ടിൽ പുലർത്താമെന്നോ?—അതാണ് ഇതു ദമിടുന്നതു വരുന്നത്. എങ്ങനെയാണ് ഈ വേദമെല്ലാം താങ്ങുക? നീ വീട്ടിലേക്കും ദേവതയെ വരുത്തില്ല. അതായതുകൊണ്ട് എന്തിനാണ്?”

“പക്ഷേ നാലി മരണമുണ്ട്,—ആലിപുരത്തു്.”

“വേണ്ടാ, എന്റെ കൂടി” എന്നു രാമസുന്ദരി അമ്മ മറുപടി പറഞ്ഞു. “അധികം പണം സമ്പാദിക്കാനായിട്ട് ഒരു കതിരമെഴുത്തുവെച്ചു ഇങ്ങനെ അടിച്ചെടുത്തു. നിനക്കു എന്തെന്നാൽ പാഠശാലയിൽ. എന്തിനേ കറച്ചുകൊണ്ടു വെച്ചിട്ടുണ്ട്. ജോലിയിട്ടു്.”

“ചെറിയൊരു ഈ വേദകത്തിൽ പണംകൊണ്ടു മരുന്നെടുത്തു പക്ഷേ പേരെ അതേക്കു ഉപയോഗമുണ്ട്; എന്തിനായിത്താവാശ്യമില്ലെങ്കിൽ, ചെറിയൊരു എന്തിനാണ് അതേ വേദകമെടുക്കുന്നത്? നിങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും അതാ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു. ഇതിന്നു താക്കതായ സുഖമേകും ഇല്ല.

“തക്കമൊണ്ടു ഹിമമില്ലെന്നു കണ്ടിട്ടു രാമസുന്ദരി പലായി. സമരേണുൻ ആയാളുടെ മറിയിൽ കടന്നു മേശയുടുത്തിരുന്നു. ആയാളുടെ മേലിൽ വെട്ടിച്ചിട്ടു എന്തില്ല, വേദമെടുക്കുന്നതിൽ മനസ്സിലാക്കുവാൻ കൂടിയൊരു വിഷയമായി. എല്ലാദിവസവും ആയാൾ അവിടെ വന്നിരുന്നാൽ ആയാളുടെ പാഠശാലയിൽ ആരുമൊരു അല്ലെപ്പോലെയൊരു മേലിൽ സ്പർശം വന്നതായിട്ടില്ല; തന്റെ ഉള്ളിൽനിന്നു വേദം മുഴുവനും മറച്ചുകൊണ്ടു വെ

സനാതനമതം ആലോചിക്കുന്നതിനായി നേതൃത്വമുള്ള ഒരു മതേതര യാത്രയുടെ ഉദ്ദേശ്യം ഉയർത്തിയതായിരുന്നു. ഈ യാത്രയ്ക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ താഴെ സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നതാണ്, അവർ കണ്ടുപിടിച്ചതായും അതിൽ പങ്കെടുത്തവർക്കായിരിക്കണം. എന്നാൽ, അവർ പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, അവർ കൈവശപ്പെടുത്താത്ത ഒരു ഭിക്ഷ അവിടെ കണ്ടില്ല.

ഉയർത്തിയ സമരഗ്രന്ഥം എഴുതിയതിലാണ് കരുതിയിട്ടുള്ളതെന്നു ആശങ്കിക്കുന്നവർക്കു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിരിക്കണം. അവരുടെ യാത്രാനന്തരമായ കണ്ടുപിടിത്തം ഇപ്പോൾ ഉള്ള ആശങ്കയെക്കാൾ കൂടുതൽ സിദ്ധിച്ചതായി തീർന്നുവെന്നു അനുഭവിക്കുന്നവർക്കായിരുന്നു. ആശങ്കയെക്കുറിച്ചു മനസ്സിൽ അറപ്പായ വേദനയുടെ ഒരു പരമ്പര നിലവിലുണ്ടായിട്ടുണ്ട്, ഈ പ്രമാണത്തിന്റെ തത്വത്തിൽ ഇക്കാര്യം കൂടിയാലോചിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? യാത്രയോടുകൂടിയാണ്, ഇത്ര നിസ്സഹായമായിരിക്കാൻ ചെല്ലാൻ കഴിയുമോ? എന്നുമൊക്കെ വിചിന്തനം ചെയ്യേണ്ടതാണ്—അതാണ്! അവയുടെ ഭാഷ പൂർണ്ണമായിട്ടുള്ളതാണ്! അവർ ഇനി മടങ്ങിവരില്ലെന്നുള്ളതായിരുന്നു ഒരു ഐക്യമെന്നായിരുന്നു, അതോ അനാഥമായും കൂടിയൊരു അവർ പോയിട്ടുള്ളത്? ആ മനസ്സെങ്കിലും പിടിക്കുകയോ നായി ആശങ്കയെ എഴുതിനാണ് ഇന്നും പെരിച്ചെന്നത്?

ഉയർത്തിയ ഭൂമിയിൽ ലഭിക്കുന്ന വിവരങ്ങൾ ചെല്ലാൻ തീർത്തപ്പോൾ തീർത്തതിനുള്ള തിന്നെപ്പറ്റി ആശങ്ക സംശയമൊന്നു ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എല്ലാ വരും അതിനെക്കുറിച്ചു കൂടുതൽ കൂടാതെ സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവരുടെ വിവാഹസന്ധിയിൽ പെട്ടെന്ന് വാൻ മരിച്ചവരും ഇരിക്കുന്നവരും തമ്മിലുള്ള ബന്ധപ്പെട്ടവരും അതിൽ നിന്നൊഴിഞ്ഞു

നില്ലാൻ എന്തൊരു പെൺകുട്ടിയുമാണ് മെയ്ക്കും വരിക? മരണപ്രാപ്തയായും ഒപ്പം സമരോന്മുഖനായ വിശ്വനാഥൻ തന്റെ ഗൃഹം വിട്ടുപോയ ഉത്തമിളയോടു ആനാളുടെ വിവാഹത്തിൽനിന്നു താത്പരനായതായ്ക്കുന്നതിന്നു സമരോന്മുഖൻ പഠിച്ച പാണ്ഡിത്യം നോക്കി. എന്നാൽ ആരോടു ഭിന്നമെന്നു വിചിന്തകാരിയെ ബാഹ്യകാര്യങ്ങളിൽ ഏതത്തോളം അധികമായാ മറ്റൊരു കുറുപ്പാൻ സമരോന്മുഖൻ ശ്രമിച്ചുവോ, അത്തോളം അനുകൂലമെങ്കിൽ ആനാളുടെ ഏതത്തതിൽ ഉപകാരം വാനെന്നു തോന്നി.

ആ ഗൃഹിണിയെ "വിവാഹാഘോഷങ്ങളെ സമരോന്മുഖൻ ഉത്തമിയുടെ നിഷ്ഠയോടു കൂടുന്ന കണ്ടുപിടിച്ചത്. ഒരു നിമിഷത്തോളം സമരോന്മുഖൻ മനസ്സിൽ ഒരു ഭ്രമമുണ്ടായതല്ല. ഉപനിഷത്തായി. ആ വെറും മാതൃകയെ, ഒരു കുറുപ്പൻ പുരുഷനായാണെന്നു സമരോന്മുഖൻ ഓർമ്മിക്കാത്ത പോലാണെന്നാണ്? അവളില്ലാത്തതുപോലെ ആനാളോടു ഭിന്നമെന്നും, മാതൃപക്ഷം ഒരുപോലെ വിചിന്തയായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവളെ വരിക്കുന്നതു വാസ്തവത്തിൽ അത്ര വിഷമമുള്ള ഒരു കാര്യമാണോ?

ആനാൾ പ്രത്യക്ഷമോക്ഷത്തിലേക്കു ഒരിക്കൽക്കൂടി തിരിച്ചെന്നി. അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ നില്ക്കുന്ന തടസ്സം ബാഹ്യമായ ഒരു മാത്രമായിരുന്നോ? അവരെ വേർപെടുത്തിയിട്ടുള്ളതു യാതൊന്നൊ അതിന്നു കുറുപ്പുവായുടെ വിസ്താരമേയ്യൂ? കേരളവർമ്മന്റെ മരണപത്രം അതിന്റെ സ്വസ്ഥതയെക്കുറിച്ചു പരത്തിയൊഴിച്ചതെ വശപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെന്ന സമരോന്മുഖൻ ഏതൊരു അറിവും? ഈ സമരോന്മുഖൻ ആനാൾ കിടന്നു കിടന്നതന്റെ കൈകളിൽനിന്നു

അവിടെ എത്തി, “ഈ കട്ടിക്കു എന്തെന്ന വിശ്വാസമില്ല, അതുകൊണ്ട് അപരംതന്നെ വന്നു വാതൽ തുറന്നു നോക്കുകയാണ്. മെറിതമു ഇവിടെയില്ലെന്നിപ്പോൾ കണ്ടില്ലല്ലോ” എന്നു ചോദിച്ചു.

തന്ന കരയുവൻ തുടങ്ങുന്നതുകണ്ടിട്ടു, സമരോദനൻ ഈ കട്ടിയെ എടുത്തു ആയുധങ്ങളുടെ മറിയലിലേക്കു കൊണ്ടു പോയി. ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടാസക്തിയിൽനിന്നു ഒരു മാതമിട്ട മിത്രം, ഒരു ഉടഞ്ഞു കയ്യിക്കഴല, കേടുവന്ന മണിയുടെ ഒരു സമ്പ്രദായം, ഗുരുക്കളും വേറെ മറ്റും അദ്ധ്യപ്തസാധനങ്ങളും സമ്മാനിച്ചിട്ടു, അവളുടെ മെറിതമെന്നു കാണാത്തതിലുണ്ടായ ദുഃഖത്തെ മറുപ്പിച്ചു നീട്ടിവെക്കു നിർമ്മയ അയച്ചു. ആയാൾ മുമ്പു ഭിഷഗ്വേഷ്യനോടുകൂടി ഇരുകാരും വിചാരിച്ചു:—“എന്തിനാണു് ആയതിലും അവരെ കാണുവാനായി ഇതിലും ഇവിടെവന്നു് അന്വേഷിക്കുന്നതു്?”.

വർഷകാലമായിട്ടു ഇരുട്ടു കണ്ണുത്തയിൽ സ്ഥിരമായി കൂടിയതുകൊണ്ടു കാണപ്പെട്ടു. അങ്ങനെയൊരു കാലത്തു രോഗംകൂടി ചെല്ലുവാൻകൂടി മോലിക്കു മനസ്സുണ്ടാകുന്നില്ല; എന്നാൽ ഏതോ ചാത്തൊരതായ മണിമന്ത്രം ചേർത്തുകൊണ്ടു് ഈ പ്രാപ്തത്തിന്നായി തന്റെ ശരീരത്തെല്ലാമെടുത്തു് ഉത്സാഹമുണ്ടു. തന്റെ മോലിയെക്കൊണ്ടും, ഏറ്റവും ആവശ്യപ്പെടുകയും, വാസ്തവത്തിൽ ആലോചനയുടേതായി ഒരു അനൃതമായ അലാഭവും ആയുധങ്ങളുടെ ഏതെങ്കിലും ബന്ധിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു: അതിനനിന്നു കേൾപ്പെട്ടുവാൻ വേണ്ടി തന്നെ കിട്ടുവാൻകഴിയുന്നതെല്ലാംതന്നെ ആത്മമോഹത്താലി ആയാൾ ഉദ്യമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ തന്ത്രത്തിൽ, ശോഭിക്കുതാനും ചെയ്യുന്നില്ല; നേരെ മറി

വരുവാൻ നോക്കുമെന്നും അവിടെ കുറച്ചുദിവസമെന്ന താ
മയമുണ്ടാകുമെന്നും സാബായൻ അറിയിച്ചിരുന്നു. എ
ന്നാൽ അന്നു രാത്രിയെന്റെ താഴ്വരപ്പോലോ, താഴ്വരപ്പോ
ത്തിനുള്ള അധാരം കിട്ടിയില്ല. മഴക്കാലത്തെ നീല
കൊണ്ടു വീട്ടിൽ വേഗം എത്തുവാൻ, അധാരം സ്വ
ന്താ വെട്ടിക്കു കോണുനില്ക്കുതെ ഓം കയറി പോകണ
ത് ആവശ്യമായി.

ആ വെട്ടിക്കു മുമ്പായി മഴമെത്തി. പതിനാൽ താൻ
പുതുക്കിയ ഒരു കിരീടം ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ മേലുകു
ടിയെ കാരാപ്പിച്ചുകൊണ്ടു മഴ തടയുവാനായി ഒരു
കുടം കയറിയിരുന്നു. അതും അവിടെ പാടിയിരുന്നിട്ടുള്ള
കുടങ്ങളെപ്പോലെ തന്നെ വിടർന്നു, ഗിരിശാലയുടെ കയ്യിൽ
പ്രാണിന; അതു വളരെ അധികം വെട്ടിച്ചുളക്കുമായിരു
ന്നു. തന്റെ തന്റെ കൈയെ നിലനില്പാൻ രേഖി
തായിത്തന്നെ പ്രയത്നം നിന്നു നന്നായാൻ കൂടാ.

ഓം എന്നു, തന്റെ വെട്ടി തിരക്കുണ്ടായിരുന്നു. എ
ന്നാലും ഈ മഴക്കാലമെന്നു വെട്ടാൻ തന്റെ കയ്യിൽ;
അതുകൊണ്ട് തന്റെ കയ്യിൽ, തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
ആ വെട്ടി തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ
തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ

ഉള്ളിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ തന്റെ കയ്യിൽ

വന്നു കിഴങ്ങൽ മറിയുന്തായി തോന്നി. അപ്പോൾ, ഭൂമി പിളർന്നിരുന്നതിൽ, ആനാൾ അൽത് മാടുവാൻ മടിക്കുകയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അതു അസംഭാവ്യമാകയാൽ, ആനാൾ തന്റെ അമ്മയെ സഹായിക്കുവാൻ മുമ്പോക്കം വെന്ന്, അ പരെ എഴുന്നേറ്റിട്ടു വണ്ടിയിലിരുത്തി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന ലതിമേയ്ക്കും കയററി അമ്മയുടെ അടുത്തുവന്നിയിട്ടു, പർവ്വതത്തോടെ ഉറച്ചിട്ടുള്ള നോക്കുമ്പോഴേയ്ക്കു വണ്ടി ഗുരുഗതിമായി പുറപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. “ഉറച്ചിട്ടു എവിടെയാണെന്നു വേഗം നോക്കൂ” എന്നു ഗിരിബാല, അ പരുടെ ഉടുപ്പിൽ പാറിപ്പിടയ്ക്കുന്ന ചളിയെല്ലാം വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ കാണാത്ത നിലയിലൊരാളായി വെക്കുന്നതിനിടയിൽ പർവ്വതമുകളൊക്കെ പരഞ്ഞു.

൧൪ അവരെ എല്ലാവരെയും മുടിക്കുകൊണ്ടു ഒരു തിര ശ്രീലയിട്ടു. ലളിതൻ വീണ്ടും വണ്ടിയിൽ നിന്നിറങ്ങുവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, നരൻ ഏതാ ശ്രദ്ധയിലിരുന്നുവോകൊണ്ടു, “ഐസ്: ഉറച്ചിട്ടു ചേച്ചി കണ്ടാൽ ഓസ്: മുറിയിൽ കയറുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. ഒരു ചെങ്കുത്തായ നിശ്ചിതം അവരുടെ മുന്നിലുണ്ട്. ഇനിമത്തെ താലൂക്കിൽ വണ്ടി നില്ക്കുമ്പോൾ ഞാനവിടെ എറക്കി അവരുടെ മുറിയിൽ കയറി കോളാം” എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

ഒരു കാരണനിശ്ചിതം കണ്ടുപോകപ്പോൾ ലളിതൻ ഒരു സമാധാനപ്പെട്ട് അവിടെ ഇരുന്നു. ആനാളുടെ ഉറച്ചൽ അപ്പോൾ ഒരു ചെറു നടക്കുന്നതായിരുന്നു. അയാൾ കണ്ടു. ഇതു മേൽ നോക്കു ഒരു വണ്ടിയിൽ ആനാൾ മെമ്പാരിക്കുവാൻ ചെന്നു. ആ സമയത്തു ആനാൾക്കു ഗിരിബാലയോടു തോന്നിയെന്നു വികാരമുൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തു.

[illegible]

“ഞാൻ, എന്റെ സഹോദരൻ, എന്റെ സഹോദരങ്ങൾ
ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.”

சுரு. "பொருள் உடையதென்பதில் கனம் உடையவனாய்; உத்தம
மரபுடையவன் என்பதில் கனம் உடையவன் என்பதாய்;—'அமைப்பு
என்றால் உடையவன்' என்பதில் 'கனம்' என்பதில் 'அமைப்பு'?"

[illegible]

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 1, 1861. It is a formal communication, and it is written in a very formal and dignified style. The President expresses his regret that he cannot deliver the message in person, and he explains the reasons for this. He then proceeds to discuss the state of the Union, and he mentions the recent election of Abraham Lincoln as President. He also mentions the secession of the Southern States, and he expresses his hope that the Union will be preserved.

സ്വപ്നത്തിന്റെ ചുരുക്ക പ്രധാനമായും ഇന്നു കാണി
 മുട്ടുകൊടുത്തു എന്നു വെച്ചു അറിയുന്നതിന്നു ചിലപ്പോൾ
 ആരാൾക്കു ചിറ്റുപൊന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. അപ്പോൾ
 വിത്തു മുട്ടാത്തതോ കരകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതോ എന്നു ചിറ്റു
 കൊണ്ടു കടന്നുവരികുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നി.

എന്നാൽ ഒരു അകാശക്കാട്ടോ ചില നല്ലവർക്കു
 സ്വപ്നവും കണ്ടുവെന്നു കേൾക്കുവാൻ കഴിയുന്നതു
 കാരമായി തീരുന്നു. എന്നാൽ വന്നാൽ എന്തെന്നതിൽ
 പ്ര-തോചി പോയിട്ടുണ്ടാവാം. “മൃത്യുനന്ദനും. ഞാൻ
 മറ്റൊരു വസ്തുവിൽ കൈക്കൊള്ളാൻ കഴിയാതെ
 വന്നുവെന്നു പറയുന്നതു ചിലർക്കുണ്ടാവാം.” എന്നു സമയം
 ഇൻ പറഞ്ഞു.

“അങ്ങനെ തന്നെ.” എന്നു ഉത്തരിച്ച സമയം
 ആയാളുടെ ആശ്ചര്യത്തെ അറിയാൻ കോലോ മറ്റൊരു
 വേണ്ടി പറഞ്ഞതല്ലെന്നു വിശ്വസിക്കേണ്ട ആശ്ചര്യമെ
 ന്നാണ്? ആരാൾ ഒരു മനുഷ്യനുണ്ടാകുകയും ചെയ്തു
 മിത്രം പുത്ര ആളുകളോടു പറഞ്ഞുവന്നാൽ, എന്തു
 പേർ ആയോളം പറഞ്ഞുവന്നാൽ? ആ നമ്പരം ഒരു
 സാക്ഷാത്ക്കാരം അറിയാത്തതിന്നു അതിന്നു കഴിയാതെ
 അറിയുക മറിഞ്ഞതിന്നു അറിയുകയായ വ്യക്തികൾക്കു
 കഴിയാതെത്തന്നാണ്? അതിന്നു കഴിയാതെ വന്നുവന്നു
 കൊണ്ടുവന്നതെന്നു വ്യക്തികൾക്കു കഴിയാതെ.

സമയം വെളിച്ചമെന്നതിന്നു മുമ്പായി, അർ
 ത്തനായ മറ്റു ചിലർക്കു കണ്ടിരുന്നു. അതിന്നു അറിയുക
 അറിയുന്നതു ആളുകളെ തിരികെ നോക്കി നോക്കി
 നോക്കി, “അമ്മ എന്നെ തിരികെ പറഞ്ഞു

(က) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသလော?၊
 (ခ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ဂ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ဃ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (င) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (စ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ဆ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ဇ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ဈ) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊
 (ည) ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရားရှိခိုးကို နားထောင်ကြသလော?၊

“നമ്മുടെ പ്രതിപക്ഷം, അതിരുകളില്ലാത്ത വിപ്ലവത്തിന് എതിരെ നമ്മുടെ പ്രതിപക്ഷം” എന്നായിരിക്കണം: പിന്നെ എന്തിനും മറ്റും പ്രതിപക്ഷം വേർതിരിച്ചു. എന്നു പറഞ്ഞ് മാർക്സിസ്റ്റ് പ്രസ്റ്റിറ്റ് അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്.

ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ, ൮ വർഷത്തെ ഉറപ്പുള്ളതായ അംഗീകൃതമായി, നൂറുശത ശീശിരസാലോചനം, ജനങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ നിയമങ്ങൾ. നിങ്ങളുടെ അനൗപമ കൃത്യമായതായ നവീനീകരണ കമ്പോളം കറുത്ത പ്രാദേശികതയ്ക്ക് മാറ്റി നവീകരണ നവീകരണയ്ക്ക് മാറ്റി മാറ്റി മാറ്റി മാറ്റി നോക്കി നിങ്ങളുടെ മാറ്റം.

“അദ്ദേഹിനോടൊത്ത്, നിന്നെ കണ്ടാൽ, നിന്നെ മനസ്സിൽ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നു ധാരണയുണ്ടാകും.” എന്തെന്നു ഗുരുനാഥിനും, ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ കണ്ണുനീർ കണ്ടു അമ്പരക്കുകയും ചെയ്തു. “അങ്ങനെയൊക്കെ,” പറഞ്ഞു. “നിന്നോടു കൂടെ നിന്നോടൊന്നു ചെല്ലൂ. എന്തൊരു പാപമെന്നാണിത്? അതാണു, ആശ്ചര്യം കൂടി, നിന്നെ എന്തൊരു ദൈവത്തോടു കൂടെ വിചാരിച്ചു വെക്കുന്നുവെന്നു വെച്ചു. നിന്നെ കൂടെ വിനോദം എന്തൊരു പാപമെന്നു?”

"[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]"

“உயரதரிசு வேளாளன்”, என்று அழைக்கப்பட்ட
புலவரது உருவம், அவரது நீளம் புலவரது போ

ശബരില്ല, എന്താൽ നിനക്കു കിട്ടിയിട്ടുള്ളത് എന്താണെന്നു കാക്കൂ. ഇതുവലിയ സ്നേഹത്തിനുള്ള പ്രതിഫലമായി നിനക്കു ചെയ്യാനുള്ളതു നീ പ്രവർത്തിക്കുകയില്ലേ?”

“ഞാൻ എന്റെ മുറു ചെയ്യൂ”മെന്നു ഉറച്ചിട്ടു ഒടുവിൽ തിരിഞ്ഞുനിന്നു പറഞ്ഞു:—“ദയവുചെയ്യൂ ഇപ്പോൾ ഇനിയൊന്നും പറയാതിരിക്കണം!”

ഗിരിഞ്ചാല ഈ ഉത്തരം കൊണ്ടു സന്തോഷിച്ചുവോ എന്നുതല്ല കാര്യം. തല്ക്കാലം പീണെന്ന ഒന്നും പറയാതെ അവർ ഹൃദയമിടിച്ചുപോയി.

ആകാശത്തിന്റെ ആനന്ദത്തിൽനിന്നു ആകിര്യന്റെ അസ്തമനപ്രഭു മകുടം മാഞ്ഞുപോയി. സന്ധ്യാദൈവിയുടെ കേശവന്ധത്തിൽനിന്നു കൊഴിഞ്ഞുവീണ ഒരു ചെമ്പകപ്പൂവുപോലെ പശ്ചിമചക്രവാളത്തിന്റെ അതിർത്തികോണിൽ ഒരു സുവർണ്ണമേഖലയുടെ മുമ്പായ മാത്രം കിടന്നിരുന്നു. ആ വഴിക്കു നോക്കിക്കൊണ്ട് ഉറച്ചിട്ടു ആ നിലാമുററത്തുതന്നെയിരുന്നു.

അവളുടെ ജീവിതത്തിൽ എത്ര ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു കൂടി? എന്നിട്ടും അവളുടെ ആനന്ദമഞ്ഞുവെച്ച ഈ വിധി ഒഴിച്ചുകളഞ്ഞത് എങ്ങനെയാണ്? സൗഖ്യത്തിനും അവരുടെ കേശശവണോടൊ കൌമാരത്തോടൊ യാതൊരു ബന്ധവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകണ്ടും ഒരു വിധത്തിൽ നന്നായിരുന്നു. അതിന്നു ശേഷം, മരണാഭിമുഖം ആഗതമായി ആ പുതിയ രാജ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, അവളുടെ റ്റുടയത്തിൽ ആ ഒഴിഞ്ഞുകിടന്നിരുന്ന സിംഹം സനത്തെ അവർ പൂർണ്ണമാക്കിയിരുന്നു. പ്രഭാതത്തിന്റെ പ്രഥമമായ പ്രകാശത്തോടുകൂടി അവളുടെ തുറന്ന കണ്ണു

കർമ്മമുന്മാദക ദാമര വിവസവു ഏത്തിച്ചേരുമ്പോൾ, അഭൂതപ്രവാചകനിൽ മുക്കിയതുപോലെ ആനന്ദഭരിതമായി തോന്നി. ആ ഉറവിന്റെ ഉത്ഭവത്തെ പററി ആലോചിക്കുവാൻപോലും പുറപ്പെടാതെ, അതിനെ അനുഭവിക്കുവാൻ അവർ അത്യന്തം താല്പര്യപ്പെട്ടു. മന്ത്രവാദശക്തിയാൽ അപഹൃതവിത്തമായ യുവതി മന്ത്രവാദിയെ അന്വേഷിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചതുമില്ല.

മരണാവസ്ഥയിൽ, ആ ആകർഷണശക്തിയും അവളുടെ ആലോചനപ്രവൃത്തിയ്ക്കു നിന്നു മറഞ്ഞു. പിന്നെ, മനസ്സിലാക്കുവാനുള്ള സമയം— തിരിച്ചറിവാനുള്ള കാലം—വന്നു; എന്നാൽ, ഉയർന്നു തന്റെ ചരമാനന്തരശ്രീകളെ ഉയർത്തി, തന്റെ പ്രാണപ്രിയന്റെ മുമ്പം ഒരു നല്ലവണ്ണം നോക്കുന്നതിന്നു മുമ്പായി, ആ വിചാരം അതിന്റെ ഭാവനമായ രൂപത്തിൽ അവളുടെ അന്തരാളത്തിൽ വന്നുനിന്നതു എന്തിനാണ്? അതിന്നുശേഷം, അവൾ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, തന്നെ ആ അമൃതസ്രവം, വറുപ്പെട്ടായി; യാതൊരു ലോകത്തിൽ മനോഹരമായൊന്നോ യാതൊരു മധുരമായൊന്നോ അതു വാടി നില്ക്കുന്നില്ല. ഒരു വലിയ അസ്ഥികൂടമാത്രം ശേഷിച്ചു അവളുടെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തിലുള്ള ക്ഷേത്രത്തിൽ, ആ മാന്വമൂർത്തി തന്റെ അഹങ്കാരമേതൊക്കൂടിയ പാദപ്രാസത്തിന്റെ ശബ്ദം മുഴക്കിയിരുന്നില്ലാത്തത്, ഇതും അവൾക്കു സഹിക്കുവാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. എന്നാലും, ഇന്ന് അവളുടെ ചരമദിവസമുണ്ടെന്നു ഏതൊരു മനുഷ്യനെയും ഏതൊരു മനുഷ്യനെയും അറിയാതെ ആ മാന്വമൂർത്തിയാണ് അവളുടെ മറ്റൊരു ലോകം വിധിച്ചിരിക്കുന്നത്.

കുറച്ചുവനംകഴിഞ്ഞാൽ, അറിയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതൊക്കെയും അറിയാതെ പലപലായനത്തിൽ പെട്ട ഒരു കന്യക സമരസന്റെ ഗൃഹത്തിലും എത്തുവാൻ എളുപ്പമുണ്ട്. പിന്നെ സമരസന്റെ പറ്റി അവൾ മിന്നിക്കുന്നതു തന്നെ ചാപകമായിരിക്കും. എന്നാൽ അതു പാപമാവാട്ടെ പണ്യമാവാട്ടെ, അതുകൊണ്ട് വിവാഹത്തിൽനിന്നു വല്ല ദോഷമെന്തിനും അവൾക്കു മാർദ്ദമുണ്ടോ?

ഈ സമരസൻ, അറിയപ്പെട്ടതൊക്കെയും, ഒപ്പിച്ചുവന്ന ഉത്തമങ്ങളുടെ അടുക്കൽ പൂർണ്ണം. ഉത്തമങ്ങളെ അതുതന്നെയാണെന്നു കണ്ടിട്ട്, അറിയപ്പെട്ടവർക്കു:- “മാമനേ, ഗുഹനാലാണ് ഞാൻ എന്തൊരു പലയോട്ടം പരീക്ഷിക്കുവാൻ പോകുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഇന്ന് എല്ലാവരോടും യാത്ര പറയുവാൻ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുണ്ടാകുന്നു. ഇന്നത്തെ കഴിഞ്ഞാൽ, ഒരു സമയം നമ്മൾ തമ്മിൽ കാണുകയല്ലേ എന്നു വരും; എന്നാലും നിങ്ങളുടെ വിവാഹത്തിനുള്ള അനുമതിയ്ക്ക് എന്തൊരു വിട്ടുകൊടുക്കൽ! എന്റെ വിവാഹത്തിന് ആരെങ്കിലും കരുണിക്കുവാനുള്ള സൗകര്യമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല; ഉള്ളതുകൊണ്ട് ഞാൻ നിങ്ങളെ വിളിക്കുമായിരുന്നു.”

ഉത്തമങ്ങളെ ഒക്കെ പണ്ട് ഉണ്ടാക്കിയ പലനയും മിണ്ടാക്കുന്നതല്ല. ഒപ്പിച്ചുവന്ന വിവാഹത്തിൽ സംഗ്രഹംകൊണ്ടുള്ള വിവാഹമാണെന്നു പറയുന്നതല്ല. എന്നാൽ ഒരു കല്യാണമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വധുവാരമാരുടെ റദ്ദായതിൽ എന്തൊരു സങ്കല്പം ഉണ്ടാകുമെന്നു നിശ്ചയിക്കുക. ഉത്തമങ്ങളുടെ വിവാഹം ആ പല

ചിത്തമുദ്രയെ ഏകീഭാവം ധരിക്കുന്നതായ ഒരുമയുടെ വിവാ
ഹത്തിനാക്കിന്റെ പ്രതിപാതി ഇത്രപുരിയിലുള്ളവരുടെ ക
ണ്ഠങ്ങളെകൂടി അടച്ചുകളയും; എന്നാൽ ആ ലോകത്തിൽ
എന്തു കേൾക്കും? ഒരു ഭൂതത്തിന്റെ ഘോരമായ അട്ടഹാ
സം മാത്രം!

“രാമനെ” എന്ന ഉറപ്പുള്ള പിന്നെയും മിണ്ടാതെ ഇ
രിക്കുന്നത് കണ്ടിട്ടു ഭീഷ്മി വിളിച്ചു “ഇതു പററില്ല, ഇ
നീ ഇങ്ങനെ മിണ്ടാതെയിരുന്നാൽ നമുക്കു സംസാരിക്കു
വാൻ ഇനിയൊരവസരം കിട്ടില്ല. ഏതായാലും പതി
വായിട്ടുള്ള അനുഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചും പറയൂ. നിങ്ങളുടെ വാ
യിൽനിന്നു വീഴുന്നവ കേവലം പുറമെ പറയുന്ന ഭംഗിയാ
ക്കളായിരിക്കയില്ലെന്നു എനിക്കറിയാം.”

“ഏതൻ വായിൽനിന്നു വീഴുന്ന ആശിർവാദങ്ങൾ
കൊണ്ടു ആരും ധനംഗ്രാമികളല്ലെന്നില്ല.” എന്നു ഈ
ർമ്മിള ഭീഷ്മിയുടെ കൈ വിട്ടുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. “ഞാൻ ഒ
ന്നും പറയുകയില്ല ഇല്ലെങ്കിലും നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാവും.”

“എന്താണിങ്ങനെ പറയുന്നത്, ഉറപ്പുള്ളി?” എന്നു
ഭീഷ്മി നന്ദുതരത്തോടെ ചോദിച്ചു.

ഉറപ്പുള്ളി മുഖംതിരിച്ചുകൊണ്ട് “സ്വന്തം ജീവിതത്തി
ന്റെ ഭാഗ്യവും സത്യവും, മേൽകൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്ന ഒരു
മുൽനിന്നു വീഴുന്ന വാക്കുകൾ ശാപംപോലെ തോന്നാനേ
യുള്ളൂ എന്നതു തീർച്ചയാണ്,” എന്നു പറഞ്ഞു.

ഭീഷ്മി കര നേരം മിണ്ടാതെയിരുന്നു, ഉറപ്പുള്ളിയുടെ
വാക്കുകളുടെ അർത്ഥം ധരിക്കുന്നതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു.
അതിനുശേഷം അവരീവിധം, പറഞ്ഞു:—എന്താണ് ഇ
ത്രവേഗം കണ്ഠിതപ്പെടുന്നത്? ആക്കെങ്കിലും അധനവ

ഒൻറ ഉള്ള എപ്പോഴും നുകുമാനറിയാൻ സാധിച്ചു എന്ന് വരുമോ? സമയം വരുമ്പോൾ, നിങ്ങൾക്കു ചെയ്യേണ്ടതൊന്നും ഉണ്ടാവില്ലെന്നും നേർപ്പി തിരഞ്ഞെടുക്കുവാൻ എപ്പോഴായിരിക്കുമെന്നമാണ് ഏകൻറിശ്വാസം."

"ഇല്ലാ. കേട്ടോ?" എന്നു ഉത്തരിച്ച ഏകൻററുക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു; "പുറത്തു നാലുപ്രമാണിള എന്റെ ജനതയിന്നു മുമ്പായിരുന്ന അന്ത്യമായിരുന്ന കൃത്യത്തിന്റെ ഭാരം എന്താൽ ചുമത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട് എപ്പോഴും തൃപ്തിയാതെ എന്തെങ്കിലും അതിൽനിന്നു മോചിപ്പിക്കാൻ തരമില്ല. എന്നാൽ അതിനെ മോചിപ്പിക്കുവാനോ നിശ്ചിപ്പിക്കുക എന്നോ എന്താണ് പാപമെന്നതെന്നു നിശ്ചയിച്ചു."

"ജനതയെക്കുറിച്ചു വീട്ടിലാണ് പോലാത്തുള്ളതെന്നു പറഞ്ഞാൽ കേൾപ്പൂ," എന്നു ഭീഷ്മി വിചാരിച്ചു. "അതാണ് പാപമല്ല. "എന്നാലും എന്തിന്നു കാക്കുന്നതല്ല ആളുകൾ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്ന പാപം എന്തെങ്കിലും അസംഭവമെന്നാൽ നില്ലാത്തതല്ല പാപം ചെയ്യുന്നതല്ല. ഉദാഹരണമായി കർമ്മമല്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതല്ല. സാരമില്ല. അതുകൊണ്ടു എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്നതല്ല. സാരമില്ല. എന്റെ പുതിയവീട്ടിലെല്ലാം ഞാൻ ക്ഷണിച്ചാൽ വരുമോ? അതോ കൃത്യ ബാബുവിന്റെ ദാഹിച്ചു അവിടെ ചെന്നുവരികെന്നു തടയപ്പെടുമോ?"

"എന്തിനാണ് വിടുന്നതും അത് പാപമെന്നു പറയുന്നതാണ്?" എന്നു ഉത്തരിച്ച ഏകൻററുപറഞ്ഞാൽ മോചിച്ചു. "ഞാൻ വാസ്തവത്തിൽ അത് പാപമെന്നതല്ല. ആരുടേയും അടിയമപ്പെടുന്നതും ഉദാഹരണമായി മനസ്സിലാക്കേണ്ടതല്ല. സാരമില്ല. എന്റെ പുതിയവീട്ടിലെല്ലാം ഞാൻ ക്ഷണിച്ചാൽ വരുമോ? അതോ കൃത്യ ബാബുവിന്റെ ദാഹിച്ചു അവിടെ ചെന്നുവരികെന്നു തടയപ്പെടുമോ?"

മിൻനിന്നു അന്ത്യം ഒരു കിഴക്കായി. ലീപ്പിന്റെയിൽ
കാറ്റും വെള്ളയും മനസ്സിലാക്കാമായി. അവർ ഏഴുനേ
റ്റ് മിന്നാതെ ഉറച്ചിടത്തു താ തടവോടുകൂടിയിട്ടു.
സമാധാനപ്പെടുന്നതായ നാടത്തിൽ വെച്ചു മിന്നാതെ
കൂടും ഉച്ചപ്പെടുന്നതിന് അവർക്കു ശേഷവും താഴെ
പോയിരുന്നില്ല. വെളി നേരം കഴിഞ്ഞിട്ട്, അവർ ഇ
ങ്ങനെ പറഞ്ഞു. “ഞാൻ പോകുന്നു, കാരണം നിങ്ങളെ
അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിന് എനിക്കവകാശമില്ല. എ
ന്നാലും എന്റെ വയസ്സ് കൂടും, അതു കേൾക്കേണ്ടതാണ് പോ
കേണ്ടതല്ല നിങ്ങളെ തമ്മിൽക്കൂടെ മായമെന്തെ എടുക്കുക
യില്ല എന്നു പറയുന്നു.” ലീപ്പി പോയി.

ഉറച്ചിട്ടു താഴെ എത്തിയ ഉടനെ, ലീപ്പിന്റെ അവ
ളെ നോക്കി മിമിപ്പുകയ്ക്കും അടുക്കലേക്കു വരുന്നതു ക
ണ്ടു. പുറത്തു പോകാതെത്തന്നെ കണ്ണുനീരായ മനോര
മത്തെ ഭയന്നിട്ടു പോയി, ഉറച്ചിട്ടു മുറിയിൽ കട
ന്നു വാതിലടച്ചു. ലീപ്പിയുടെ അനുഗ്രഹം വെട്ടിയായി
തീരും. അതു നിറവേറ്റുവാനുള്ള സന്ദർഭം വന്നല്ലോ. എ
ന്നാൽ ഓരും തനിക്കു കഠിനമായ ഇടവരുത്തുന്നതിൽ
മനോരമ തന്റെ തല ഉയർത്തി മുക്കിപ്പോയി. നെവെഴുന്ന
മായി നോക്കുന്നതായ ആഗ്രഹമുണ്ടു. അവളുടെ മുറി
യിൽ ഇരുന്ന്, ഉറച്ചിട്ടു തന്റെ കഴിഞ്ഞുപോയ കാഴ്ച
ളെ കൂറ്റു ചിന്തിക്കുവാൻ തുടങ്ങുകയും, ആ സ്മരണകളിൽ
വെളിപ്പെടുന്നതിന് തന്റെ മനസ്സിനെ വിട്ടുകൊടുക്കുകയും
പോയതായ തല്ലിപ്പോയ നടുക്കുവരെയെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മവെ
ച്ചില്ല.

ഉറച്ചിട്ടു തന്നിൽനിന്നൊഴിയുവാനാണ് ഓടപ്പോ

തന്നെ ലളിതൻ അറിഞ്ഞു. ആയാളുടെ മുഖം കോപം കൊണ്ടു ചുവന്നു. ഉറങ്ങിയയുടെ മുറി ചവിട്ടി തുറന്നു അവളെ പുറത്തു വലിച്ചിട്ട് ഈ മാതിരി പ്രവൃത്തികളുടെ അർത്ഥത്തെക്കുറിച്ചോടിച്ചാലെന്നാണ്? എന്നുകൂടി ആയാൾക്കു തോന്നി. കുറച്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ താൻ വിവാഹം ചെയ്യാൻ പോകുന്ന ഒരു പുരുഷനെ ഈ വിധം അപമാനിക്കുകയും വേദനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഉറങ്ങിയയ്ക്കു എന്താണ് കിട്ടുവാനുള്ളത്? എന്നാൽ കൊല്ലുടെ ഇല്ലകളെ അനുസരിക്കുന്നതു എപ്പോഴും കരുന്നതല്ല, അതിനാൽ ലളിതനു പിന്തിരിയേണ്ടിവന്നു.

പിറ്റേന്നാൾ രാവിലെ ലളിതൻ ഉണർന്നമാത്രയ്ക്കു ഉറങ്ങിയരെ തിരഞ്ഞുപോയി. ഭാഗ്യവശാൽ അവളെ തനിച്ചു കാണുവാൻ ഏടതാകയും ചെയ്തു. “എനിക്കു ചിലതു പറയുവാനുണ്ട്. ഞാൻ അതിനായിട്ടാണ് ഇന്നലെ വന്നത്, എന്നാൽ അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു സമയമുണ്ടായില്ല ഇപ്പോഴുണ്ടോ?” എന്നു ആയാൾ ചോദിച്ചു.

“പറയൂ.” എന്നു ഉറങ്ങിയ ലളിതന്റെ സപരതിലുണ്ടായിരുന്ന നിമിശത്തെ ശ്രദ്ധിക്കാതെ പറഞ്ഞു.

ലളിതൻ അവളുടെ അടുക്കലേക്കു ഒരു കസാല തള്ളി നീക്കിയിട്ടു കൊടുത്തു. “മയവുമെല്ലു ഇരിക്കുക. എനിക്കു പറയുവാനുള്ളതു ഒരു നിമിഷംകൊണ്ടു പറഞ്ഞുതീർക്കാവുന്നതല്ല.” എന്നു ആയാൾ പറഞ്ഞു.

ഉറങ്ങിയ ഇരുന്നു. ലളിതനും അവളുടെ അടുക്കലേക്ക് ഒരു കസാല നീക്കിയിട്ടിരുന്നു. “ഇതിന്നുമുമ്പുതന്നെ പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ, അധികം നന്നാകുമായിരുന്നെന്നു താമസം അതിനുള്ള തടസ്സങ്ങളെ വലിപ്പിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ

ഉടേയും ഏന്റേയും വിവാഹത്തിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ ഒരുക്കുന്ന വിവരം നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലോ. എന്തെന്ന സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടും പറയുവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല എന്നാൽ ഇത്രമാത്രം പറയാം. അവരുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരം കാൽ നടക്കുന്നതായാൽ, അതൊരു വലിയ മാറ്റമാണ്. അത് എന്തെന്നും കരുതുന്നതാണ്. നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം എന്താണ്? അങ്ങനെയല്ലാത്തതേയും ഈ താല്പര്യം ഫലപ്രദമായി തീരുമോ? എല്ലാം നിങ്ങളുടെ വാക്കിൽ ഇരിക്കുന്നു.”

ഉമ്മിള കരോനമാർഗ്ഗം മിണ്ടിയില്ല. പിന്നെ ഏഴേനേരുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:—“എന്റേ മരുപി പിന്നെ പറയാം. എനിക്കു പല സംഗ്രഹവും ആലോചിക്കാറുണ്ട്.”

മിളിതന്നെ ഏഴേനേരൂ നിന്റേ കറച്ചുപറച്ചതയോടെ പറഞ്ഞു:—“ഇനി എത്രകാലം ആലോചിക്കണം? ഈ നാളൊക്കെ കഴിഞ്ഞിട്ടും അതവസാനിച്ചില്ലേ? ഈ വഴിയെ പോകുന്നതിന് നിങ്ങൾക്ക് ഇത്ര ദൂരം തോന്നുന്നുണ്ടോ?”

ഉമ്മിള ഉത്തരമൊന്നും പറയാതെ കടന്നുപോയി. അവൾ വഴക്കെത്തി. ഇനി ഒളിവിടുന്നതും തരമില്ല. കണ്ണടച്ചു നില്ക്കാൻ തരമില്ല. രണ്ടുമാഗ്നിയുണ്ടെന്നു വിളി അത്രത്തോളം അടിയന്തരമായി തീർന്നു. കേട്ടില്ലെന്നു വെക്കുവാൻ യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ല. അവൾക്കു പോണം. എന്നാൽ ഏതു വഴിയേ?

അല്പായം ൧൫.

അന്നു സമരേന്ദ്രൻ ൧൧൧കൊണ്ടു നന്ദാത്തു പീട്ടിലെത്തിയ ഉടനെ ആയാൾക്കു ചന് പിടിച്ചെടുത്തു. രാമസുന്ദരി അവളുടെ വൃന്ദക്കു മല വെന്ദുക്കൾ കറുത്തതമിഴുപാലായി നമ്പർ വെന്ദുക്കൾ ഏഴുതി അർ പിട്ടു. ആയാളെ ഇന്ദ്രേന്ദ്രനാൽ വല്ല വീട്ടുവു നേമിട്ടെക്കൊ എന്നു വിചാരിച്ചുള്ള പരിഭ്രമംകൊണ്ട് അവൾ വെന്ദുപാലെ കളിയും ഉറങ്ങാതെന്നു ഇല്ലാതായി.

സമരേന്ദ്രൻ ദീനമായ പീണത്തോടു കൂടി തന്റെ സംഗമംകൾക്കെല്ലാം അനുസരണമായി എന്നു ആയാൾ വിചാരിച്ചു. രാവും പകലും ആയാൾ ചുമന്നവരുന്ന ദാഹം ആയാളുടെ ഏകമതിയെന്നു നീക്കം ചെയ്തതായി കാണപ്പെട്ടു. ആയാൾക്കു കഷ്ടപ്പാടുകൾയിന്നെല്ലാം നിവൃത്തികിട്ടി. ഇനി നെക്കൊണ്ടും ബുദ്ധിമുട്ടുവാനില്ല. തനിക്കു ഏഴുനേല്ക്കുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും, നടക്കേണ്ടതായി വരുമൊ, ജോലിയുടെയും വേദനയുടെയും ദാഹം ചുമക്കേണ്ടതായി വരുമൊ? എന്നെല്ലാമുള്ള വിചാരങ്ങളും പിടുന്ന ഇല്ലാതായി. “തല്ലാമുണ്ടെന്നു എനിക്കുപയി കിട്ട,” എന്നു ആയാൾ വിചാരിച്ചു.

പിന്നാക്കെ കാണാൻ പോകുന്നതു ഒരു നാട്ടുജാലയാണു്. അതിനാൽ സമരേന്ദ്രന്റെ സ്നേഹിതന്മാരിൽ മിക്കവരും അവളുടെ മുറ നില്പിരിച്ചു. ഭാരോ അവസരങ്ങളിലും ആയാൾ കാര്യപെരുമാറ്റംകേട്ടു വാതവിന്ന നേരെ നോക്കുമ്പോൾ, ആരെയാണു് കാണാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന

തന്നെ ആയാൾമാത്രമല്ലാതെ മറ്റാരും അറിഞ്ഞില്ല; എന്നാൽ ഈ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും ആയാൾക്കു അറിയാമായിരുന്നു. എന്നാലും ആയാളുടെ ഹൃദയം ന്യായത്തെ തിരസ്സുവിച്ച് അതിന്റെ തല പിന്നെയും ഉയർത്തി പിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:- “അങ്ങനെ ഒരു കാര്യം അസാദ്ധ്യമാണോ? അവർക്ക് വന്നുകൂടെ? അങ്ങനെയൊരു പട്ടണത്തിലാണ് താമസിക്കുന്നത്. എന്താണ് അവരെ തടയുവാനുള്ളത്?” അന്ന് തന്നെയാണ് അതിനു വലിയ തടസ്സമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നവെങ്കിൽ, ആയാൾ അതുതന്നെ കൊണ്ടു പരമ്പരപ്പെട്ടുമായിരുന്നു.

ആയാളുടെ ദീനകൊണ്ടുള്ള കഷ്ടപ്പാടുകളിൽനിന്നു വല്ലതും ആശ്വാസം നൽകുന്നതിനായി ഏല്പാവരും താല്പരപ്പെട്ടു ആയാൾ ആരുടേയോ മുഴുവനും കരകൊണ്ടു തന്റെ നെറ്റിതാലാടിയാലുണ്ടാകുന്ന ഒരു സുഖത്തെ സങ്കല്പിക്കാനുദ്ദേശിക്കുന്നതിനായി കണ്ണടച്ചു കിടക്കുക പതിവായിരുന്നു. ആ സമയം വാസ്തവമായിരുന്നെങ്കിൽ, ആയാളുടെ വേദനയെല്ലാം അതുകൊണ്ടു വ്യതിചലിക്കുന്നത് ആവുമ്പോഴല്ല. ഇരുപത്തിനാലു മണിക്കൂറിനിടയ്ക്കു ഒരിക്കൽപോലും കാണണമെന്നാഗ്രഹിക്കാത്തവരിൽ ചിലർ അകത്തു കടന്നു മറ്റൊരിയർ വാലുകൾ നിന്നും യോഗക്കൗശലം അന്വേഷിക്കുകയും, അവർക്ക് രോഗം പിടിപെടുമ്പോൾ ഉണ്ടായ സ്വന്തം കഷ്ടപ്പാടുകളെ ചാറിവിവരുകയും ചെയ്യുകകൊണ്ടു രാവു പക്ഷവും സമയക്രമം ഉപയോഗിച്ചു.

ഏകദേശം രണ്ടു മണിയ്ക്ക് ആയാൾ രാമസുന്ദരിയെ വിളിച്ചു “ഓരോന്നും വരും വരും എന്റെ മുറിയിൽ ഇരിക്കേ

കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരാതിരുന്നാൽ കൊള്ളാം: അവർക്കു അതു ഉപദ്രവമായേക്കാം; എനിക്കു തുണമാട്ടില്ലതാനും; ഞാൻ മരിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അഞ്ചോ ഏഴോ ദിവസം കഴിഞ്ഞു അതുണ്ടാകയുള്ളു; ആ വർത്തമാനം അവർ അറിവുകയും ചെയ്യും. പിന്നെ എന്തിനാണ് അവർ ഇത്ര ബദ്ധപ്പെടുന്നത്?" എന്നു ചോദിച്ചു.

സമരേന്ദ്രന്റെ അസഹ്യതയുള്ള യഥാർത്ഥകാരണം അറിയുവാൻ രാമസുന്ദരിയ്ക്കു അധികതാമയം വേണ്ടിവന്നില്ല. അതിനാൽ അവർ ഉറപ്പുള്ളതെ മനസാ ശങ്കാരിച്ചു കൊണ്ടു അർപ്പിക്കുന്നൊഴുതറുപോയി.

ഏതാതാവു അമ്മറി മരിക്കുവാൻ സമരേന്ദ്രന്റെ ശ്ലേഷാലയതിയടുത്തായിരുന്നില്ല. പത്തുപതിമൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഏഴുനേരയോ ഏഴുനേറ്റിരിക്കാറായി. ഹിറ്റ്ദിവസത്തന്നെ രാമസുന്ദരി ഒരു പുതപ്പും പതച്ചുകൊണ്ട് ആനയുടെ മുമ്പിൽ വന്നു പറഞ്ഞു: "അയ്യോ, സമര! എനിക്കും പനി തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. നീ ഇവിടെ തന്നെയുള്ളു എന്നു മാത്രമല്ല ടിന്നുൽനിന്നെഴുതപ്പെട്ടതായുള്ളു. എന്തെന്നാൽ നിന്നെക്കൊണ്ടാവില്ല, കട്ടി. നീ ഒരു വണ്ടിക്കൊണ്ടുവരുവിട്ട് എന്തെന്നുണ്ടെന്ന് അടുക്കാലത്തുള്ളു. എന്നാൽ പിന്നെ അവന്റെ ഏതെന്നു നോക്കുന്നതിൽ അതുശ്ചലമാണുണ്ടായില്ല. നീ എത്ര പാഞ്ഞാലും അവർ നമ്മുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചെട്ടുവരാണ്. ആലത്തിൽ നമ്മളെ ഉപദ്രവിക്കുകയില്ല."

സമരേന്ദ്രൻ ചൊല്ലാൻ നീട്ടി. "കാരോ, നിങ്ങളുടെ ആകുലം എത്ര സ്വന്തം. ഒന്നോ രണ്ടോ പിന്നെതിനി

ഒരു തെളിയിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അതിനെക്കുറിച്ച് ഒട്ടം
നിധാപ്പെടാ. വേഗം പോയി കിടക്ക. ഈ മൂന്നടി
വസ്ത്രങ്ങൾ കിടക്കയാൻ വെക്കിക്കൊണ്ട് അവകൾ
ണ്. ഡാക്ടർ മരിച്ചു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ തന്നെ ഏ
താം. ഈ ആശുപത്രി ഉടനെതന്നെ ഒരു ശുശ്രൂഷ
നമ്പരൻ ആശുപത്രി പിടിച്ചെടുക്കപ്പെട്ടു.

രാമസുന്ദരിയെ തക്കിടവായ്ക്കു ആശുപത്രിയായിത്തന്നെ
ലും ശക്തിപ്പെടുത്തിയത്. അതിനാൽ അവർ ഈ വിഷയ
യിൽ കിടന്നു. സമയം ഈ ആശുപത്രിയിൽ ആരംഭം
മറന്നുവെക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിന് അയച്ചിട്ടുള്ള പരി
കാത്തിരുന്നു. ഗൗരവമുള്ള കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ അതുകൊ
ണ്ടു ചെയ്യുവാൻ വീട്ടിലില്ലെങ്കിൽ എവിടെയെന്നു ചോദി
ച്ച് അവിടെ പോയി ആ ഏഴുക്കൊട്ടക്കുന്നമെന്നും അ
യം ശിശുക്കളെ എടുത്തു.

മരിക്കുകയും വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നില്ല. നമ്മുടെ പരി
യാകയാൽ ഗർഭിണിയെ ആരെ അയച്ചിട്ടു പോയിരുന്നു.
സമയം ഈ ഏഴു കിട്ടിയപ്പോൾ ആയാൾ രോഗിനെ
നോക്കിക്കൊണ്ടു നല്ല കരുതലായിരുന്നു. ഏഴു പോട്ടി
വായച്ചിട്ട് ആയാൾ പറഞ്ഞു:-“ഈ മനുഷ്യൻ നല്ല കരു
ത്തിലാണ് വീണിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് സ്വന്തം മരണം
മുമ്പെ ഇതാ മരണാശംഭിതത്തിൽ കിടന്നു.”

“മരണമാണ് മരിക്കൽ കിടന്നുവെന്ന്?” എന്നു ഗി
രിജാല ചോദിച്ചു.

“നമ്മുടെ സ്നേഹിതൻ സമയം മരിക്കുകയും. ആ
യാൾക്കൊരു നല്ല പണ്ണം സമയമായി എഴുന്നേറ്റിട്ടില്ല. അ
തിനുപുറമെ ഇതും വന്നുപോയി, ആ വീട്ടിൽ വേറെ ആരും

അവൾ ആയാളെ ഇങ്ങനെയായി കണ്ടതൊക്കെയാണോ? ഏഴാറാഴ്ചനാപ്പാൾ അവളുടെ മുമ്പെ കണ്ണുനീരിനാൽ നനഞ്ഞിരുന്നു.

അന്നു നന്നു ശേഷവും പനിയുണ്ടായില്ല. ഗോപന്മാർ സന്തോഷിച്ചു ഇവകാരം പറഞ്ഞു:—“ഇനി ഇതു വരില്ലെന്ന് ഞാൻ ഭയിച്ചു; അങ്ങനെയൊന്നായി, രണ്ടാമൂന്നാമം വസന്തകത്തു യാത്രയ്ക്ക് എപ്പോഴാകാം. അതിപ്പോൾ കഷ്ടമായിട്ടു ഇന്നു ഉച്ചയിലിരുന്നു ആനവന്മാരും വിരഹം മകനെ പോലിക്കാണെന്നു. സ്വന്തത്തിൽ സുഖം കണ്ടാൽ കൂടി ദിവസവും ഇവിടെവന്നു അാനപരിചരിക്കുന്നു. ആ വെറുപ്പൻ കനാമിയെ നൽകാൻ അടുത്തിടത്തും; ഉത്കൃഷ്ടവും വിട്ടുപോയു. ആ പശ്യം വന്നാൽ അവളും വേണ്ടതു മനസ്സിലാക്കും.”

ഉച്ചയിലിറങ്ങുന്നപ്പോൾ അവൾ പുറത്തുപോയി. ഗോപിനിക്ക് ഒരു ചെറുതൊല്ലാമുണ്ടായി അവളുടെ കൂടെ പോയി. ഉത്കൃഷ്ട നിരാശനായൊന്നു. അവൾ കനാമിയോടു “ആ പശ്യമുണ്ടല്ലോ എന്റെ വിട്ടുപോയ” എന്നു പറഞ്ഞു നോക്കി.

ആകുമ്പോൾ നോക്കുന്നതായാൽ, ആകാശത്തിന്റെ മിതെ ഒഴുകിപ്പോകുന്ന കാഴ്ചകളുടെ ആനന്ദം അവളുടെ ചിന്തിൽ മറഞ്ഞുകൊണ്ടു. ആകാശത്ത് വായുവുണ്ടെന്നു കാണാമായിരുന്നു. ഉത്കൃഷ്ട ആ വിരഹം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വായുവുണ്ടെന്നു വ്യവസാരശാസ്ത്രം പൊക്കിക്കഴിവിട്ടു കാണുന്ന ആ ഇടിമെരുപ്പത്തിന്റെ വീട് സമീപത്തുനിൽക്കുന്ന ആരോ ഒരു ദിവസം അവളോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നാകട്ടെ ആയാൾ; ആരും അറിയപ്പെടാതെ

[illegible]

കുറാമി ചകലിപ്പറമ്പൻ പറഞ്ഞു “കൊച്ചുശ്മ, മെ.റി യ രാജമാനൻ കടലക്കര വളരെയും മണ്ണിൽക്കൂട്ടിയും കിട്ടുവാ ന:യിട്ടു കിടന്നു ചെന്നു കൂട്ടാം. എന്തെന്നു അടിക്കാൻ വരൂ ന്നു. ഇങ്ങനെയൊക്കെ താഴെ പറയാൻ കൊള്ളാം.”

[illegible]

“ഉപ്പ്, ഇല്ലെ,” എന്നു നരൻ പരിഹാസമായി റിപി-
 ല്യാക്കുന്നു. “ഇന്നു ഡാക്ടർ വരുന്നതും ഹൃദയം
 ഇല്ല! ആ ഡാക്ടർ മിന്നക്കാരിൽ ഒരാൾ മാത്രമേ ഉണ്ടെന്നു
 ഏതാനും ആളുകൾക്കു ഇന്നു മുഴുവനും അറിയാത്തതായി
 കേൾക്കുമായി വന്നേക്കാമെന്നും ആയാൾ അമ്മയെപ്പറ്റി
 തിട്ടുണ്ട്. ആകട്ടെ, എന്തിനേ കടവവർത്തനം ചെയ്യണമി-
 യ്ക്കു? പിന്നെ കറച്ച ‘ഐസ്’ തിന്നേക്കൂ. കനാഡി രണ്ടു
 പൈസക്കു ‘ഐസ്’ വേഗം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വരിക.”

ആരും ഉത്തരില്ലാത്ത ആ നിമിത്തം കഴിഞ്ഞുപോ-
 യെന്നായി. ആരായിത്? ആരുടെ സ്ഥിതിയാണ് ഇ-
 തരുന്നിഷ്ടാവസ്ഥയിലെത്തിയിരിക്കുന്നത്? സമരോന്മുഖൻ
 തായിരിക്കുമോ? അല്ലല്ല, അതാവാനു തരമില്ല. ഉടനെ അ-
 വരും തന്നത്താൻ ചോദിച്ചു. “എന്തുകൊണ്ടാഗിട്ടു?” ഉ-
 മ്മിയുടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരേതാഴ്മ വരുവാൻ പാടില്ലാത്ത-
 വിശ്വസിക്കുന്നതിന്നു സൽഭാഗ്യം ഇടപിടാതെ പ്രകാശി-
 ച്ചിരുന്നോ? അതക്കേന്ദ്രമാക്കുന്നതിലോ? അവരും അന്നങ്ങാ-
 തെ ഇതരവുമുറ്റിയിൽ ഇരിക്കണമോ? മരണമരായ-
 തിൽപെട്ട അവളുടെ ലോകത്തിന്റെ പ്രകാശം മറയ്ക്കു-
 ന്നതിനുമുമ്പായി അതൊന്നുകൂടി അവൾക്കു നോക്കിപ്പു-
 ളക്കുന്നോ?

ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം സമരോന്മുഖൻ ആരാളുടെ
 മുറിയിൽ ഒരു ചാക്കുകുപ്പായംകൊണ്ട് അന്നങ്ങാതെ കിടന്നി-
 രുന്നു. വൈകുന്നേരം വരെയും വരുന്നതിന്നു സാധ്യതയു-
 ന്നതല്ലെന്നും അപ്പാരം പരിശോധിക്കുന്നതും തരമില്ല. കൊ-
 ണ്ടുപറയുകയാണെന്നും മനസ്സ് എഴുതി അറച്ചിട്ടുണ്ടാ-
 യ്ക്കുന്നു. സമരോന്മുഖൻ ആരാളുടെ വരവും കാത്തിരിക്കുക-
 യായിരുന്നു. മഴക്കാലം കാരണം ഈ സാധാരണത്തിലു

ജൂ ഇരുട്ട് രോഗംകൊണ്ടു മരണമെന്ന കബിനിച്ചു വരുന്ന ആയാളുടെ മനസ്സിന് ഇടിവുതോന്നിയിട്ടു. അടുത്ത ശ്വാസത്തിൽ അസുന്ദരി വേദനകൊണ്ടു 'മുക്കയും മുക്കയും' ചെയ്യുന്നതും കേൾക്കുമായിരുന്നു. അസഹ്യത കാരണം ആയാളുടെ മനസ്സ് അകത്തും പുറത്തും ഞെലോലെ ഇരുട്ടടുന്നത ആ ശവശ്വാസത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുവാനുള്ള താല്പര്യംകൊണ്ടു അധികമധികം അസ്വസ്ഥമായി നീന്ത. എങ്കിലും അതിനുള്ള നിവൃത്തിമാറ്റമൊന്നും കണ്ടില്ല.

ഒരു വസ്ത്രം വാങ്ങി നില്ക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു ക്രമേണ കോണിപ്പടിവിന്മേൽ കാൽചെരുമുമാററവും കേട്ടു; സമരേന്ദ്രൻ ഡാക്ടറു കാണുവാനായി ഗൃതിക്കോടെ വാതുക്കുഴലുകൾ നോക്കി. എന്നാൽ അതു ഡാക്ടറുപോയിരുന്നു.

ആയാൾ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. തന്റെ കണ്ണുകളെ തന്നെ തനിക്കു വിശ്വാസമില്ലാതായി. അതിനിടയ്ക്കു ഉഴർത്തിയ മുക്കിൽ എഴിഞ്ഞു ആയാളുടെ കാലുൽവീണു. അവർ എടറിയ ശബ്ദത്തിൽ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു, "അപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ സുഖമാണല്ലോ?"

സമരേന്ദ്രൻ ഉഴർത്തിയെ കണ്ടിട്ട് അത്ഭുതം അതു തപ്പെട്ടു. ഇപ്പോൾ അവർ തനിയെ വരുവാൻ സംഗതിയെന്ത്? വന്നുവെന്നു എന്തിനാണ്? അവരുടെ ദോഷമാസകലം ഏതൊ വികാരാധിക്യത്താൽ വിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സമരേന്ദ്രൻ അസഹ്യതയോടെപറഞ്ഞു. "എനിക്കു സുഖമാണ്! എന്നാൽ നിങ്ങളെ കണ്ടാൽ നല്ല സുഖമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ലല്ലോ? എന്താണ് പറിയത്? തനിച്ച്യാണോ വന്നത്, അതോ വല്ലവരും കൂടെയുണ്ടോ? എഴുന്നേല്ക്കൂ, ഒരു കസാലച്ചിന്മൽ ഇരിക്കൂ; എന്താ നിവൃത്തിയില്ല

നന്ദി സമരേന്ദ്രൻ എഴുന്നേറ്റു മാറിനിൽക്കുന്നത് ആ നാളുകൾ പോയിട്ടുണ്ടാകുക എന്നിന്നും യെരുന്നാലും പറയാതെ ഉയർത്തിയ ചാതുര്യങ്ങൾ തലയും വെച്ചു കരയുവാൻ തുടങ്ങി.

സമരേന്ദ്രൻ അതുകൊണ്ട് നാലിട്ടി വലിച്ചു. ഇതെല്ലാം എന്തിന് വേണ്ടിയാണ്? ഈ ചക അമ്പലങ്ങളിൽ എന്തു പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതെന്ന് ആനാൾക്ക് നിശ്ചയിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഉയർത്തിയ ചാതുര്യങ്ങൾക്കൊന്നും ഉത്തരം പറഞ്ഞിട്ടില്ല, എന്നാൽ തക്കകാരണമില്ലാതെ ഈ മാതിരി ഒരു ലക്ഷ്യമുണ്ടാക്കുന്ന സ്വഭാവം അവർക്കില്ല. എന്തോ ഏതാണ്ടു സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്, എന്നാൽ അതെന്താണ്?

“അസാരം സമാധാനിക്ക, എന്തിന് എന്താണുണ്ടായതെന്ന് എന്നോട് പറയ.” എന്നു സമരേന്ദ്രൻ അനാളിനെ അടുത്തു ചെന്നു പറഞ്ഞു. “എന്നാലാവുന്നമട്ടെല്ലാം ഞാൻ സഹായിച്ചുതരാം. ചെറിയമ്മയ്ക്കു സുഖമില്ല, അല്ലെങ്കിൽ അവരെ അറിയിക്കുന്നത് ഒരു സമയം അധികം സൗകര്യമായിരുന്നെന്ന്, അതിന് ഇപ്പോൾ തരമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു എന്നോട് പറയണം.”

ഉയർത്തിയ തല പൊക്കിയില്ല; എങ്ങനെയെങ്കിലും സമാധാനപ്പെടുവാൻ ശക്തിയും അപ്പോൾ അവളിടയിൽ നിശ്ശേഷം വിട്ടുപോയി.

“സമരേന്ദ്രൻ ഇവിടെയുണ്ടോ?” എന്നു താഴെനിൽക്കുന്ന ആരോ വിളിച്ചു ചോദിച്ചു.

സമരേന്ദ്രൻ എന്തെങ്കിലും ഉത്തരം പറയുന്നതിനുമുമ്പായി ഉയർത്തി ഇവിടെയുണ്ടാത്തതുകൊണ്ട് ഞെട്ടിപ്പോകുകയും, ആ മുറു വിട്യാലി കോണിപ്പടിയുടെ മുകളിൽ ചെ

